

Innst. 7 S

(2009–2010)

**Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen**

Prop. 1 S (2009–2010)

**Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger
på statsbudsjettet for 2010 vedkommende
Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og
Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8)**

Innhold

	Side
1. Innledning	5
2. Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 4 (Utenriks)	5
2.1 Sammendrag	8
2.1.1 Omtale av særlige tema	9
2.1.2 Justis- og politidepartementet	9
2.2 Komiteens alminnelige merknader.....	10
2.2.1 Hovedprioritering og primærstandpunkt for de ulike fraksjonene	11
2.3 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innen rammeområde 4 (Utenriks)	24
3. Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 8 (Forsvar)	55
3.1 Sammendrag	57
3.1.1 Omtale av særlige tema	59
3.2 Komiteens generelle merknader	59
3.2.1 Hovedprioritering og primærstandpunkt for de ulike fraksjonene	61
3.3 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innen rammeområde 8 (Forsvar)	66
4. Forslag fra mindretall	76
4.1 Forslag under rammeområde 4.....	76
4.2 Forslag under rammeområde 8.....	81
5. Komiteens tilråding	82
Vedlegg	94

Innst. 7 S

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra utenriks- og forsvarskomiteen

Prop. 1 S (2009–2010)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2010 vedkommende Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8)

Til Stortinget

1. Innledning

Komiteen fremmer i denne innstillingen forslag om bevilgninger på statsbudsjettet for 2010 under de kapitler som ble fordelt til komiteen på rammeområde 4 og 8 (utenriks- og forsvar) ved Stortingets vedtak 26. november 2009.

2. Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 4 (Utenriks)

(90-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S
Utgifter i hele kroner			
<i>Utenriksdepartementet</i>			
100		Utenriksdepartementet	1 758 335 000
	1	Driftsutgifter	1 699 612 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 443 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	16 500 000
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	826 000
	71	Diverse tilskudd	33 813 000
	72	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	141 000
103		Regjeringens fellesbevilgning for representasjon	25 534 000
	1	Driftsutgifter	25 534 000
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet	8 413 000
	1	Driftsutgifter	8 413 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S
115		Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål	106 270 000
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	28 470 000
	70	Tilskudd til kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	77 800 000
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	4 567 887 000
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	1 310 287 000
	71	Finansieringsordningen under EØS-avtalen, <i>kan overføres</i>	2 400 000
	72	EØS-finansieringsordningen, <i>kan overføres</i>	1 615 000 000
	73	Den norske finansieringsordningen, <i>kan overføres</i>	1 460 000 000
	74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania, <i>kan overføres</i>	180 200 000
118		Nordområdetiltak mv.	367 942 000
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland, <i>kan overføres</i>	300 151 000
	71	Støtte til utvikling av samfunn, demokrati og menneskerettigheter mv., <i>kan overføres</i>	33 793 000
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	33 998 000
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen	1 048 218 000
	1	Driftsutgifter	1 033 218 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 000 000
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)	199 936 000
	1	Driftsutgifter	199 936 000
144		Fredskorpset	50 200 000
	1	Driftsutgifter	50 200 000
150		Bistand til Afrika	2 808 500 000
	78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	2 808 500 000
151		Bistand til Asia	993 100 000
	72	Bistand til Afghanistan og Pakistan, <i>kan overføres</i>	574 500 000
	78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	418 600 000
152		Bistand til Midtøsten	500 000 000
	78	Regionbevilgning for Midtøsten, <i>kan overføres</i>	500 000 000
153		Bistand til Latin-Amerika	220 500 000
	78	Regionbevilgning for Latin-Amerika, <i>kan overføres</i>	220 500 000
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling	1 764 000 000
	1	Driftsutgifter	33 500 000
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	1 228 000 000
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	81 000 000
	72	Demokratistøtte/partier, <i>kan overføres</i>	8 000 000
	73	Kultur, <i>kan overføres</i>	106 000 000
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i>	172 500 000
	77	Utvekslingsordninger gjennom Fredskorpset, <i>kan overføres</i>	135 000 000
161		Næringsutvikling	452 750 000
	70	Næringsutvikling, <i>kan overføres</i>	309 000 000
	75	NORFUND – tapsavsetting	143 750 000
162		Overgangsbistand (gap)	499 000 000
	70	Overgangsbistand (gap), <i>kan overføres</i>	499 000 000
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	2 542 600 000
	70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	335 000 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S
	71	Humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	2 020 600 000
	72	Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	187 000 000
164		Fred, forsoning og demokrati	1 706 725 000
	70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	647 725 000
	71	ODA-godkjente land på Balkan, <i>kan overføres</i>	575 000 000
	72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	149 000 000
	73	Andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	335 000 000
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering	762 000 000
	1	Driftsutgifter	139 000 000
	70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	353 000 000
	71	Faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	270 000 000
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.	2 422 867 000
	1	Driftsutgifter	39 867 000
	70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	7 300 000
	71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i>	33 000 000
	72	Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling, <i>kan overføres</i>	235 000 000
	73	Klima- og skogsatsingen, <i>kan overføres</i>	2 107 700 000
167		Flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)	2 879 969 000
	21	Spesielle driftsutgifter	2 879 969 000
168		Kvinner og likestilling	300 000 000
	70	Kvinner og likestilling, <i>kan overføres</i>	300 000 000
169		Globale helse- og vaksineinitiativ	1 560 000 000
	70	Vaksine og helse, <i>kan overføres</i>	1 375 000 000
	71	Andre helse- og aidstiltak, <i>kan overføres</i>	185 000 000
170		FN-organisasjoner mv.	4 140 620 000
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	860 000 000
	71	FNs befolkningsfond (UNFPA)	332 000 000
	72	FNs barnefond (UNICEF)	450 000 000
	73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	145 000 000
	74	FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR)	240 000 000
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA)	150 000 000
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	1 449 200 000
	77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	160 000 000
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	189 420 000
	79	Ekspertes, juniorekspertes og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i>	67 000 000
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i>	98 000 000
171		Multilaterale finansinstitusjoner	1 853 800 000
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	779 000 000
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	680 300 000
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	394 500 000
172		Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak	270 000 000
	70	Gjeldsslette, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging, <i>kan overføres</i>	270 000 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S
<i>Justis- og politidepartementet</i>			
480		Svalbardbudsjettet	112 977 000
	50	Tilskudd	112 977 000
		Sum utgifter rammeområde 4	33 922 143 000

Inntekter i hele kroner

Inntekter under departementene

3100		Utenriksdepartementet	84 536 000
	1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	13 568 000
	2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	63 900 000
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	7 068 000
		Sum inntekter rammeområde 4	84 536 000
		Netto rammeområde 4	33 837 607 000

2.1 Sammendrag

Norsk utenrikspolitikk skal ivareta norske interesser og verdier i en verden i rask forandring. Samtidig skal den bidra til å fremme fred, menneskerettigheter og internasjonale fellesgoder og bygge en bedre organisert verden. Hovedlinjene for norsk utenrikspolitikk ligger i Innst. S. nr. 306 (2009–2009), jf. St.meld. nr. 15 (2008–2009) Interesser, ansvar og muligheter.

Regjeringens politikk bygger på en erkjennelse av at norsk sikkerhet og norske interesser må ivaretas gjennom et tydelig fokus på våre nærområder. I tillegg bygger politikken på at ivaretagelse av norske interesser også krever at Norge engasjerer seg utenfor nærområdene. Regjeringen vil arbeide for at universelle menneskerettigheter styrkes og at verdens land evner å møte vår tids største utfordringer fra fattigdom, klimaendringer og økende globalisering. Det siste året med en internasjonal finanskriser og influensapandemi har tydelig vist at internasjonale utfordringer ikke kan isoleres geografisk. De er grenseoverskridende, og ivaretagelse av norske innbyggers velferd er avhengig av at Norge tar et internasjonalt ansvar. Norske borgers sikkerhet er avhengig av at Norge engasjerer seg i de store internasjonale spørsmålene som klima, kamp mot fattigdom, bekjempelse av internasjonal terrorisme, spredning av smittsomme sykdommer, utfordringer knyttet til migrasjon, arbeidet for fred, og for at verden rustet ned og ikke opp. En snever politisk og geografisk forståelse av norske interesser er dårlig norsk interessepolitikk.

Regjeringens viktigste strategiske satsingsområde i utenrikspolitikken har vært nordområdene, ved nær kontakt med samarbeidspartnere i regionen og fokus på nordområde- og arktiske spørsmål i Norges samarbeid og kontakt med Russland, våre allierte, nordiske naboer og andre EU-land. Nordområdene vil fortsatt være Regjeringens viktigste strategiske satsingsområde i utenrikspolitikken.

Utviklingen av forholdet til Russland er en hovedprioritet i Regjeringens nordområdestrategi og for Regjeringens utenrikspolitikk generelt. Det bilaterale samarbeidet med Russland er styrket på en rekke områder.

Medlemskapet i NATO og et nært transatlantisk samarbeid er en hjørnestein i utenriks- og sikkerhetspolitikken. Norges sikkerhet trygges gjennom internasjonalt samarbeid og god kontakt med våre allierte. Fordyping og videreutvikling av det nære forholdet til USA vil bli tillagt vekt.

Regjeringen vil fortsette arbeidet med å søke tettere samarbeid med de andre nordiske landene om sikkerhetspolitikken og med å videreføre vårt tette samarbeid med EU på dette området i tråd med bl.a. Stoltenberg-rapportens anbefalinger. Regjeringen vil fortsette en aktiv europapolitikk som er nødvendig for å ivareta norske interesser og få gjennomslag for norske syn. Etter 15 år med EØS-avtalen vil Regjeringen følge opp anmodningene fra Stortinget og legge frem en bred vurdering av erfaringene med avtalen.

Gjennom aktiv deltakelse i internasjonale operasjoner skal Norge også være med på å ta et interna-

sjonalt ansvar for fred og sikkerhet. ISAF-operasjonen i Afghanistan er og forblir det viktigste internasjonale militære engasjement. Innsatsen i Afghanistan kan ikke vinnes militært. Derfor vil Norge også bidra betydelig til den sivile innsatsen i Afghanistan. En strategi for tilbaketrekking i Afghanistan handler om å bygge landets egen kapasitet som gjør at afghanerne kan ta vare på sin sikkerhet og styre sitt land, i tråd med FN sikkerhetsråds resolusjoner.

Regjeringen er opptatt av at Norge skal delta også i FN-ledede fredsoperasjoner, slik det nå gjør med et feltsykehus i Tsjad. Dette kommer i tillegg til deltakelse med politi og militært personell i Sudan og Liberia, samt på Balkan, i Midt-Østen og i Afghanistan.

Regjeringen vil fortsatt prioritere arbeidet for at verden skal ruste ned, og ikke opp. Derfor skal vi arbeide for en verden uten kjernevåpen, ved innsats for nedrustning og ikke-spredning. Norge ledet arbeidet for en internasjonal konvensjon mot klaseammunisjon. Dette arbeidet vil bli fulgt opp, slik at konvensjonen trer i kraft snarest.

Både EU og Norge har ambisiøse klimamålsettinger. Norge skal arbeide for en sterk og rettferdig avtale som kan bidra til kraftige reduksjoner av klimagassutslipp. Utenriksdepartementet vil engasjere seg i arbeidet for en rettferdig byrdefordeling for utviklingslandene, utvikle skogsatsingen og stå i spissen for ny teknologi, som vindkraft og fangst og lagring av CO₂.

Det er i klar norsk interesse at vi har et sterkt FN og en internasjonal rettsorden der maktbruk er regulert og der det finnes internasjonale kjøreregler. Norge vil fortsette engasjementet og innsatsen for å nå tusenårsmålene. Støtten til utdanningsbistand vil styrkes med særlig vekt på barns rettigheter og utdanning av barn i sårbare stater. Regjeringen følger videre opp sitt særlige ansvar for å nå de helserelaterede tusenårsmålene. Som vern mot økt trussel mot verdens matsikkerhet øker Regjeringen landbrukstøtten herunder tiltak for klimatilpasset landbruk.

Arbeidet for menneskerettigheter vil stå sentralt i Regjeringens arbeid. Norge skal være en uredd forsvare av de universelle menneskerettighetene og styrke støtten til modige menneskerettighetsforsvare. Norge er medlem i FNs menneskerettighetsråd for perioden 2009–2012, og vårt medlemskap der vil være viktig i vårt arbeid for å fremme menneskerettighetene. Det arbeides også videre med å styrke innsatsen for likestilling og kvinners rettigheter, samt tiltak og samarbeid for å styrke seksuelle minoriteter og stigmatiserte grupper.

I tråd med Innst. S. nr. 269 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 13 (2008–2009) om Klima, konflikt og kapital, retter budsjettet seg inn mot å bekjempe de viktigste drivkreftene mot effektiv fattigdomsbe-

kjempelse, nemlig klimaforandringer, konflikt og kapitalflukt. Innsatsen for å styrke de globale fellesgodene som velferd, fred, sikkerhet, stabilt klima, global kontroll med smittsomme sykdommer og stabile økonomiske markeder står her sentralt.

Regjeringen foreslår å øke bistanden fra 26,2 mrd. kroner til 27,4 mrd. kroner som tilsvarer 1,09 pst. av BNI. Dette er en oppfølging av Soria Moria-erklæringen om å øke bistanden utover 1 pst. Regjeringen sender dermed ut et kraftfullt signal internasjonalt om at rike land må bidra mer og ikke mindre til fattigdomsbekjempelse. Løftene om å bruke minst 0,7 pst. av BNI til utvikling må følges opp.

Bistanden skal brukes strategisk for å øke inntekter og mobilisere innenlandske ressurser i fattige land. Målet er å påvirke de store pengestrømmene som skatt, utenlandske investeringer og migranternes hjemsendelse av midler. Arbeidet mot ulovlig kapitalflukt ut av fattige land, som langt overgår samlet internasjonal bistand, vil styrkes. Dette er i tråd med Kaptialfluktutvalgets rapport Skatteparadis og utvikling (NOU 2009:19), og Regjeringens internasjonale arbeid for å åpne skatteparadiser for innsyn intensiveres.

Et viktig poeng er å utløse norske næringslivsinvesteringer i ren energi i fattige land også gjennom offentlig-privat partnerskap. Direkteinvesteringer og næringslivssamarbeid er helt vesentlige faktorer for å skape økonomisk vekst i fattige land. I tråd med Innst. S. nr. 200 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 10 (2008–2009) om Næringslivets samfunnsansvar, forventes det at norske bedrifter ligger i tet når det gjelder miljø, anstendig arbeidsliv og antikorrupsjon.

I pkt. 2 til Prop. 1 S (2009–2010) fra Utenriksdepartementet er det gitt en tabelloversikt over departementets budsjettforslag. I proposisjonens pkt. 6 og pkt. 7 gis det en detaljert innføring i hhv. programområde 02 Utenriksforvaltning og programområde 03 Internasjonal bistand.

2.1.1 Omtale av særlige tema

I proposisjonens del III gis det en miljøomtale. Det orienteres om den sektorovergripende miljøpolitikk, om miljø, klima og bærekraftig utvikling. I denne delen gis det også en omtale av likestilling. Det vises til St.meld. nr. 11 (2007–2008) og det redegjøres for handlingsplanen for kvinners rettigheter og likestilling i utviklingssamarbeidet 2007–2009, samt likestilling som ett av fem hovedspor i budsjettet.

2.1.2 Justis- og politidepartementet

I rammeområde 4 inngår kap. 480 – svalbardbudsjettet fra Justis- og politidepartementet. Justis- og politidepartementet fremmer svalbardbudsjettet som en egen budsjettproposisjon samtidig med statsbudsjettet. Årsaken til dette er artikkel 8 i Svalbardtrak-

taten som begrenser adgangen til å oppkreve skatter og avgifter på Svalbard og hvordan disse midlene kan anvendes. Stortinget sluttet seg til Regjeringens ønske om å videreføre ordningen med et eget svalbardbudsjett under behandlingen av St.meld. nr. 22 (2008–2009) Svalbard.

Hvert år gis imidlertid et tilskudd fra statsbudsjettet til dekning av underskudd på svalbardbudsjettet. For 2010 er det foreslått 248,8 mill. kroner i utgifter og 135,8 mill. kroner i inntekter på svalbardbudsjettet. Differansen blir 113 mill. kroner, og det er denne differansen mellom utgifter og inntekter som danner grunnlaget for tilskuddet fra Justis- og politidepartementets kap. 480. Reduksjonen på 13 pst. i tilskuddet for 2010 skyldes i hovedsak at det er forventet en økning i skatteinntekter i forhold til saldert budsjett for 2009.

I tillegg til tilskuddet over kap. 480, har staten årlig betydelige utgifter til ulike tiltak på Svalbard, som bevilges over det ordinære statsbudsjettet under de enkelte fagdepartementers kapitler. En oversikt over og omtale av bevilgningene til svalbardformål over fagdepartementenes budsjetter er gitt i svalbardbudsjettet pkt. 4 og en nærmere redegjørelse for målene for norsk svalbardpolitikk er gitt i svalbardbudsjettet for 2010, pkt 2.

2.2 Komiteens alminnelige merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Laila Gustavsen, Eva Kristin Hansen, Svein Roald Hansen, Sverre Myrli, Tore Nordtun og Helga Pedersen, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen, Morten Høglund, Siv Jensen, Peter N. Myhre og Karin S. Woldseth, fra Høyre, Ivar Kristiansen, Janne Fardal Kristoffersen og lederen Ine M. Eriksen Søreide, fra Sosialistisk Venstreparti, Rannveig Kvifte Andresen, fra Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, og fra Kristelig Folkeparti, Dagfinn Høybråten, vil vise til sammenslåingen av utenrikskomiteen og forsvarskomiteen. Den nye utenriks- og forsvarskomiteen er en konsekvens av at utenriks-, forsvars- og sikkerhetspolitikk er vevet stadig tettere sammen, og vil gi en bedre mulighet til å se disse spørsmålene i sammenheng. Komiteen vil understreke at den ivaretar en bred oppgaveportefølje, hvor saksområdene til de tidligere komiteene er sidestilt og likeverdige.

Komiteen viser til sine merknader i Innst. S. nr. 306 (2008–2009) og mener at Norge innen utenrikspolitikken skal konsentrere ressursene der vi har interesser å ivareta, og der vi samtidig kan gjøre en forskjell. Norsk utenrikspolitikkk bygger på FN, NATO, det transatlantiske samarbeidet og på et godt

og aktivt samarbeid med EU, i dag basert på EØS-avtalen. Norge skal være en troverdig og konstruktiv aktør på disse arenaene.

Nordområdene er definert som det viktigste strategiske satsingsområdet for Norge av flere regjeringer. Komiteen deler dette syn. Det er avgjørende å ivareta norske interesser i nord samtidig som vi opprettholder dagens gode og konstruktive forhold til Russland. Samtidig er Russlands selvbevissthet økende, og det asymmetriske forholdet mellom våre land skaper utfordringer.

Norges engasjement i Afghanistan under klart folkerettslig mandat er både viktig og krevende. Norge yter både sivil og militær innsats, og fremtiden for Afghanistan og det afghanske folk avhenger av at afghanerne lykkes i å etablere en bærekraftig og styringsdyktig stat med institusjoner som kan ivareta befolkningens behov. Norge skal bistå med sivil og militær innsats i denne prosessen.

Komiteen viser til arbeidet med NATOs nye strategiske konsept. Ti år etter det forrige strategiske konseptet ble vedtatt, skal alliansen utforme et nytt konsept som etter planen skal vedtas på toppmøtet i Lisboa i 2010. Dette er et viktig arbeid, og komiteen er tilfreds med de signaler som kommer angående Regjeringens arbeid for å påvirke denne prosessen. NATO må finne en balanse mellom pågående operasjoner og tradisjonelle kjerneoppgaver i form av kollektivt forsvar.

I 2009 er det 20 år siden Berlinmuren falt. Det markerte slutten på et delt Europa. Komiteen viser til at utviklingen i Europa, særlig gjennom EUs utvidelse østover, i disse 20 årene har gått klart i retning av et samlet kontinent. I EU vil Lisboa-traktaten nå implementeres. Det innebærer blant annet at beslutningsprosessene i EU vil gå raskere enn i dag, og at Ministerrådet og Europaparlamentet blir viktigere. Det betyr at også den norske påvirkningsprosessen må gå fortere.

Komiteen viser til Innst. S. nr. 115 (2006–2007), jf. St.meld. nr. 23 (2005–2006) Om gjennomføring av Europapolitikken, og vil understreke at dette også innebærer at Stortinget og partigruppene må styrke sine kontakter mot Europaparlamentet og bidra til samordnet innsats for å ivareta norske interesser i utformingen av EØS-relevant regelverk.

Komiteen ser alvorlig på at menneskerettighetssituasjonen er sterkt bekymringsfull i mange regioner. Det er svært viktig at Norge er en klar og prinsipiell røst i menneskerettighetsspørsmål.

Norsk utviklingspolitikk må ha som mål at mennesker får mulighet til å dekke sine grunnleggende behov. Komiteen viser til at det er viktig at denne politikken har flere pilarer, der både bistand, handel og fokus på menneskerettigheter står sentralt, og der Norge bidrar til å nå FNs tusenårsmål.

2.2.1 *Hovedprioritering og primærstandpunkt for de ulike fraksjonene*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til Regjeringens prioriteringer under rammeområde 4 i Prop. 1 S (2009–2010). Disse medlemmer har for øvrig ingen merknader og slutter seg til forslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at utenrikspolitikken må ta utgangspunkt i samspillet mellom Norges strategiske og økonomiske interesser, respekt for de grunnleggende menneskerettigheter og ivaretagelse av norske borgeres interesser, sikkerhet og trygghet innenlands og utenlands. Det er disse medlemmers syn at en av de viktigste pilarene i utenrikspolitikken er forpliktende internasjonalt samarbeid – som tar sikte på internasjonal avspenning, varig fred, en friest mulig verdenshandel og respekt for grunnleggende menneskerettigheter.

Disse medlemmer mener det er nødvendig å innrette norsk utenrikspolitikk slik at den til enhver tid tjener norske interesser på kort og lang sikt. Derfor vil disse medlemmer understreke viktigheten av at de norske utenriksstasjonene får de ressurser som trengs for å ivareta norske borgeres interesser ved uforutsette hendelser, og at de lokaliseres på grunnlag av vurderinger basert på norske borgeres behov, og norske strategiske og økonomiske interesser.

Disse medlemmer er av den oppfatning at Norge har en moralsk plikt til å heve stemmen for frihet, likeverd og rettssikkerhet – gjennom aktivt å påtale brudd på grunnleggende menneskerettigheter i de internasjonale fora der hvor Norge deltar.

Disse medlemmer mener det er viktig for Norge å foreta en mer kritisk vurdering av den rollen FN spiller og de oppgaver FN er satt til å ivareta. FN må både bli mer relevant, mer effektiv og mer fokusert. I denne sammenheng er disse medlemmer spesielt foruroliget over utviklingen i FNs menneskerettighetsapparat og forsøkene fra en rekke medlemsland på å innskrenke universelle menneskerettigheter til fordel for religion.

Disse medlemmer viser til den stadig økende betydningen av digitale medier i samfunnet, og er av den oppfatning at disse kan spille en viktig rolle i forhold til fremme av ytringsfriheten. I så måte har disse medlemmer merket seg konklusjonene i rapporten "Freedom on the net – A global assessment of internet and digital media" fra menneskerettighetsorganisasjonen Freedom House (april 2009) om at truslene mot ytringsfriheten på Internett er økende og at en rekke land har innført eller er i ferd

med å innføre stadig strengere retningslinjer for kontroll og sensur.

Disse medlemmer mener at nordområdene er viktig for Norge både av økonomiske, politiske og strategiske årsaker. Disse medlemmer vil derfor arbeide for en betydelig mer aktiv politikk i forhold til nordområdene – gjennom økt norsk tilstedeværelse i nord i alle ledd, økt samarbeid og samhandling med Russland og fremtidsrettet utnyttelse av områdets naturressurser.

Disse medlemmer ser betydningen av bilaterale handelsavtaler – spesielt med land som ikke omfattes av EØS-avtalen. Målet med slike avtaler må være tosidig – de skal både bidra til å styrke norske handelsinteresser og de skal bygge ned proteksjonismen i verdensøkonomien.

Disse medlemmer viser til at et viktig fundament i Fremskrittspartiets utenrikspolitikk er nødvendigheten og viktigheten av gode transatlantiske relasjoner. USA er Norges viktigste allierte og det er viktig å innrette norsk utenrikspolitikk slik at den ikke svekker dette gode forholdet, men snarere utdyper det og styrker det for fremtiden. Derfor er disse medlemmer også klare på at NATO er et nødvendig og positivt grunnelement i Norges forsvars- og sikkerhetspolitiske plattform.

Disse medlemmer mener at Norge må føre en bærekraftig utviklingspolitikk hvor målet er at utviklingslandene skal kunne klare seg uten overføringer fra Vesten. Fremskrittspartiets utviklingspolitikk tar sikte på å løfte mennesker ut av fattigdom og skape grunnlag for vekst og utvikling gjennom å bygge ned toll- og handelsbarrierer, sletting av illegitim statsgjeld, sikring av eiendomsrettigheter for det brede lag av befolkningen, satsing på helse og utdanning, kanalisering av bistand gjennom frivillige organisasjoner og globale fond, forsterket nød- og katastrofehjelp, økt satsing på handelsfasilitering og bistand til strukturelle tiltak som fremmer demokrati, rettsstat og markedsøkonomi. Alle tiltak som støttes skal bli gjenstand for grundig evaluering, resultatmåling og regnskapskontroll.

Disse medlemmer har merket seg konklusjonene i en rekke årlige internasjonale undersøkelser som påviser at mange u-land har høy grad av korrupsjon, lav grad av økonomisk frihet, begrenset grad av demokrati, og svak beskyttelse av eiendomsrettighetene. Det er disse medlemmers syn at dette ikke skyldes urettferdige internasjonale maktstrukturer eller utbytting, men mangel på politisk vilje til utvikling blant det politiske lederskapet i disse landene.

Disse medlemmer viser til at den globale ODA-godkjente bistanden ifølge World Development Indicators var på 1640 mrd. USD i perioden mellom 1960 og 2005. Disse medlemmer kjen-

ner til og støtter konklusjonene i studier som slår fast at bistand ikke har bidratt til økonomisk vekst i u-landene. Videre mener disse medlemmer at bistanden i flere tilfeller har bidratt til å svekke den sosiale kontrakten mellom politikerne og innbyggerne i motakerlandet, til å øke korrupsjonen, til å holde autoritære og totalitære statsledere ved makten for på den måten å undergrave politisk utvikling og fattigdomsreduksjon.

Disse medlemmer merker seg at Regjeringens bistandsbudsjett for 2010 tilsvarer 1,09 pst. av BNI. Disse medlemmer mener at størrelsen på bistandsbudsjettet er en dårlig indikator for i hvilken grad et lands utviklingspolitikk legger til rette for økonomisk vekst og fattigdomsreduksjon i u-landene, og mener kvalitet heller enn kvantitet bør være den avgjørende målestokken i det bistandspolitiske engasjementet.

Disse medlemmer viser til at tilveksten i land som har satset på frihandel har vært flere ganger større enn i proteksjonistiske land. Disse medlemmer støtter konklusjonene i rapporten "Economic Freedom of the World 2009" om at befolkningen i demokratiske land med åpne økonomier nyter langt større livskvalitet enn hva som er tilfellet med befolkningen i lukkede økonomier. Disse medlemmer har merket seg uttalelser fra blant annet FNs generalsekretær Ban Ki-Moon samt statsledere på G20-møtet om at finanskrisen ikke måtte bli en unnskyldning for å innføre mer proteksjonisme i verdenshandelen. Dessverre registrerer disse medlemmer at Verdens handelsorganisasjon i en rapport fra juli 2009 viser til at det motsatte har skjedd, selv om de mest omfattende proteksjonistiske tiltakene ikke har blitt iverksatt.

Disse medlemmer mener at mens subsidier og skyhøye tollsatser i Vesten er en viktig årsak til de fattige landenes manglende deltakelse i globaliseringen, er det også avgjørende at u-landene selv iverksetter tiltak for å øke handelen. I så måte viser disse medlemmer til at opptil 70 pst. av verdens tollbarrierer er innført av u-land for å ramme handelen med andre u-land. For å stimulere til økt økonomisk samkvem på tvers av landegrensene og mellom u-landene, vil disse medlemmer foreslå at det etableres en ekspertgruppe for å bistå u-landene i spørsmål knyttet til handelsfasilitering.

Disse medlemmer vil understreke behovet for å få til en slutføring av WTO-forhandlingene, den såkalte Doha-runden, som vil kunne bidra til økt handel ved at tollsatser og subsidier reduseres og at det blir vanskeligere for land å iverksette proteksjo-

nistiske tiltak. Disse medlemmer har forventninger til at Regjeringen i denne sammenheng aktivt bidrar til å få forhandlingene inn på sporet igjen, og at Norge tilbyr u-landene fordelaktige handelsbetingelser for import. Disse medlemmer viser i så måte til forslag fra Fremskrittspartiet i Innst. 3 S (2009–2010) om tollfritak på varer fra alle u-landene på OECDs DAC-liste, tilsvarende proveny på 630 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til konklusjonene i en studie utført av Peterson Institute for International Economics (august 2009) som fremhever at en slutføring av Doha-runden vil kunne tilføre verdensøkonomien mellom 1 800 mrd. og 4 200 mrd. kroner på årlig basis, hvor en betydelig andel av disse midlene vil kunne tilfalle u-landene. Dersom man ikke lykkes i å få i stand en avtale, vil dette være en av de største truslene mot å oppnå FNs tusenårsmål innen 2015.

Disse medlemmer merker seg konklusjonene i rapporten "Trade and Climate Change" (juni 2009) utarbeidet av Verdens handelsorganisasjon (WTO) og FNs miljøprogram (UNEP) om at økt handel og handelsliberalisering har en rekke positive konsekvenser for miljøet og klimaet, og at en ny global handelsavtale i 2010 vil kunne bidra positivt i forhold til tilpasning til klimaendringene. Handel akselererer overføringen av ren teknologi til u-landene, som i neste omgang tilpasser denne teknologien til lokale forhold. En slik kunnskaps- og teknologioverføring vil kunne ha en rekke synergieffekter på andre områder i samfunnet, bidra til økt innovasjonstakt og derav økonomisk vekst og velstandsutvikling for befolkningen.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2010 lanserer mange planer og prosjekter innenfor utenrikspolitikken, men det er disse medlemmers mening at en budsjettproposisjon nødvendigvis også må inneholde en oversikt over tiltak, institusjoner og prosesser som ikke prioriteres eller nedprioriteres og begrunnede årsaker til dette. Disse medlemmer kan i liten grad se at dette er tilfellet i det foreliggende forslag til budsjett.

Disse medlemmer viser for øvrig til Fremskrittspartiets merknader i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 13 (2008–2009), jf. Innst. S. nr. 269 (2008–2009) og St.meld. nr. 15 (2008–2009), jf. Innst. S. nr. 306 (2008–2009).

Alle økninger og reduksjoner er i forhold til Regjeringens budsjettforslag. Disse medlemmer støtter Regjeringens forslag til bevilgninger for kapitler og poster som ikke er nevnt nedenfor.

Utgifter rammeområde 4

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	FrP
100		Utenriksdepartementet	1 758 335 000	-164 988 200
	1	Driftsutgifter	1 699 612 000	-169 961 200
	71	Diverse tilskudd	33 813 000	+4 973 000
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	4 567 887 000	-30 741 800
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	1 310 287 000	-30 741 800
118		Nordområdetiltak mv.	367 942 000	+13 261 000
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland	300 151 000	+20 000 000
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak	33 998 000	-6 739 000
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen	1 048 218 000	-309 965 400
	1	Driftsutgifter	1 033 218 000	-309 965 400
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)	199 936 000	-99 968 000
	1	Driftsutgifter	199 936 000	-99 968 000
144		Fredskorpset	50 200 000	-12 550 000
	1	Driftsutgifter	50 200 000	-12 550 000
150		Bistand til Afrika	2 808 500 000	-1 685 100 000
	78	Regionbevilgning for Afrika	2 808 500 000	-1 685 100 000
151		Bistand til Asia	993 100 000	-209 300 000
	78	Regionbevilgning for Asia	418 600 000	-209 300 000
152		Bistand til Midtøsten	500 000 000	-250 000 000
	78	Regionbevilgning for Midtøsten	500 000 000	-250 000 000
153		Bistand til Latin-Amerika	220 500 000	-132 300 000
	78	Regionbevilgning for Latin-Amerika	220 500 000	-132 300 000
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling	1 764 000 000	-585 000 000
	1	Driftsutgifter	33 500 000	-10 050 000
	70	Sivilt samfunn	1 228 000 000	-368 400 000
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid	81 000 000	-24 300 000
	73	Kultur	106 000 000	-79 500 000
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk	172 500 000	-69 000 000
	77	Uttekslingsordninger gjennom Fredskorpset	135 000 000	-33 750 000
161		Næringsutvikling	452 750 000	+10 000 000
	1	Ekspertgruppe for handelsfasilitering i u-land	0	+10 000 000
162		Overgangsbistand (gap)	499 000 000	-249 500 000
	70	Overgangsbistand (gap)	499 000 000	-249 500 000
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	2 542 600 000	+97 625 000
	70	Naturkatastrofer	335 000 000	+50 000 000
	71	Humanitær bistand	2 020 600 000	+50 000 000
	72	Menneskerettigheter	187 000 000	-2 375 000
164		Fred, forsoning og demokrati	1 706 725 000	-589 640 000
	70	Fred, forsoning og demokratitiltak	647 725 000	-259 090 000
	71	ODA-godkjente land på Balkan	575 000 000	-230 000 000
	72	Utvikling og nedrustning	149 000 000	-44 700 000
	73	Andre ODA-godkjente OSSE-land	335 000 000	-55 850 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	FrP
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering	762 000 000	+4 000 000
	71	Faglig samarbeid	270 000 000	+4 000 000
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.	2 422 867 000	-1 162 000 100
	1	Driftsutgifter	39 867 000	-11 960 100
	70	Ymse tilskudd	7 300 000	-2 190 000
	72	Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling	235 000 000	-94 000 000
	73	Klima- og skogsatsingen	2 107 700 000	-1 053 850 000
167		Flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)	2 879 969 000	-1 207 916 000
	21	Spesielle driftsutgifter	2 879 969 000	-1 207 916 000
170		FN-organisasjoner mv.	4 140 620 000	-1 471 710 000
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	860 000 000	-430 000 000
	71	FNs befolkningsfond (UNFPA)	332 000 000	-132 800 000
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA)	150 000 000	-45 000 000
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv.	1 449 200 000	-724 600 000
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv.	189 420 000	-94 710 000
	79	Eksperter, junioreksperter og FNs fredskorps	67 000 000	-20 100 000
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning	98 000 000	-24 500 000
171		Multilaterale finansinstitusjoner	1 853 800 000	-926 900 000
	70	Verdensbanken	779 000 000	-389 500 000
	71	Regionale banker og fond	680 300 000	-340 150 000
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner	394 500 000	-197 250 000
172		Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak	270 000 000	+10 000 000
	70	Gjeldsslette, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging	270 000 000	+10 000 000
Sum utgifter rammeområde 4			33 922 143 000	-8 952 693 500
Inntekter rammeområde 4				
Sum inntekter rammeområde 4			84 536 000	0
Sum netto rammeområde 4			33 837 607 000	-8 952 693 500

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 4 settes til 32 579 643 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 1 342 500 kroner.

Disse medlemmer mener at norsk utenrikspolitikk må ses i nøye sammenheng med sikkerhets-, energi-, utviklings-, handels- og europapolitikken. Den økende graden av regional og global integrasjon skaper både muligheter og utfordringer for et lite land med en åpen økonomi. Den pågående uroen i verdens finansmarkeder er et godt eksempel på dette. Det er behov for klare politiske prioriteringer fra Regjeringen og Stortinget, og en stor grad av realisme og klart fokus på måloppnåelse hva angår norske virkemidler, muligheter og målsettinger i utenrikspolitikken.

Internasjonalt samarbeid er en forutsetning for å løse globale så vel som nasjonale utfordringer. Norge skal respektere sine forpliktelser innenfor bl.a. FN,

NATO og EØS og opptre som lojal og engasjert samarbeidspartner for nærstående og andre land. Samtidig skal norsk utenrikspolitikk søke å identifisere, eller skape, internasjonalt handlingsrom for å fremme norske interesser og verdier. Dette krever en bedre koordinering av den samlede norske innsatsen utenfor Norges grenser.

Disse medlemmer viser til at Høyre ønsker et fullt norsk medlemskap i EU – så snart som mulig. Den politiske og økonomiske integrasjonen i Europa omfatter også Norge, og det er i Norges klare interesse å bidra til denne prosessen ikke bare økonomisk, gjennom dagens finansieringsordninger, men også politisk og med full medbestemmelsesrett i Europa.

Disse medlemmer ønsker en utviklings- og bistandspolitikk som fokuserer på resultater, fremfor Regjeringens symbolske målsettinger om en fast prosentandel av bruttonasjonalinntekt (BNI).

Den norske debatten om bistand fokuserer på størrelsen på bistandsbevilgningene, gjerne i prosent av bruttonasjonalinntekten, som kjennetegnet på en god politikk for fattigdomsbekjempelse. Denne forestillingen svekker effekten av bistanden: Når målet er økte budsjetter, kan også behovet for å evaluere resultater og forbedre innsatsen lett bli mindre.

Disse medlemmer understreker betydningen av en utviklingspolitikk som måles i resultater snarere enn i prosentandeler av BNI. Et viktig kriterium vil være om Norge greier å føre en helhetlig og konsistent utviklingspolitikk. For Høyre er det viktig at flere virkemidler tas i bruk og at ulike politikkområder må ses i sammenheng dersom Norge skal kunne bidra positivt til utvikling og fattigdomsreduksjon. Samtidig må den bistanden vi fortsatt skal yte, være mer konsentrert og målrettet og underlegges strenge resultatkrav.

Regjeringens forslag innebærer at utviklingshjelpen nominelt sett øker med 1 225 mill. kroner innenfor programområde 3, som er bistand. Økningen dekker ikke den budsjetterte utgiftsveksten som skjer innenfor to budsjettkapitler alene: miljø- og bærekraftig utvikling (regnskog) øker med 626 mill. kroner, mens flyktningtiltak i Norge, godkjent som bistand, øker med 877 mill. kroner. Dette betyr at Regjeringens budsjettforslag i realiteten er et forslag til kutt til noen tradisjonelle bistandsområder og fattigdomsbekjempelse.

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett øker bevilgningene over programområdet med 424 mill. kroner sammenliknet med 2009-budsjettet, når bevilgningsreduksjoner til flyktningtiltak i Norge som følge av redusert asyltilstrømning holdes utenfor.

Disse medlemmer ønsker en helhetlig norsk utviklingspolitikk hvor bistand kun skal utgjøre en del. Disse medlemmer mener at et fortsatt høyt bistandsnivå fra de rike landene er nødvendig for å kunne nå FNs tusenårsmål, men innenfor tradisjonell bistand ønsker Høyre et klarere tematisk og geografisk fokus og strengere krav til mottakerlandene når det kommer til utvikling innen demokrati, rettsstatsprinsipper og styresett.

Disse medlemmer vil uttrykke bekymring for Regjeringens vektlegging og økte bruk av direkte budsjettstøtte og flerårige indikative tilsagn innenfor bistanden.

Disse medlemmer viser til at budsjettstøtte er ment å styrke mottakeransvar og eierskap til egen utvikling, men anser at direkte budsjettstøtte samtidig kan medføre økte insentiv for korrupsjon og der-

for må følges av forsvarlige kontrollmekanismer. Det er disse medlemmers oppfatning at eventuell bruk av budsjettstøtte bør begrenses til mottakerland som oppfyller klare kriterier til kvalitet og transparens i økonomien og finansforvaltningen på tilfredsstillende vis, og som viser utvikling i demokratisk retning. Bruk av budsjettstøtte må følges av strengere krav til demokratiutvikling og korrupsjonsbekjempelse.

Høyre vil konsentrere norsk bistand til Afrika, og noen særlig viktige temaområder som helse og utdanning. Vi fjerner derfor norsk bilateral støtte til Latin-Amerika og reduserer den til Midtøsten og Asia, med unntak av Afghanistan.

Bistand til Afghanistan er av avgjørende betydning for å bidra til at afghanske myndigheter, i samarbeid med det internasjonale samfunnet, særlig FN og NATO, lykkes. Dette krever bedre tjenester, som helse og utdanning, bedre infrastruktur, som veier og vannforsyning. Institusjonsoppbygging må intensiveres og prosjekter gis et sterkere lokalt eierskap for å hjelpe sentralmyndighetene til å få kontroll over hele landet.

Disse medlemmer vil understreke at den viktigste utfordringen er å overholde togradersmålet samtidig som alle får tilgang til energi. Det er i dag 1,6 milliarder mennesker uten tilgang på energi, og nesten alle lever for under 2 dollar dagen.

Disse medlemmer foreslår å fjerne toll for flere utviklingsland som eksporterer varer til Norge slik at de får et bedre grunnlag for å utvikle sin økonomi. Å bedre utviklingslandenes muligheter til å delta i den globale økonomien er en forutsetning for å bringe mennesker ut av fattigdom på varig basis. Handel og økonomisk vekst er de sterkeste drivkreftene for å hente mennesker varig ut av fattigdom. Bare de siste 10 årene har flere hundre millioner mennesker gått fra absolutt fattigdom til økt velstand.

Disse medlemmer etterlyser en klarere og mer omforent forståelse av begrepet "nordområdene", og understreker at en slik begrepsklarhet ikke minst er viktig for å kunne prioritere begrensede budsjettmidler.

Disse medlemmer viser til partiets alternative budsjett, som innebærer økte bevilgninger til nordområdeformål innen utdanning, prosjektsamarbeid med Russland og forsvarsaktivitet i nord. Dette er, etter disse medlemmers mening, kjerneområdene innen en moderne nordområdesatsing som tar sikte på å understøtte norsk suverenitetshåndhevelse gjennom både sikkerhetspolitiske tiltak og kompetanseheving.

Utgifter rammeområde 4 (i hele tusen kroner)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1-3	H
115		Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål	106 270	95 270
				(-11 000)
	1	Driftsutgifter	28 470	17 470
				(-11 000)
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	4 567 887	4 517 887
				(-50 000)
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	1 310 287	1 260 287
				(-50 000)
118		Nordområdetiltak mv.	367 942	377 942
				(+10 000)
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland	300 151	310 151
				(+10 000)
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen	1 048 218	1 008 218
				(-40 000)
	1	Driftsutgifter	1 033 218	993 218
				(-40 000)
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)	199 936	186 936
				(-13 000)
	1	Driftsutgifter	199 936	186 936
				(-13 000)
150		Bistand til Afrika	2 808 500	2 858 500
				(+50 000)
	78	Regionbevilgning for Afrika	2 808 500	2 858 500
				(+50 000)
151		Bistand til Asia	993 100	743 100
				(-250 000)
	78	Regionbevilgning for Asia	418 600	168 600
				(-250 000)
152		Bistand til Midtøsten	500 000	350 000
				(-150 000)
	78	Regionbevilgning for Midtøsten	500 000	350 000
				(-150 000)
153		Bistand til Latin-Amerika	220 500	0
				(-220 500)
	78	Regionbevilgning for Latin-Amerika	220 500	0
				(-220 500)
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling	1 764 000	1 687 000
				(-77 000)
	72	Demokratistøtte/partier	8 000	6 000
				(-2 000)
	73	Kultur	106 000	66 000
				(-40 000)
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk	172 500	152 500
				(-20 000)
	77	Uttekslingsordninger gjennom Fredskorpset	135 000	120 000
				(-15 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1-3	H
167		Flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)	2 879 969	2 393 969 (-486 000)
	21	Spesielle driftsutgifter	2 879 969	2 393 969 (-486 000)
170		FN-organisasjoner mv.	4 140 620	4 035 620 (-105 000)
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv.	1 449 200	1 349 200 (-100 000)
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv.	189 420	184 420 (-5 000)
Sum utgifter rammeområde 4			33 922 143	32 579 643 (-1 342 500)

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkeparti i finanskomiteens innstilling om statsbudsjettet for 2010 foreslo å øke rammen for norsk utviklingshjelp med 303 mill. kroner. Dette ville hevet norsk ODA-godkjent utviklingshjelp til 1,11 pst. av forventet BNI i 2010. Ved en slik økning ville en unngått at totalrammen for bistandsbudsjettet økte mindre enn utgiftene til flyktningtiltak i Norge og skogprosjektet for å motvirke globale klimagassutslipp.

Dette medlem viser til at denne rammeøkningen kombinert med omdisponeringer i Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett for 2010 ble brukt til en betydelig økning av norsk bistand til klimatilpasning. Kristelig Folkepartis alternativ innebar også økt støtte til utdanning, landbruksutvikling og matvaresikkerhet, slik en enstemmig utenrikskomité har gått inn for gjentatte ganger, senest i Innst. S. nr. 269 (2008–2009) ved behandlingen av St.meld. nr. 13 (2008–2009) om klima, kapital og konflikt. Kristelig Folkeparti foreslo også økte bevilgninger til gjeldslette for utviklingsland. Dette medlem viser til den mer utførlige omtale av Kristelig Folkepartis budsjettalternativ på utenriksområdet som er gitt i finanskomiteens innstilling, Innst. 2 S (2009–2010).

Innenfor de rammer som Stortingets flertall nå har vedtatt for Utenriksdepartementets og Forsvarsdepartementets rammeområder, vil komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti følge opp Kristelig Folkepartis budsjettalternativ ved å foreslå omprioriteringer. Siktemålet er først og fremst å styrke konsentrasjonen av bistanden om de fattige land i Afrika, øke tilskuddet via frivillige organisasjoners langsiktige utviklingstiltak og styrke prioriterte sektorer som utdanning, matvaresikkerhet og landbruksutvikling.

Dessuten vil disse medlemmer styrke bistanden til klimatilpasningstiltak som kan gjøre fattige land bedre i stand til å mestre skadelige konsekvenser av klimaendringer. Omdisponeringene er lagt opp slik at bevilgningsøkningene for flyktningstiltak i Norge og for skogprosjektet for å motvirke globale klimagassutslipp i sum ikke overstiger den samlede økningen av bistandsrammen.

Disse medlemmer viser for øvrig til merknadene under de enkelte kapitler. Disse medlemmer viser til tabellen på denne side, som viser de endringer Kristelig Folkeparti foreslår i Utenriksdepartementets budsjett for 2010.

Kap.	Post	Budsjettformål (beløp angitt i mill. kr)	Sum
------	------	--	-----

Bevilgningsøkninger

Programområde 2: Utenriksformål

116	70.30	Europarådet (styrking av menneskerettigheter i Nord-Kaukasus)	1,75
-----	-------	---	------

Programområde 3: Internasjonal bistand

150	78	Regionbevilgning for Afrika (utdanning, landbruk, klimatilpasning)	45,0
160	70	Sivilt samfunn: Økt støtte til de frivillige organisasjoners langsiktige utviklingssamarbeid (utdanning/landbruk/helse og klimatilpasning)	70,0
163	70	Naturkatastrofer (klimatilpasning i Øst-Afrika)	50,0
163	71	Humanitær bistand	50,0

Kap.	Post	Budsjettformål (beløp angitt i mill. kr)	Sum
166	72	Bærekraftig utvikling: Klimatilpasning i lavinntektsland	100,0
169	70	Vaksine og helse: herunder den globale vaksinealliansen GAVI	50,0
170	81	Internasjonal landbruksforskning (om bedre klimatilpasset landbruk)	10,0
171	71	Det internasjonale fond for landbruksutvikling (IFAD)	10,0
171	72	Samfinansiering av "Fast Track Initiative: Utdanning for alle"	20,0
172	70	Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak	15,0
Sum påplusninger			421,75

Inndekning

Programområde 2: Utenriksformål:

118	71	Støtte til utvikling av samfunn, demokrati og menneskerettigheter	1,75
-----	----	---	------

Programområde 3: Internasjonal bistand

153	78	Regionbevilgning til Latin-Amerika (omdisponeres til Afrika)	75,0
164	71	ODA-godkjente land på Balkan (omdisponeres til fattigere land)	50,0
166	73	Klima- og skogsatsingen (omdisponeres til klimatilpasning m.m.)	295,0
Sum inndekninger			421,75

Disse medlemmer vil i samsvar med de overfor nevnte omdisponeringer fremme et forslag med et helhetlig budsjettalternativ for rammeområde 4, slik som vist i egen tabell.

Rammeområde 4

(Utenriks)

I

På statsbudsjettet for 2010 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
100		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	1 699 612 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i> .	7 443 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	16 500 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	826 000	
	71	Diverse tilskudd	33 813 000	
	72	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn	141 000	
103		Regjeringens fellesbevilgning for representasjon		
	1	Driftsutgifter	25 534 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	8 413 000	
115		Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	28 470 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	70	Tilskudd til kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	77 800 000	
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner		
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	1 312 037 000	
	71	Finansieringsordningen under EØS-avtalen, <i>kan overføres</i>	2 400 000	
	72	EØS-finansieringsordningen, <i>kan overføres</i>	1 615 000 000	
	73	Den norske finansieringsordningen, <i>kan overføres</i>	1 460 000 000	
	74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania, <i>kan overføres</i>	180 200 000	
118		Nordområdetiltak mv.		
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland, <i>kan overføres</i>	300 151 000	
	71	Støtte til utvikling av samfunn, demokrati og menneskerettigheter mv., <i>kan overføres</i>	32 043 000	
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	33 998 000	
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen		
	1	Driftsutgifter	1 033 218 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	15 000 000	
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)		
	1	Driftsutgifter	199 936 000	
144		Fredskorpset		
	1	Driftsutgifter	50 200 000	
150		Bistand til Afrika		
	78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	2 853 500 000	
151		Bistand til Asia		
	72	Bistand til Afghanistan og Pakistan, <i>kan overføres</i>	574 500 000	
	78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	418 600 000	
152		Bistand til Midtøsten		
	78	Regionbevilgning for Midtøsten, <i>kan overføres</i>	500 000 000	
153		Bistand til Latin-Amerika		
	78	Regionbevilgning for Latin-Amerika, <i>kan overføres</i>	145 500 000	
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling		
	1	Driftsutgifter	33 500 000	
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	1 298 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	81 000 000	
	72	Demokratistøtte/partier, <i>kan overføres</i>	8 000 000	
	73	Kultur, <i>kan overføres</i>	106 000 000	
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i>	172 500 000	
	77	Uttekslingsordninger gjennom Fredskorpset, <i>kan overføres</i>	135 000 000	
161		Næringsutvikling		
	70	Næringsutvikling, <i>kan overføres</i>	309 000 000	
	75	NORFUND - tapsavsetning	143 750 000	
162		Overgangsbistand (gap)		
	70	Overgangsbistand (gap), <i>kan overføres</i>	499 000 000	
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter		
	70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	385 000 000	
	71	Humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	2 070 600 000	
	72	Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	187 000 000	
164		Fred, forsoning og demokrati		
	70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	647 725 000	
	71	ODA-godkjente land på Balkan, <i>kan overføres</i>	525 000 000	
	72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	149 000 000	
	73	Andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	335 000 000	
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering		
	1	Driftsutgifter	139 000 000	
	70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	353 000 000	
	71	Faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	270 000 000	
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.		
	1	Driftsutgifter	39 867 000	
	70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	7 300 000	
	71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i>	33 000 000	
	72	Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling, <i>kan overføres</i>	335 000 000	
	73	Klima- og skogsatsingen, <i>kan overføres</i>	1 812 700 000	
167		Flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
	21	Spesielle driftsutgifter	2 879 969 000	
168		Kvinner og likestilling		
	70	Kvinner og likestilling, <i>kan overføres</i>	300 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
169		Globale helse- og vaksineinitiativ		
	70	Vaksine og helse, <i>kan overføres</i>	1 425 000 000	
	71	Andre helse- og aidstiltak, <i>kan overføres</i>	185 000 000	
170		FN-organisasjoner mv.		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	860 000 000	
	71	FNs befolkningsfond (UNFPA)	332 000 000	
	72	FNs barnefond (UNICEF)	450 000 000	
	73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	145 000 000	
	74	FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR)	240 000 000	
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA)	150 000 000	
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	1 449 200 000	
	77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	160 000 000	
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	189 420 000	
	79	Ekspertes, juniorekspertes og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i>	67 000 000	
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i>	108 000 000	
171		Multilaterale finansinstitusjoner		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	779 000 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	690 300 000	
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i> ..	414 500 000	
172		Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak		
	70	Gjeldsslette, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging, <i>kan overføres</i>	285 000 000	
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	112 977 000	
		Totale utgifter		33 922 143 000

Inntekter

3100		Utenriksdepartementet		
	1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	13 568 000	
	2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	63 900 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	7 068 000	
		Totale inntekter		84 536 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 1	kap. 3100 postene 2 og 5
kap. 100 post 71	kap. 3100 post 6
kap. 140 post 1	kap. 3140 post 5

2. overskride bevilgningen under kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd mot tilsvarende inntekter under kap. 3166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 1 Salgsinntekter fra salg av bistanseiendommer som er finansiert over bistandsbudsjettet, og som ikke er avskrevet i forhold til innlemmelse i husleieordningen. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved beregning av overførbart beløp under kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd.

IV

Agio/Disagio

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning kursgevinst og -tap som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet og kap. 140/3140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen, post 89 Agio/Disagio.

V

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge til multi-bi-prosjekter, samarbeidsprosjekter, stat-til-stat-bistand, støtte til internasjonale og lokale ikke-statlige aktører, kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

III

Omdisponeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 kan omdisponere inntil 2 mill. kroner per tiltak fra kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd til øvrige ODA-godkjente bevilgninger. Beslutning om bruk av midler utover dette og inntil 6 mill. kroner treffes av Kongen.

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 kan gi tilsagn om:

1. støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	
	72	ES-finansieringsordningen	2 405 mill. kroner
	73	Den norske finansieringsordningen	1 640 mill. kroner
	74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania	158 mill. kroner
118		Nordområdetiltak mv.	
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland	188 mill. kroner
161		Næringsutvikling	
	70	Næringsutvikling	550 mill. kroner
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.	
	73	Klima- og skogsatsingen	1 400 mill. kroner

2. tilskudd til globalt fond for fornybar energi og energieffektivitet (GEEREF) med inntil 80 mill. kroner over fire år i perioden 2008–2011 over kap. 166 Miljø- og bærekraftig utvikling mv. post 72 Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling.
3. tilskudd til utvikling av en vaksine mot pneumokokkbakterien innenfor initiativet Advance Market Commitments for Vaccines (AMC) med inntil 57 mill. USD i perioden 2009–2017 over kap. 169 Globale helse og vaksineinitiativ, post 70 Vaksine og helse.

VII

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 kan gi garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar for inntil 50 mill. kroner for å minske norske importørers risiko ved direkte import fra utviklingsland, jf. omtale under kap. 161 Næringsutvikling i Prop. 1 S (2009–2010).

VIII

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2010 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en totalramme for nytt og gammelt ansvar som ikke må overstige 1 750 mill. kroner.

IX

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen og for regulært bidrag til FN.

X

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2010 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 Om gjeldslette for utvikling for inntil 500 mill. kroner under Garantiinstituttet for Eksportkredits gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet.

XI

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

Utbetalinger av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre tilskudd til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas i henhold til regelverket til den enkelte organisasjon.

Utbetalinger innenfor ett budsjettår av tilskudd til utviklingsformål kan foretas én gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere, inklusive private og halvstatlige aktører, innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.

XII

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 kan:

1. fravike bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet, Den globale miljøfasiliteten og Det felles fond for råvarer.
2. fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 for å inngå avtale med mottakere om raskere trekk på gjeldsbrev enn utbetalingsbehovet tilsier ved kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Det asiatiske utviklingsfondet.

XIII

Deltakelse i International Finance Facility for Immunisation (IFFIm)

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 i forbindelse med utbetaling av det norske bidraget til GAVI Fund Affiliate på 5,4 mill. USD kan fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og å bruke tilskudd som sikkerhet for lån.

XIV

Deltakelse i IMF's låneordning til lavinntektsland som utsettes for økonomiske sjokk og kortsiktige betalingsbalanseproblemer

Stortinget samtykker i at Norge fra 2010 til 2012 kan delta i eksisterende og nye låneordninger under IMF rettet mot lavinntektsland med kortsiktige betalingsbalanseproblemer innenfor en totalramme på 14,1 mill. SDR.

XV

*Deltakelse i den femte kapitaløkningen i
Den asiatiske utviklingsbanken*

Stortinget samtykker i at:

1. Norge deltar i den femte kapitaløkningen i Den asiatiske utviklingsbanken med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen USD 11 617 150. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2010–2014, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.
2. Den norske garantikapitalen i Den asiatiske utviklingsbanken økes med 231,3 mill. SDR (Special Drawing Rights).

2.3 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innen rammeområde 4 (Utenriks)

I del 2 til Prop. 1 S (2009–2010) fra Utenriksdepartementet har Regjeringen gitt detaljerte beskrivelser av kapitler og poster, samt forslag til utgifter og inntekter for kapitlene innen programkategori 02 - utenriksforvaltning og programkategori 03 - internasjonal bistand. Komiteens merknader til de enkelte kapitler innen rammeområde 4 er gitt nedenfor.

Kap. 100–3100 Utenriksdepartementet

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 1 609 287 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 1 758 695 000

Inntekter:

Saldert budsjett 2009	kr 85 288 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 84 854 000

Komiteen viser til at Regjeringen foreslår et budsjett på 1 758 695 000 kroner for 2010. Dette er en økning på 9,3 pst. i forhold til saldert budsjett for 2009. Post 1 dekker driftsutgifter for departementet og utenriksstasjonene, og her er det foreslått avsatt 1 699 612 000 kroner. Økningen på 145 125 000 kroner eller 9,3 pst. har sammenheng med pris- og kursjusteringer.

Komiteen mener at utenriktjenesten til enhver tid skal ivareta norske interesser i utlandet på en best mulig måte.

Komiteen viser til at utenriktjenesten må fremme grunnleggende menneskerettigheter i tillegg til å ivareta effektivt norske interesser i det internasjonale samfunn gjennom bilaterale forbindelser med andre stater og medlemskap i multilaterale organisa-

sjoner. Videre skal utenriktjenesten effektivt bistå norske borgere og norsk næringsliv i utlandet, videreutvikle krisehåndteringsorganisasjonen og utvikle informasjonsteknologi tilpasset en global interaktiv utenriktjeneste.

Komiteen mener at man må sette inn ressursene i organisasjonen både politisk og geografisk der de viktigste oppgaver skal løses. Norges representasjon og former for nærvær i de forskjellige land bør benyttes slik at optimal ressursutnyttelse oppnås.

Komiteen har merket seg at norske utenriksstasjoner og representanter for norske myndigheter er blitt mulige mål for personer og grupperinger som ønsker å skade norske interesser, og vil derfor understreke at arbeidet med sikkerhet på reiser og styrking av den generelle sikringen av utenriksstasjoner og tjenesteboliger må prioriteres høyt.

Komiteen har også merket seg at utenriktjenesten utgjør en del av utlendingsforvaltningen, og at våre utenriksstasjoner er en del av førstelinjetjenesten for utlendinger som ønsker å besøke eller flytte til Norge. Utenriktjenesten bistår også i arbeidet med retur av personer uten lovlig opphold. Komiteen er tilfreds med at innsatsen på bakgrunn av dette skal styrkes.

Komiteen vil understreke betydningen av at det er viktig å fokusere på en mer effektiv og bedre kvalitetsmessig håndtering av utlendingssaker ved våre utenriksstasjoner og er opptatt av at det fortsatt arbeides aktivt for å få til dette.

Komiteen mener at den norske utenriktjenesten skal fremme norsk næringslivs interesser i utlandet. I en stadig mer global konkurransesituasjon må vi erkjenne at norske bedrifter skal konkurrere i et stadig tøffere marked. Dette krever store ressurser og mye kunnskap. Det er derfor av stor betydning at norsk næringsliv får hjelp og assistanse fra utenriktjenesten.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at Norge ga bistand til 110 land i 2008 og at OECD har kritisert det norske bistandsengasjementet for å være spredt på for mange land og sektorer. Svensk utenriksforvaltning har gjennom flere år gjennomgått en reformprosess som blant annet innebærer at bistandsengasjementet nå involverer færre land og tematiske områder. På denne bakgrunn er det disse medlemmers mening at også Norge burde fremtvinge tilsvarende nødvendige prioriteringer, noe som også vil medføre reduserte driftsutgifter i Utenriksdepartementet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker en styrking av formålet "Fremme av transatlantisk samarbeid", som dekker

tilskudd til arbeid for opprettholdelse og styrking av forbindelsene mellom USA og Norge. Disse medlemmer mener at tilskuddet til "Fremme av transatlantisk samarbeid" bør ligge på samme nivå som tilskuddet til "Informasjon mv. – europeisk samarbeid", og derfor foreslår disse medlemmer en styrking av budsjettpost 71, underpost 71.25 med 4 973 000 kroner til formålet "Fremme av transatlantisk samarbeid".

Kap. 103 Regjeringens fellesbevilgning for representasjon

Utgifter:	
Saldert budsjett 2009	kr 25 035 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 25 534 000

Komiteen viser til at Regjeringen i budsjettet for 2010 foreslår å bevilge 25 534 000 kroner, noe som er en økning på 2,0 pst. i forhold til saldert budsjett for 2009.

Komiteen merker seg at bevilgningen er viktig for gjennomføring av statsbesøk og besøk på stats- og regjeringssjefsnivå, og at Utenriksdepartementet spiller en viktig rolle her.

Kap. 104 Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet

Utgifter:	
Saldert budsjett 2009	kr 8 248 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 8 413 000

Komiteen viser til at Regjeringen for 2010 foreslår å bevilge 8 413 000 kroner, mot 8 248 000 kroner i saldert budsjett for 2009. Dette er en økning på 2,0 pst. Kapitlet dekker utgifter for DDMM Kongen og Dronningens statsbesøk og offisielle reiser til utlandet, samt kronprinsparets og prinsesse Märtha Louises offisielle reiser til utlandet.

Komiteen setter pris på den store innsatsen som kongefamilien gjør for å profilere Norge og fremme norske interesser ved besøksvirksomhet til utlandet.

Kap. 115 Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål

Utgifter:	
Saldert budsjett 2009	kr 95 567 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 106 270 000

Komiteen har merket seg at Utenriksdepartementets nasjonale omdømmeforum bidro til økt debatt om hvordan Norges omdømme kan bedres.

Komiteen merker seg videre at det er gjort en prioritering på 19 land, og at det av disse er plukket ut to pilotland; Polen og Storbritannia, for en mer intensivt samordning. Komiteen slutter opp om dette arbeidet.

Komiteen mener det er viktig at verdier som demokrati, menneskerettigheter og likestilling også er viktige bidrag i Norges internasjonale kulturarbeid. Komiteen slutter opp om at presentasjon av norsk kultur og norske kunstners internasjonale virksomhet har betydning for Norges dialog med andre land. Komiteen mener norske kunstnere gjennom sin internasjonale virksomhet bidrar som et viktig ledd i arbeidet med å synliggjøre Norge som en interessant internasjonal aktør, og vil vise til at også det internasjonale kulturarbeidet nyter godt av Regjeringens satsing på kultur.

Komiteen vil igjen understreke betydningen av Barentssamarbeidet og folk-til-folk-samarbeidet, spesielt med fokus på det norsk-russiske samarbeidet og på fremme av dialogen mellom storsamfunn og urfolk. Komiteen merker seg at folk-til-folk- og kulturdimensjonene i nordområdestrategien skal bidra til å styrke samarbeidsnettverket i Barentsregionen. Komiteen slutter seg til samarbeidserklæringen hvor den norske og den russiske kulturminister i 2009 trekker opp nye muligheter for utviklingen av kultursamarbeidet i nord.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til partiets hovedmerknad og partiets alternative budsjett, hvor det legges opp til en videreføring av budsjettnivået fra 2009.

Kap. 116 Deltaking i internasjonale organisasjoner

Utgifter:	
Saldert budsjett 2009	kr 3 018 533 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010) ...	kr 4 567 887 000

Komiteen viser til at Norge har en fundamental interesse av en internasjonal rettsorden, der forholdet mellom stater reguleres gjennom en stadig tettere vev av forpliktelser, normer og konvensjoner og der internasjonale organisasjoner danner et viktig fundament for samarbeid om felles utfordringer.

Komiteen vil understreke betydningen av at Norge på en slik bakgrunn deltar aktivt i internasjonale organisasjoner som er viktige aktører i utviklingen av en global rettsorden og et verdensomspennende sikkerhetssystem. Organisasjoner som FN og NATO er bærebjelker i norsk utenrikspolitikk.

Komiteen mener Norge må støtte opp under den videre reformprosessen i FN for å gjøre organisasjonen best mulig i stand til å fylle sin rolle når det gjelder fred og sikkerhet, internasjonal krisehåndte-

ring, videreutvikling av internasjonale normer og standarder, arbeid for demokrati, fattigdomsbekjempelse, menneskerettigheter og en bærekraftig utvikling. Det er av særlig betydning å arbeide for å oppfylle Tusenårserklæringen og erklæringen fra oppfølgingsmøtet i 2005.

FNs fredsoperative innsats er en bærebjelke i organisasjonens arbeid for fred og sikkerhet. Antall deltakere i fredsoperasjoner er høyere enn noen gang, samtidig som mandatene er blitt mer komplekse, noe som presser kapasiteten. Komiteen merker seg at norsk deltakelse i og støtte til FNs fredsoperasjoner, særlig i Afrika, er et sentralt element i Regjeringens FN-satsing. Komiteen støtter dette.

Komiteen mener at Norge må være en aktiv alliansepartner i NATO med målsetting om å trygge norsk sikkerhet og bidra til internasjonal fred og stabilitet gjennom deltakelse i alliansens felles operasjoner. Komiteen vil understreke at målsettingen for arbeidet med et nytt strategisk konsept fram mot toppmøtet i 2010 må være å styrke NATOs evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer, reform av NATOs strukturer, vektlegging av våpenkontroll, nedrustning og ikke-spredning, samt forholdet til Russland og alliansens samarbeid med andre internasjonale aktører.

Komiteen vil også peke på viktigheten av å sikre det transatlantiske samarbeidet i NATO og utvikle det strategiske samarbeidet mellom NATO og EU.

Komiteen har merket seg at det er skapt en ny dynamikk i arbeidet for nedrustning og at det på Nedrustningskonferansen i Genève er blitt enighet om et arbeidsprogram. Klasevåpenkonvensjonen og Minekonvensjonen viser at det er mulig å gjøre framskritt, hvis det mobiliseres politisk vilje. Komiteen mener det er særlig viktig å arbeide for å styrke ikke-spredningsregimet og arbeide for kjernefysisk nedrustning. Visjonen om en verden uten atomvåpen må holdes levende. En endring av NATOs strategi med mindre vekt på atomvåpen, er et skritt mot en slik visjon.

Europarådet er en sentral institusjon for å ivareta menneskerettigheter, rettsstatsprinsipper og demokrati i hele Europa. Komiteen vil understreke betydningen av at Norge fortsetter et aktivt arbeid for å effektivisere organisasjonen og få ned det store antall ubehandlede saker ved Den europeiske menneskerettighetsdomstolen. At Norges kandidat til generalsekretærstillingen i Europarådet, tidligere stortingspresident Thorbjørn Jagland, ble valgt, understreker vår forpliktelse til å støtte opp under rådets viktige arbeid.

Komiteen vil understreke at det må være en felles standard for menneskerettigheter i Europa, basert på Den europeiske menneskerettighetskon-

vensjonen, og mener at koordineringen og samarbeidet mellom Europarådet, OSSE og EU må ivareta dette.

Komiteen viser til at det er igangsatt en rekke prosjekter innenfor det nordiske globaliseringsinitiativet og i tilknytning til europeiske samarbeidsspørsmål. Blant disse er Toppforskningsinitiativet som skal fokusere på definerte områder innen energi-, miljø- og klimasektoren for å styrke fagmiljøene på tvers av landegrensene. Komiteen har også merket seg arbeidet for å fjerne grensehindre og programmet for å styrke de høyere utdanningsinstitusjonene i kampen om talentene både i og utenfor Norden.

Komiteen viser til at Norge gjennom EØS-finansieringsordningene bidrar til EUs arbeid for å redusere de økonomiske og sosiale forskjellene i Europa. Komiteen har merket seg at alle de tilgjengelige midlene var gjort tilgjengelige for mottakerlandene ved utgangen av 2008. Komiteen har også merket seg at midlene er benyttet til å styrke de bilaterale forbindelsene mellom Norge og mottakerlandene og at midlene er konsentrert til prosjekter innen fem definerte områder.

Komiteen viser til at forhandlingene om en videreføring av finansieringsordningene ikke var sluttført da budsjettet ble lagt fram, men legger til grunn at ordningene også for en ny periode vil bygge på de samme prinsipper som har ligget til grunn for inneværende finansieringsperiode.

Komiteen vil understreke betydningen av å støtte opp under ILOs arbeid for et anstendig arbeidsliv, utviklingen av bærekraftige arbeidsplasser og handlingsplan for likestilling.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er et betydelig effektiviseringspotensial i Nordisk Ministerråds sekretariat. Disse medlemmer er innforstått med at samarbeidet i Nordisk Ministerråd er bredt og omfatter de fleste politikkområder, men mener det også er grunnlag for å foreta en bedre prioritering mellom de ulike prosjekter innenfor rammen av bevilgningen. På denne bakgrunn vil disse medlemmer redusere tilskuddet under denne posten.

Disse medlemmer mener at prosjektene i finansieringsordningen under EØS-avtalen og prosjektene under EØS-finansieringsordningen primært bør fokusere på tiltak rettet mot økonomisk vekst og fattigdomsreduksjon i EØS-området. Alle prosjekter må være gjenstand for kontroll, revisjon samt ha fokus på mål- og resultatoppnåelse. Det må etterstrebes å involvere norske partnere i prosjektene der dette er mulig.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til partiets hovedmerknad og partiets alternative bud-

sjett, hvor det legges opp til en mindre vekst i bevilgningene over kap. 116 enn Regjeringens forslag.

Kap. 118 Nordområdetiltak mv.

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 310 618 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 367 942 000

Komiteen er positiv til at samarbeidet med Russland fortsetter med uforminsket styrke. Komiteen deler det syn at finanskrisen har skapt en mer ustabil situasjon i Russland og at det derfor er viktig å satse på et bredt samarbeid som kan bidra til å påvirke utviklingen i Russland i en retning som tjener våre interesser. Komiteen mener Norges geografiske plassering tilsier at vår Russland-politikk skal være langsiktig og konstruktiv. Komiteen deler de mål Regjeringen har for prosjektsamarbeidet med Russland.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener Regjeringen bør fremlegge for Stortinget en Russland-strategi som tar for seg helheten i det norsk-russiske samarbeidet.

Komiteen vil foreslå en omdisponering av 1,75 mill. kroner fra kap. 118, post 71 Støtte til utvikling av samfunn, demokrati og menneskeretter mv. som i noen grad brukes til å fremme MR-tiltak i Nord-Kaukasus til å understøtte reformarbeid i Europarådet, slik at 1,75 mill. kroner overføres til kap 116, post 70.30 Europarådet. Komiteen vil vise til at Europarådet og MR-domstolen er blant de internasjonale aktørene som i størst grad bidrar til å motvirke en svekking av MR-situasjonen i Nord-Kaukasus. Mange av de prosjekter Norge støtter i Nord-Kaukasus omfatter blant annet saker som fremmes for MR-domstolen. En omdisponering av dette beløpet er derfor formålstjenlig for å styrke både MR-situasjonen i Nord-Kaukasus og reformarbeidet i Europarådet.

Komiteen mener det er viktig å stimulere til næringsutvikling på begge sider av den norsk-russiske grense. Komiteen har merket seg at man her ser for seg å bygge opp et lokalt næringsliv i tilknytning til petroleumsnæringen og annen type næringsvirksomhet. I denne sammenheng mener komiteen det er viktig å prioritere tiltak som fremmer fleksibel bevegelse og handel mellom Norge og Russland.

Komiteen vil understreke betydningen av å sikre en bærekraftig forvaltning av naturressursene, ivareta miljøet og å stimulere til et variert lokalt næringsliv som fremmer økonomisk samkvem mellom Norge og Russland, som omfatter andre sektorer

enn bare olje og gass, og som fremmer små og mellomstore bedrifter. Dette er viktig for å redusere sårbarheten som kan følge av et ensidig næringsgrunnlag.

Komiteen har merket seg innrettingen på miljøvernssamarbeidet med Russland. Samarbeid om miljøspørsmål som oljevernberedskap og HMS-spørsmål vil være særlig aktuelt i forbindelse med fremtidig petroleumsvirksomhet i Barentshavet. Komiteen vil peke på behovet for kartlegging og sårbarhetsanalyser av miljøet på russisk side av Barentshavet og tilleggende landområder.

Komiteen mener det er viktig at Norge arbeider for å støtte utviklingen av et åpent og demokratisk samfunn i Russland. Komiteen er bekymret over innskrenkingen av handlingsrommet til den frie pressen og frivillige organisasjoner. Komiteen er videre bekymret for fremveksten av fremmedfrykt og økende grad av vold og diskriminering.

Komiteen er av den oppfatning at det er viktig med et bredt samarbeid på helse- og sosialfeltet med Russland, særlig i forhold til Nordvest-Russland. Bekjempelse av smittsomme sykdommer og livsstilssykdommer må stå sentralt i arbeidet. Komiteen vil særlig peke på utfordringen i Arkhangelsk, med pasienter som er rammet av multiresistent tuberkulose.

Barentssekretariatets rolle er etter komiteens mening svært viktig for å realisere et bredt folk-til-folk-samarbeid med Russland. Komiteen har merket seg at kulturprogrammet BarentsKult vil bli videreført i 2010.

Komiteen er tilfreds med at fjerningen av strontiumbatterier i fyrlykter fortsetter i raskt tempo. Komiteen registrerer at prosjektet for fysisk sikring og rehabilitering av lageranlegget for brukt kjernebrensel og radioaktivt avfall i Andrejevbukta vil bli videreført.

Komiteen mener at det også innen arbeidet med atomsikkerhet er viktig å støtte det sivile samfunn og de uavhengige russiske organisasjoner som er opptatt av disse spørsmål, for å fremme en åpen og kritisk debatt rundt miljøarbeid generelt og atomspørsmål spesielt.

Komiteen ser det som viktig at arbeidet med å forebygge arktisk klimaendring, helhetlig ressursforvaltning og miljøovervåking fortsetter. Komiteen støtter Regjeringens mål om å satse på prosjekter i Antarktis for å støtte opp under norske interesser som en bipolar nasjon.

Komiteen mener Barents 2020 som ble etablert i 2005 for å bygge kompetanse og produsere kunnskap i, om og for nordområdene er en viktig nasjonal satsing. Komiteen vil særlig peke på Forskningsrådets strategiske forskningsprogram "Geopolitikk i nordområdene, norske interesser" som

et viktig prosjekt for å ivareta norske interesser i nordområdene.

Komiteen har merket seg prioriteringene for arbeidet i Nord-Kaukasus og deler Regjeringens vurdering av situasjonen i regionen. Komiteen vil særlig peke på viktigheten av å styrke rettssikkerheten og kvinners stilling i Nord-Kaukasus.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener det er positivt at Regjeringen slår fast at nordområdene er Norges viktigste strategiske satsingsområde, og at forholdet til Russland gis prioritet. Disse medlemmer mener at Regjeringens signaler om nordområdenes betydning, legger betydelige føringer på og forventninger om oppfølging gjennom konkret politisk handling. Norsk suverenitetshevdelse og beskyttelse av vår territorielle integritet i nordområdene krever, spesielt i en tid med militær styrkeoppbygging i Russland, tilstrekkelig militært nærvær. Et slikt nærvær vil muliggjøre en raskere og mer effektiv håndtering av krise- og konfliktsituasjoner, uten at det oppstår en utilsiktet opptrapping. Et tilstrekkelig militært nærvær vil også kunne være av avgjørende betydning for rask agering i sivile krisesituasjoner.

Disse medlemmer har merket seg at flere miljøer stiller seg sterkt tvilende til om Regjeringen vil være i stand til å innfri løftene for nordområdene knyttet til Forsvaret spesielt, ettersom gapet mellom pålagte oppgaver og ressurser som stilles til rådighet er stort. Disse medlemmer viser i så måte til at Regjeringen la ned marinebasen Olavsvern, NATOs eneste marinebase i de strategisk viktige nordområdene, ved årsskiftet 2008/2009, og at marinen i realiteten nå driftes fra Bergen.

Disse medlemmer er samtidig kjent med at Sjøforsvaret på bakgrunn av eksisterende bevilgninger kun har kapasitet til å seile tre av fem fregatter, og at en av disse per oktober 2009 er på oppdrag utenfor Somalia.

Disse medlemmer viser til at det fra Regjeringens side er et uttalt mål å legge til rette for at det skal opprettholdes et norsk samfunn på Svalbard. I denne sammenheng mener disse medlemmer det er av stor betydning at myndighetene legger forholdene til rette for et næringsliv og turisme på øygruppen. Det er disse medlemmers mening at det ikke nødvendigvis er et motsetningsforhold mellom bruk og vern av øygruppens naturressurser og attraksjoner dersom passivt arealvern erstattes av aktivt vern gjennom bruk.

Disse medlemmer vil understreke at de er grunnleggende positivt innstilt til på miljømessig forsvarelig måte å utnytte nordområdenes olje- og gassressurser, herunder også åpne opp for nye leteblokker i Lofoten og Barentshavet. Disse medlemmer er

av den oppfatning at norsk sokkel er blant de reneste i verden og norsk olje- og gassindustri er ilagt strenge krav til HMS. Dersom Norge ikke inntar et progressivt standpunkt i forhold til utnyttelse av disse ressursene vil andre land og aktører og selskaper kunne ta over denne rollen til en langt høyere pris for miljøet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er av den oppfatning at det er meget viktig å arbeide videre sammen med Russland for å løse felles problemer og utfordringer i fellesskap. Dette innebærer fortsatt sterk satsing på atomsikkerhetstiltak, styrket fokus på helse- og sosialmessige utfordringer, og ikke minst en ennå sterkere satsing på folk-til-folk-samarbeidet med Russland i nord.

Flertallet vil spesielt fremheve viktigheten av økt satsing på hiv/aids- og tuberkulosebekjempelse i Nordvest-Russland. Situasjonen i Barentsområdet når det gjelder spredning av hiv/aids og tuberkulose er alarmende og urovekkende.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at i Norge er det fastslått at 3–4 personer av 1 000 blir smittet av tuberkulose, mens tallet for Nordvest-Russland ligger 20 ganger høyere samtidig som det er antatt store mørketall for dette. I begynnelsen av 2004 var det 38 000 mennesker som var diagnostisert med hiv/aids i Murmansk og i Arkhangelsk-området, og eksperter på smittsomme sykdommer har påpekt at mørketallene for både Tuberkulose og hiv/aids ligger på ca. 4 ganger antallet som er blitt diagnostisert i Nordvest-Russland.

Disse medlemmer viser til konklusjonene i en rapport fra Velferdsutvalget i Nordisk Råd (april 2009) om at arbeidet med å finne samarbeidspartnere og prosjekter for et mer effektivt samarbeid mot disse sykdommene i regionen må intensiveres.

Disse medlemmer vil totalt styrke bevilgningene som går via dette kapittelet med 20 mill. kroner. 12 mill. kroner av disse midlene øremerkes til bekjempelse av tuberkulose og hiv/aids i Nordvest-Russland, spesielt rettet mot tiltak og oppfølgingstilbud for barn og unge i utsatte grupper. Øvrige midler rettes spesielt mot prosjekter knyttet til bærekraftig næringsutvikling.

Disse medlemmer mener at arbeidet med internasjonale klima- og miljøtiltak kan gjøres på en mer kostnadseffektiv måte og reduseres således bevilgningene under denne posten.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til de merknader som Kristelig Folkeparti – sammen med Høyre og Fremskrittspar-

tiet – ved de siste års budsjettbehandling har gitt om betydningen av å starte prøvedrift av "NEW Corridor" gjennom Narvik. En slik transportkorridor fra øst (Russland) via Narvik til vestlige land, vil gi positive næringsmuligheter for denne regionen i Nord-Norge. Flertallet går derfor inn for at det innen nordområdesatsingen tas nye initiativ for å få arbeidet med dette interessante transportprosjektet på skinner.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til partiets hovedmerknad og partiets alternative budsjett, hvor partiet setter av ytterligere 10 mill. kroner utover Regjeringens forslag til prosjektsamarbeid med Russland. Høyre ønsker å styrke folk-til-folk-samarbeidet med Russland gjennom Barentssekretariatet. I en tid med politisk spenning mellom Russland og Europa er det viktig å styrke sivile og personlige bånd med vårt naboland. Disse medlemmer understreker at slike prosjekter, administrert av Barentssekretariatet, har vist seg å være effektive for å støtte opp under sivil samfunn i Russland.

Kap. 140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 962 518 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 1 048 218 000

Komiteen har merket seg at kapitlet dekker bistandsadministrasjonen i Utenriksdepartementet og ved utenriksstasjonene, og viser til at Regjeringen foreslår en økning av de administrative utgiftene til bistanden.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, støtter denne prioriteringen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at store kostnader knyttet til administrasjon av utviklingshjelpen vil reduseres som en følge av reduksjon og omlegging av den offentlige bistanden til utviklingslandene gjennom iverksettelsen av Fremskrittspartiets bistands- og utviklingspolitikk. Disse medlemmer vil redusere nivået på bistanden, og kanalisere den gjenværende bistanden gjennom frivillige organisasjoner og globale fond. All bistand vil bli gjenstand for streng kontroll, oppfølging og revisjon.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at bistandspolitikken blir mer fokusert på kvalitet enn på symbolske, kvantitative indikatorer og merker seg at Regjeringen gjennom sitt fokus på opp-

fyllelse av målet om 1 pst. av BNI og deretter 1,09 pst. av BNI til bistand går i motsatt retning.

Disse medlemmer viser til Riksrevisjonens Dokument nr. 1 (2007–2008) som avdekker at Utenriksdepartementet har dårlig styring av bistandsprosjekter og viser til "betydelige midler som lett kan komme på avveie", samt at flere bistandsambassader har manglende rapporteringsrutiner og rutiner for rapportering av mistanke om korrupsjon og misligheter i bistanden. Disse medlemmer viser til Innst. S. nr. 172 (2007–2008) fra kontroll- og konstitusjonskomiteen hvor det forutsettes at Utenriksdepartementet sørger for at omtalen av bistanden i budsjettproposisjonen skrives slik at den gir Stortinget mulighet for nødvendig kontroll med bruken av midlene. Disse medlemmer viser til Riksrevisjonens Dokument nr. 1 (2008–2009) hvor det blant annet pekes på svakheter med målformuleringer, resultatindikatorer, risikovurderinger og krav til resultatrapportering i prosjektdokumentasjonen for bistand til Nepal, Bangladesh og Sri Lanka. Disse medlemmer viser til at Riksrevisjonen understreker at dette er forhold som er påpekt tidligere år ved revisjon av tilskudd til flere ulike bistandsland, og finner det uheldig at departementet fortsatt ikke har tilfredsstillende kvalitet på tiltaksforvaltningen.

Disse medlemmer forventer at departementet tar Riksrevisjonens konklusjoner alvorlig og kommer med konkrete tiltak for å rette opp de påpekte mangler og utilstrekkeligheter.

Disse medlemmer viser til NORAD-rapporten "Direct budget support, disbursement mechanisms and predictability" fra 2005 som viser til at andelen norsk bistand som gis som direkte budsjettstøtte, er økende. Disse medlemmer uttrykker bekymring over Regjeringens vektlegging av og økt bruk av direkte budsjettstøtte samt flerårig indikativt tilsagn i bistanden. Korrupsjonsforsker Brian Cooksey m.fl. påpeker at direkte budsjettstøtte øker insentivene for korrupsjon i bistanden. Disse medlemmer vil i så måte også understreke konklusjonene i artikkelen "Aid Dependence and the Quality of Governance: Crosscountry Empirical Tests" av verdensbankforskeren Stephen Knack, som slår fast at bistand tenderer til å forringe kvaliteten på et lands styresett når dette måles som byråkrati, korrupsjon og rettssikkerhet.

Disse medlemmer viser til at gradert respons er et utviklingspolitisk redskap hvor donorer kan gradere bistandsbevilgningene avhengig av mottakerlandets resultater på utvalgte områder eller innenfor gitte sektorer. EU har utarbeidet en modell for gradert respons som er basert på både faste og flytende komponenter. De faste komponentene er knyttet opp til makroøkonomiske indikatorer, mens de

flytende delene utbetales i forhold til måloppnåelse av bestemte kriterier i utvalgte sektorer.

Disse medlemmer registrerer at blant andre Danmark har introdusert gradert respons i sin budsjettstøtte til Tanzania som følge av at regjeringen i landet ikke har oppfylt sine forpliktelser i forhold til antikorrupsjonsarbeidet. Disse medlemmer registrerer uttalelsene fra ministerråd Inge Herman Rydland ved den norske ambassaden i Tanzania (Bistandsaktuelt april 2006) om at Norge "ønsker heller dialog enn både gulrot og pisk: Vi mener dessuten Tanzania er tilstrekkelig stabilt til at man ikke trenger slike mekanismer". Disse medlemmer viser til at Tanzania er nr. 126 av totalt 180 land på Transparency International sin korrupsjonsindeks for 2009, og at landet har falt dramatisk på indeksen siden 2008. Det er disse medlemmers mening at eksemplet Tanzania, hvor flere alvorlige korrupsjonssaker har blitt avdekket de siste årene og hvor myndighetene forhandler med Norge om tilbakebetaling av midler som følge av avdekket korrupsjon, synliggjør behovet for en revidering av sanksjonssystemet i bistanden. På denne bakgrunn ber disse medlemmer Regjeringen om å vurdere å trappe opp bruken av gradert respons overfor mottakerlandene.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av et effektivt og rettferdig sanksjonssystem i bistanden. Mottakerland som fører en progressiv politikk og oppnår resultater innenfor områder som menneskerettigheter, korrupsjonsbekjempelse og demokrati, burde således belønnes, mens mottakerland som viser en nedadgående trend på de nevnte indikatorer, burde få tilført mindre bistand. Disse medlemmer er imidlertid av den oppfatning at bistandsavhengige regjeringer som ikke klarer å få ned forekomsten av korrupsjon, bare i svært sjeldne tilfeller påkaller kondisjonalitet fra donorlandenes side. Det er videre disse medlemmers oppfatning at donorer tenderer til å holde korrupsjonskondisjonalitet på et generelt nivå, istedenfor å koble bistand til reell effekt. Foretrukne indikatorer vektlegger input og prosess heller enn output og effekt. Det sees ofte på antall nedsatte kommisjoner, antall antikorrupsjonslover som er vedtatt og antall rapporter som er publisert, istedenfor antall påtaler og dømte. Disse medlemmer vil understreke behovet for å sette søkelyset på reelle virkninger av antikorrupsjonstiltak.

Disse medlemmer viser også til forslag fra Fremskrittspartiet i forbindelse med St.prp. nr. 1 (2008–2009) om en forvaltningsrevisjon av bistanden. Disse medlemmer mener videre at man bør vurdere å innføre en eksternt, uavhengig kontrollmekanisme for avdekking av misligheter og korrupsjon innen bistanden.

Disse medlemmer viser til åpenhetsinitiativet International Aid Transparency Initiative (IATI) som ble etablert under Høynivåforumet for bistandseffektivitet i Accra i 2008. Initiativet skal bidra til å øke tilgjengeligheten av og åpenheten rundt informasjon knyttet til bistandstransaksjoner både hos donorer og mottakerland. Disse medlemmer er kjent med at 16 donorer er medlem av initiativet per oktober 2009, deriblant Norge, men merker seg samtidig at en rekke store donorland samt internasjonale organisasjoner ennå ikke har tilsluttet seg IATI. Samtidig registrerer disse medlemmer at det kun er 10 utviklingsland som så langt har erklært støtte til initiativet. Det er disse medlemmers oppfatning at dette er alvorlig all den tid åpenhet og antikorrupsjon er uttrykte målsettinger og sentrale momenter i bistandsforvaltningen på det internasjonale plan. Disse medlemmer vil på denne bakgrunn oppfordre regjeringen til å bidra til at både flere donorer og ikke minst flere utviklingsland slutter seg til IATI. På lengre sikt bør det vurderes å kreve tilslutning til IATI som en forutsetning for mottak av bistand.

Disse medlemmer støtter bruken av Public Expenditure Tracking Surveys (PETS) i den grad disse kan bidra til mer informasjon om hvor bistanden kommer fra, samt hvor og hvordan den brukes. Slike undersøkelser må imidlertid komplimenteres med politisk handlekraft fra donor så vel som mottakerland. I så måte viser disse medlemmer til konklusjonene i studien "Public Expenditure Tracking Surveys: Lessons from Tanzania" (2007) utført av CMI/U4 som slår fast at det til tross for identifiserte problemer i PETS ikke var tilstrekkelig politisk vilje i den nasjonale regjeringen til å treffe effektive tiltak for å bedre informasjonen og åpenheten.

Disse medlemmer har derfor med interesse merket seg konklusjonene i studien "Anti-corruption Approaches – A Literature Review" utgitt av Norads evalueringsavdeling (januar 2009), som understreker at forskningen på området er i stand til å spore få suksesser knyttet til virkningene av bistandsfinansierte antikorrupsjonstiltak. Samtidig registrerer disse medlemmer at rapporten slår fast at mangelen på politiske vilje i mottakerlandets regjering ofte er den avgjørende forklaringsfaktoren i forhold til manglende resultater.

Disse medlemmer mener at følgende uttalelse fra den svenske bistandsministeren Gunilla Carlsson til Newsmill 23. august 2009 utgjør et toneangivende skifte i debatten rundt bistand og korrupsjon:

"Men ett läge när det gång på gång visar sig att biståndet inte kan göra det som biståndet är avsett för - att bekämpa fattigdomen - vad krävs då av biståndet i en värld där korrupsjonen är ett faktum? [...] Kan det till och med vara som den zambiska ekonomen Dam-

bisa Moyo hävdar, att bistånd kanske inte är en del av en möjlig lösning, utan faktiskt en del av problemet? Vi måste, som en av världens i särklass största biståndsgivare, våga ta oss an den frågan."

Disse medlemmer viser til forskningsrapporter som slår fast at det innenfor enkelte bistandsmiljøer eksisterer en motvilje mot å rapportere om mistanker om korrupsjon. På denne bakgrunn foreslår disse medlemmer følgende:

"Stortinget ber Regjeringen utarbeide og offentliggjøre en "svarteliste" av de bistandsorganisasjoner som ikke tar korrupsjonsproblematikken på alvor, og som unnlater å treffe egnede tiltak ved mistanke om korrupsjon i bistandsengasjementet."

Komiteens medlemmer fra Høyre ser generelt et potensial for modernisering og nye løsninger i offentlig forvaltning. Dette gjelder også bistandsforvaltningen. Disse medlemmer anser i tillegg at mindre geografisk og tematisk spredning av det norske bistandsengasjementet, slik Høyre legger opp til i sitt alternative budsjett, vil medføre reduserte administrasjonskostnader, og at kap. 140 post 1 derfor kan reduseres i forhold til Regjeringens forslag. Disse medlemmer er opptatt av at norsk bistandsforvaltning bør legge enda større vekt på målstyring og evaluering av de faktiske resultater av innsatsen, og mener at dette primært oppnås gjennom et klart fokus på modernisering og nye løsninger, fremfor økt administrasjon.

Disse medlemmer viser for øvrig til Høyres alternative budsjettforslag og generelle merknad i innledningen.

Kap. 141 Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 185 836 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 199 936 000

Komiteen har merket seg at kapitlet dekker administrasjonen av Norad og at Norads hovedoppgaver er å bidra til å styrke den faglige og forvaltningsmessige kvaliteten av norsk bistand. Komiteen har videre merket seg at Norad bidrar med bistandsfaglig rådgivning til hele utenrikstjenesten innenfor samtlige av Regjeringens utviklingspolitiske satsingsområder.

Komiteen viser til at Norad skal bidra til å sikre at tverrgående hensyn til bl.a. miljø og klima, samt at likestilling og korrupsjonsbekjempelse inte-

gteres i bistandsvirksomheten. Komiteen viser og til at det for 2010 foreslås et budsjett for Norad på 199 936 mill. kroner, en økning på 7,6 pst. fra saldert budsjett for 2009.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sin målsetting om en utviklingspolitikk som setter mer fokus på kvaliteten på bistanden og mindre fokus på kvantiteten på bistanden. Disse medlemmer er samtidig av den oppfatning at det foreligger et betydelig effektiviseringspotensial når det gjelder administrasjonen av fagetaten Norad, og reduserer derfor bevilgningene som går til dette formålet.

Disse medlemmer er kjent med at norsk bistand så sin fødsel med den såkalte India-hjelpen i 1952. Disse medlemmer er også kjent med at Norad lanserte sin første resultatrapport om norsk bistand i 2007, og registrerer at det skulle ta hele 55 år og milliarder i bevilgninger før det ble tatt initiativ til en evaluering av det norske bistandsengasjementet. Disse medlemmer stiller seg imidlertid tvilende til den forskningsmessige relevansen av konklusjonene i Norads resultatrapporter ettersom de etter disse medlemmers mening ikke tilfredsstiller grunnleggende krav til metode, datainnsamling og uavhengighet. Samtidig vil det med Norads tempo for evaluering av bistanden ta over 30 år før samtlige av de landene Norge gir bistand til blir evaluert. Disse medlemmer viser for øvrig til forslag fra Fremskrittspartiet under kap. 140 om en forvaltningsrevisjon av den samlede norske bistandsporteføljen, noe som også vil involvere prosjekter gjennom Norad.

Komiteens medlemmer fra Høyre ser generelt et potensial for modernisering og nye løsninger i offentlig forvaltning. Dette gjelder også bistandsforvaltningen. Disse medlemmer anser i tillegg at mindre geografisk og tematisk spredning av det norske bistandsengasjementet, slik Høyre legger opp til i sitt alternative budsjett, vil medføre reduserte administrasjonskostnader, og at kap. 141 post 1 derfor kan videreføres på 2009-nivå.

Disse medlemmer er opptatt av at norsk bistandsforvaltning bør legge enda større vekt på målstyring og evaluering av de faktiske resultater av innsatsen, og mener at dette primært oppnås gjennom et klart fokus på modernisering og nye løsninger, fremfor økt administrasjon.

Disse medlemmer viser for øvrig til Høyres alternative budsjettforslag og generelle merknad i innledningen.

Kap. 144 Fredskorpset**Utgifter:**

Saldert budsjett 2009	kr 50 000 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 50 200 000

Komiteen viser til at Fredskorpset skal bidra til at det skapes kontakt og samarbeid mellom enkeltpersoner, organisasjoner og institusjoner i Norge og i utviklingsland. Komiteen har merket seg at Fredskorpset har en rekke arrangementer både i Norge og i utviklingsland som bidrar til møteplasser for dialog og læring. Komiteen vil understreke den viktige innsatsen Fredskorpset gjør for å stimulere til økt internasjonal aktivitet i tråd med ønsket om bredere engasjement og involvering i internasjonale prosesser på lokalt og regionalt nivå.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre vil framheve det viktige arbeidet som gjøres i regi av Fredskorpset i samarbeid med sivilt samfunn.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet ønsker en reduksjon og omlegging av det norske bistandsengasjementet, og reduserer følgelig bevilgningen til dette formålet på bakgrunn av en helhetlig vurdering av virkemiddelapparatet i utviklingspolitikken.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser likevel til at Fredskorpset, gjennom egen aktivitet, utvekslingsordninger og programmer, forvalter meget betydelige økonomiske midler, og ønsker en bred gjennomgang for å forsikre seg om at dette gjøres på best mulig vis.

Kap. 150 Bistand til Afrika**Utgifter:**

Saldert budsjett 2009	kr 2 843 500 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 2 808 500 000

Komiteen viser til at Afrika fortsatt er verdens fattigste kontinent, men komiteen vil samtidig framheve de positive utviklingstrekk som også finnes i denne verdensdelen.

Den mest vanskeligstilte regionen, Afrika sør for Sahara, har hatt en gjennomsnittlig økning i BNP på over 5 pst. Komiteen viser til at over 40 pst. av befolkningen lever i ekstrem fattigdom og at utviklingssamarbeidet generelt er en viktigere del av finansieringen av samfunnsøkonomien enn i regioner med en sterkere økonomi. Komiteen vil på denne bakgrunn bekrefte den sterke vektlegging av Afrika

sør for Sahara som lenge har vært en hovedprioritering i norsk utviklingspolitikk.

Komiteen vil peke på at den internasjonale økonomikrisen har bidratt til å redusere veksten i Afrika sør for Sahara blant annet gjennom lavere investeringer og reduserte bistandsoverføringer. Dette svekker kampen mot fattigdommen.

Komiteen har merket seg at med dagens trender vil Afrika ikke nå målet om halvering av fattigdommen innen 2015.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til studier utført av anerkjente forskere som ikke kan konkludere med at bistand har bidratt til økonomisk vekst og fattigdomsreduksjon i Afrika sør for Sahara.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil derfor understreke de klare føringer som en samlet utenrikskomité våren 2009 i Innst. S. nr. 269 (2008–2009) ga om at Norge gjennom sitt utviklingssamarbeid skal satse sterkere på å bistå Afrika i arbeidet for å nå FN's tusenårsmål, spesielt på områder som utdanning og helse, og styrket innsats for landbruksutvikling og matvaresikkerhet, og mer generelt for en bærekraftig utnyttning av naturressursene.

Flertallet vil vise til at en enstemmig utenrikskomité i samme innstilling bekreftet at:

"... bistand til gjennomføring av tusenårsmålene, ikke minst innen helse og utdanning, skal ha prioritet innen norsk utviklingssamarbeid."

Det ble i Innst. S. nr. 269 (2008–2009) presisert hva dette tallmessig innebærer på utdanningssektoren gjennom følgende presisering:

"Komiteen mener at den andelen av norsk bistand som går til utdanningssektoren, må økes."

Flertallet forutsetter at dette blir fulgt opp i gjennomføringen av utviklingssamarbeidet i 2010.

Komiteen vil i forbindelse med klimasatsingen støtte proposisjonens uttrykte mål om å forsterke innsatsen i Afrika med fokus på tilpasningstiltak inkl. klimatilpasset landbruk, bærekraftig skogforvaltning og ren energi. Det er også etter komiteens syn viktig å styrke den andel av klimasatsingen som går til klimatilpasningstiltak, siden dette er målrettede tiltak for å styrke fattige lands evne til å forbedre befolkningens livsvilkår. Komiteen har positivt merket seg at det arbeides med å bistå samarbeidsland i Afrika med utvikling av fornybar energi som vind, bio- og solenergi. Komiteen anser dette som en viktig del av klimasatsingen.

Komiteen vil understreke at støtte til kvinner og likestilling har og skal ha en sterk plass ikke minst i norsk utviklingssamarbeid med partnere i Afrika. Det er etter komiteens syn også nødvendig å videreføre en skjerpet kamp mot korrupsjon og for en styrking av demokratiet, av uavhengige medier og av sivilsamfunnets frihet i forhold til statsmakten.

Komiteen er innforstått med at det planlegges en svak reduksjon i andelen av stat-til-stat-arbeidet som går til generell budsjettstøtte i 2010, men forutsetter at dette i lys av finanskrisens virkninger ikke fører til en reduksjon av det samlede omfang av sektorstøtte til og budsjettstøtte øremerket arbeidet for prioriterte tusenårsmål innen utdanning og helse.

Komiteen har i denne sammenheng merket seg at proposisjonen varsler at Norge fortsatt vil bidra til å styrke landenes evne til å levere velferdstjenester innen helse og utdanning, og at denne støtten – i tillegg til det som gis gjennom multilaterale kanaler – primært vil gå gjennom budsjettstøtte og sektorstøtte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er av den oppfatning at det for hvert år blir tydeligere at økonomisk vekst og fattigdomsreduksjon på det afrikanske kontinentet ikke skjer som følge av bistand, men i mange tilfeller på tross av bistand. Disse medlemmer viser til president Abdoulaye Wade i Senegal, som har uttalt følgende:

"Jeg har aldri sett et land utvikle seg gjennom bistand eller kreditt. Land som har utviklet seg har alle trodd på frie markeder. Dette er ikke noe mysterium. Afrika valgte den gale veien etter uavhengighet."

Disse medlemmer deler synspunktene til president Paul Kagame i Rwanda som har uttalt at de fattige landene ikke vil nå målet om økonomisk vekst så lenge de er opptatt av å motta bistand, og at entreprenørskap er den sikreste måten å oppnå dette målet på.

Disse medlemmer vil understreke at det finnes lyspunkter knyttet til utviklingen i Afrika de siste årene, men må samtidig erkjenne at fremskrittene tar tid og at de ikke kommer i samme størrelsesorden som i andre deler av verden. Afrika er et kontinent preget av mange udemokratiske regimer, høy grad av korrupsjon, dårlig beskyttelse av eiendomsrettighetene, samt lite fokus på handelsfasiliteter som er en medvirkende årsak til en komparativt sett marginal intra- og interregional handel og global eksport. Disse medlemmer er blant annet kjent med forskning som viser at mens vestlige land reduserte sine tariffier med 84 pst. i perioden 1983 til 2003, så var det tilsvarende tallet for sørlige Afrika kun 20 pst. Disse medlemmer viser til forsker Ivar Gaas-

land ved Samfunns- og næringslivsforskning som påpeker at en familie på fire personer kan spare 6 400 kroner i året dersom Norge fjerner all toll på importert mat. Samtidig viser forskning at global frihandel vil kunne tilføre verdensøkonomien 1 500 mrd. kroner i året hvor halvparten av midlene vil tilfalle de fattige landene. Disse medlemmer mener dette bekrefter at frihandel er en "vinn-vinn"-situasjon både for norske forbrukere og borgere i utviklingslandene. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til forslag fra Fremskrittspartiet om å fjerne all toll på varer fra u-land, noe som også vil komme befolkningen i afrikanske land til gode.

Disse medlemmer viser til den zambiske økonomen Dambisa Moyo som i boken "Dead Aid: Why aid is not working and how there is another way for Africa", hevder at fattigdommen i Afrika økte fra 11 til 66 pst. i perioden 1970 til 1998, da bistands-overføringene til kontinentet var på sitt høyeste. En studie utført av Kaufmann og Kraay (2003) viser at det er dårlig styresett som bidrar til fattigdom, og ikke omvendt. Disse medlemmer er kjent med mange eksempler på tilfeller hvor bistand ikke bare ikke har virket, men også direkte har vært skadelig for mottakerlandet og befolkningen ved å undergrave økonomisk vekst, fattigdomsreduksjon, demokrati, institusjoner og styresett.

En studie utført av økonomene Alesina og Weder viser til at høy korrupsjon i mottakerlandene samvarierte med høy andel bistand i prosent av BNP på 1990-tallet. Disse medlemmer mener at Norge gjennom massive bistandsoverføringer til Afrika gjennom flere tiår har vært med på å bidra til å utvikle en omfattende korrupsjonskultur i mange av mottakerlandene, og etter disse medlemmers mening er det avgjørende at fremtidige norske strategier for å skape utvikling i Afrika tar dette inn over seg.

Disse medlemmer viser til at bistandsavhengighet kan måles ved å se på bistandens andel av mottakerlandets bruttonasjonalprodukt. På 1960-tallet utgjorde bistand om lag 2,3 pst. av afrikanske lands BNP. Det tilsvarende tallet i dag er på over 9 pst. Land i Afrika hvor bistandens andel er under 9 pst. er imidlertid unntaket, og i de fleste lands budsjetter utgjør bistandens andel av BNP mer enn dette.

Disse medlemmer viser til Regjeringens omtale av at utviklingsland der bistand utgjør en betydelig andel av statsbudsjettet, er opptatt av økt forutsigbarhet om bistandsnivået. Disse medlemmer viser videre til at Norge som et ledd i arbeidet med å øke forutsigbarheten, har startet med å gi indikative flerårige tilsagn til samarbeidsland med godkjent fattigdomsstrategi og en positiv styresettutvikling. Disse medlemmer er på et generelt grunnlag svært skeptiske til en slik utvikling, ettersom dette kan føre til ytterligere klientifisering og

bistandsavhengighet for disse landene. Disse medlemmer er også skeptisk til at Regjeringen tar sikte på å øke den generelle budsjettstøtten til samarbeidslandene. Dette vil, slik disse medlemmer vurderer det, føre til ytterligere bistandsavhengighet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at land som mottar norsk utviklingshjelp er rangert blant de mest korrupte på antikorrupsjonsorganisasjonen Transparency International sin liste for 2009 og at mange av de verste landene befinner seg i Afrika. Disse medlemmer viser til at flere anerkjente korrupsjonsforskere har påvist at direkte budsjettstøtte øker insentivene for korrupsjon i bistanden. Disse medlemmer viser til at flere norske samarbeidsland i Afrika mottar direkte budsjettstøtte og at Riksrevisjonen i flere rapporter har påpekt at kontrollen med sluttbruken av slik støtte er svak, og at risikoen for misbruk av midler er høy.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er kjent med konklusjonene i en studie utført av Gyimah-Brempong fra University of South Florida (2002) som påviser en negativ sammenheng mellom militærutgifter og økonomisk vekst i afrikanske land. Andelen av bruttonasjonalprodukt som går til militærutgifter i afrikanske land er 2,3 pst., noe som er langt over gjennomsnittet for resten av verden. Det er etter disse medlemmers syn alvorlig at, ifølge en studie utført av professor Paul Collier (2007), så mye som 40 pst. av militærutgiftene i Afrika er direkte eller indirekte finansiert av bistand.

Disse medlemmer viser til rapporten "Air transport and destabilizing commodity flows" utarbeidet av Stockholm International Peace Research Institute (mai 2009) som slår fast at lufttransport har spilt en sentral rolle i opprettholdelsen av en rekke kriger og borgerkriger i Afrika gjennom kontinuerlig tilførsel av våpen og narkotika, samt ulovlig handel og utførsel av mineraler, metaller og hydrokarboner. Rapporten slår fast at mange av de samme transportselskapene som er involvert i disse transaksjonene også utfører tjenester for FN, EU, NATO og sivilsamarfunnsorganisasjoner knyttet til distribusjon av nød- og katastrofehjelp og bistand. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at Norge, i samarbeid med andre aktuelle land og organisasjoner, treffer egnede tiltak for å unngå at transportoppdrag i u-land ikke involverer selskaper knyttet til slike ulovlige virksomheter.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, merker seg konklusjonene i rapporten

"Økende mistro: nødvendigheten av gjennomsiktighet i Sudans oljeindustri" (september 2009) utgitt av organisasjonen Global Witness, som hevder at Norges Olje for Utvikling-program i Sudan ikke har tilstrekkelige mekanismer for å forsikre seg om at pengene ikke fyrer opp under konflikt og korrupsjon. Blant annet hevder rapporten at Sudan ikke tilfredsstiller kravene i Olje for Utvikling om politisk vilje til godt styresett, respekt for menneskerettighetene og dokumenterte fremskritt på disse områdene. På denne bakgrunn ber flertallet om at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med tilfredsstillende informasjon om hvorvidt forutsetningene for programmet fremdeles overholdes, og en strategi for å trekke seg ut av engasjementet dersom dette ikke er tilfellet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Zimbabwe ble omtalt som "Afrikas kornkammer" ved uavhengigheten i 1980. Under diktator Robert Mugabe og hans parti Zanu-Pf har imidlertid landet utviklet seg til å bli, slik disse medlemmer vurderer det, en politisk, økonomisk og humanitær katastrofe som er i ferd med å destabilisere hele regionen. Mens Mugabe, hans maktapparat og de land som har støttet regimet må bære hovedansvaret for den tragiske utviklingen, har de internasjonale donorene som støttet Mugabe lenge etter at han hadde vist sine diktatoriske tendenser også et betydelig ansvar. Norge er, etter disse medlemmers mening intet unntak, selv om man fra norske myndigheters side stanset bistandssamarbeidet med myndighetene i Zimbabwe i 2002.

Mens Norge var blant de siste landene til å stanse det bilaterale bistandssamarbeidet med regjeringen i Zimbabwe, registrerer disse medlemmer at man nå fra norsk side har uttrykt støtte til maktodelingsavtalen mellom regjeringen og opposisjonen i landet. Samtidig har disse medlemmer merket seg uttalelsene fra visestatsminister Arthur Mutambara fra MDC til nyhetsbyrået allAfrica 5. august 2009 om at MDC ikke utøver noen kontroll i samlingsregjeringen, til tross for at dette var intensjonen bak maktodelingsavtalen. Støttespillere for Mugabe og Zanu fortsetter den ulovlige okkupasjonen av gård og grunn, Zanu fortsetter å kontrollere det sentrale maktapparatet og sikkerhetsstyrkene fortsetter å begå brudd på menneskerettighetene uten å bli stilt til ansvar. Disse medlemmer mener derfor det ikke er overraskende når MDC og statsminister Morgan Tsvangirai per oktober 2009 har trukket seg fra samlingsregjeringen. Dette bør etter disse medlemmers vurdering få konsekvenser for hvordan den norske regjeringen forholder seg til samlingsregjeringen i Zimbabwe. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at Norge ikke under noen

omstendigheter innleder et bistandssamarbeid med Zimbabwe før det er klart at de demokratiske kreftene i parlamentet ikke vil bli forsøkt kooptert av Mugabes maktapparat.

Disse medlemmer vil derfor ut fra en helhetsvurdering redusere bevilgningene til dette kapitlet.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjettforslag og generelle merknad i innledningen. Disse medlemmer ønsker at det norske bistandsengasjementet fokuseres tematisk og geografisk der man kan gjøre en størst innsats for verdens aller fattigste. Særlig gjelder dette norsk bilateral bistand. Disse medlemmer ønsker derfor en økning av bevilgningen over kap. 150 post 1 på 50 mill. kroner utover Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjettforslag og sin generelle merknad. Disse medlemmer vil redusere bruken av budsjettstøtte til land som ikke oppfyller klare kriterier for kvalitet og transparens i økonomien og finansforvaltningen eller som ikke viser en klar utvikling i forhold til demokrati, rettsstatsprinsipper, korrupsjonsbekjempelse og god styring. Ut fra slike kriterier er det etter disse medlemmers oppfatning behov for å revurdere bruken av direkte budsjettstøtte til flere land som i dag mottar slik støtte over kap. 150 post 78, inkludert Tanzania og Uganda.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti vil foreslå å øke regionalbevilgningen til Afrika, ikke minst for å sikre økt støtte til klimatilpasningstiltak i Øst-Afrika, matvaresikkerhet og landbruksutvikling samt videre utbygging av grunn- og yrkesutdanning. Dette medlem vil foreslå å øke kap. 150, post 70; Regionbevilgning for Afrika, med 45 mill kroner.

Kap. 151 Bistand til Asia

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 1 038 600 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 993 100 000

Komiteen vil vise til at flere av verdens absolutt raskest voksende økonomier finnes i Asia. Det har ført til at andelen ekstremt fattige, som lever på under 1 USD per dag, har sunket fra 6 av 10 i 1975 til under 2 av 10 i dag. 600 millioner mennesker lever likevel under fattigdomsgrensen.

Komiteen ser positivt på at den væpnede konflikten på Sri Lanka er over, men vil påpeke at det hviler et stort ansvar på landets myndigheter for å oppfylle sine menneskerettslige og demokratiske forpliktelser overfor hele befolkningen.

Komiteen vil vise til at Asia er en region som raskt vil merke konsekvensene av klimaendringer. Ekstremvær og naturkatastrofer har dessverre alltid rammet Asia, men en økt frekvens og intensitet vil forverre livssituasjonen for millioner av mennesker.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil derfor spesielt påpeke viktigheten av at togradersmålet legges til grunn for statenes handlinger med tanke på klimapolitikk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er spesielt viktig at de klimamål som settes for u-landene er realistiske og mulige å oppnå. Disse medlemmer vil understreke at de verste miljøtruslene mot menneskeheten er ikke et resultat av teknikk og velstand, men en konsekvens av fraværet av disse. I så måte mener disse medlemmer at teknologioverføring og investeringer i u-landene er viktige elementer for å legge til rette for en bærekraftig utvikling i disse landene.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil spesielt understreke at det trengs et bredt spekter av virkemidler for å bekjempe fattigdom. De viktigste er handel, en åpen økonomi og økonomisk frihet. Land som følger disse tre kriteriene er ikke bare mer velstående, men også mer demokratiske og har en jevnere fordeling av velstanden.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine generelle merknader i innledningen samt under kap. 150 og vil på generelt grunnlag gjøre de samme prinsipper gjeldende for bistanden til Asia. Disse medlemmer ønsker derfor å redusere bevilgningene som går via dette kapittel, men ønsker i sin helhet å skjerme bidragene som går til Afghanistan og Pakistan, som en naturlig følge av det norske engasjementet for å sikre gjenoppbygging og fred i Afghanistan, som er en viktig del av kampen mot den globale terrorismen. Disse medlemmer vil samtidig understreke behovet for og viktigheten av at Norge koordinerer sin virksomhet i Afghanistan i forhold til andre donorers engasjement i landet og at arbeidet med anti-korrupsjonstiltak intensiveres.

Disse medlemmer viser til forskning som påviser at bistand ikke har hatt noen signifikant og positiv effekt på økonomisk utvikling i Asia. Millioner av mennesker blir løftet ut av fattigdom i land som Kina og India, trass i at disse landene mottar minimalt med bistand. Disse medlemmer viser til at den økonomiske utviklingen som skjot fart i

Hong Kong og Singapore på 1950-tallet, i Sør-Korea og Taiwan på 1960-tallet, Thailand og Malaysia på 1970-tallet, Kina på 1980-tallet og India og Vietnam på 1990-tallet, sammenfaller med perioder da disse landene begynte å utvikle liberale og stabile økonomiske institusjoner med frihandel som fundament.

Disse medlemmer viser til en studie presentert under det 41. finansministermøtet i den Sørasiatiske Samarbeidsorganisasjonen (ASEAN) i Bangkok (august 2009) som fremholder at regional frihandel blant de ti medlemslandene vil kunne øke landenes bruttonasjonalprodukt med 3,83 pst.

Disse medlemmer viser til at Bangladesh er et samarbeidsland for norsk bistand. Bangladesh er vedvarende blant de landene som kommer dårligst ut på Transparency International sin korrupsjonsindeks, og landet har på denne indeksen falt dramatisk fra 2008 til 2009. Disse medlemmer understreker viktigheten av at Norge, i samarbeid med myndighetene i Bangladesh, treffer effektive og målrettede tiltak i antikorrupsjonsarbeidet.

Disse medlemmer er kjent med at norske myndigheter gjennom en årrekke har støttet koranskoler i Pakistan, til tross for at pakistanske myndigheter har stengt flere av skolene som følge av at disse har blitt tatt over av Taliban. På denne bakgrunn foreslår disse medlemmer følgende:

"Stortinget ber Regjeringen avvike all bistand til koranskoler i Pakistan."

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjettforslag og generelle merknad i innledningen. Disse medlemmer mener at norsk bilateral bistand bør fokuseres tematiske og geografisk om færre land og regioner for å treffe verdens aller fattigste. Flere land som i dag mottar norsk bilateral bistand over kap. 151 post 78 oppfyller heller ikke grunnleggende krav til god styring, ansvarlighet og gjennomsiktighet, rettsstatsprinsipper eller beskyttelse av menneskerettigheter eller viser tilstrekkelig vilje til å forbedre disse forhold. Disse medlemmer vil derfor redusere bevilgningen med 250 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag på kap. 151 post 78.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at arbeidet for allmenn grunnskoleutdanning, herunder ikke minst å sikre jenter skolegang, samt å styrke kvaliteten i grunnskoleutdanningen, i Pakistan er viktig. En mindre del av norsk støtte har de siste årene gått til et pilotprosjekt for å sikre innføring i sekulære fag i 117 såkalte koranskoler. Det har vært en forutsetning fra norsk side at slik støtte ikke skulle knyttes til elementer som støtter eller legitimerer terrorvirksomhet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at dette pilotprosjektet nå er ferdig. Det er viktig at prosjektet gjennomgås, i lys av dets intensjoner, gjennomføring og erfaringer, før det tas stilling til eventuell videreføring.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at den senere tids utvikling synes å bekrefte at ved en del av de skolene som har mottatt støtte, har det vært personer eller forhold som bryter med Norges forutsetning om at slik støtte ikke skal kunne knyttes til elementer som støtter eller legitimerer terrorvirksomhet. Dette er ikke akseptabelt, og støtte under slike forhold kan ikke fortsette. Disse medlemmer mener derfor at eventuell videreføring av prosjektet ikke kan forsvares med mindre Utenriksdepartementet sikrer bedre kontroll med at prosjektets intensjoner og forutsetninger er oppfylt. Disse medlemmer forutsetter at det ikke gis støtte til videreføring av pilotprosjektet uten at resultatet av den varslede gjennomgang av gjennomføringen av og erfaringene fra prosjektet er forelagt Stortinget.

Kap. 152 Bistand til Midtøsten

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 500 000 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 500 000 000

Komiteen har videre merket seg at det geografiske nedslagsfeltet for budsjettkapitlet omfatter hele regionen fra Irak i øst til Marokko i vest, men at regionbevilgningen foreslås fortsatt i hovedsak benyttet for utviklingsfremmende tiltak i Det palestinske området innenfor sektorene godt styresett, utdanning og energi.

Komiteen er av den oppfatning at en løsning på konflikten fortsatt må søkes på grunnlag av Veikart for fred, hvor hovedelementene er grensespørsmålet, flykningenes rett til retur, Jerusalems status og politiske løsninger til erstatning for vold og terror. Komiteen tar avstand fra både terrorisme og bruk av kollektiv avstraffelse for enkeltindividers straffbare handlinger, straff der bl.a. befolkningsgrupper rammes.

Komiteen viser til at Midtøsten-regionen står overfor store utfordringer når det gjelder statsbygging, fred og forsoning, menneskerettigheter, og demokratisk og økonomisk utvikling. Komiteen merker seg at det er nødvendig å operere med høy grad av fleksibilitet for å kunne møte ulike politiske scenarioer etter hvert som de utvikler seg.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er enig i denne tilnærmingen, og vil understreke at politisk stabilisering er en nødvendig forutsetning for å kunne komme videre med en fredelig og ønsket politisk utvikling.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener i likhet med UNDPs Arab Human Development Report 2009 at fraværet av demokrati og respekt for menneskerettighetene er hovedårsaken til mangelen på utvikling i den arabiske verdenen. Rapporten slår blant annet fast at omfattende kjønnsdiskriminering, som bidrar til at jenter og kvinner i disse landene ikke får tilgang på utdanning, fører til at 60 pst. av kvinnene ikke er i stand til verken å lese eller skrive. Rapporten oppfordrer de arabiske landenes ledere til å foreta drastiske kursendringer i retning av demokratisk styresett, og det er disse medlemmers mening at dette også bør være et av hovedfokusene bak Norges bistandspolitiske engasjement i Midtøsten.

Et uttalt mål ved Regjeringens bistand til de palestinske selvstyremyndighetene har vært å unngå fremveksten av ekstreme grupper, men disse medlemmer er kjent med forskningsrapporter som konkluderer med at internasjonal bistand og den massive korrupsjonen i Fatah var en medvirkende årsak til Hamas valgseier i 2006.

Disse medlemmer viser til Matthew Levitt som i boken "Hamas: Politics, Charity, and Terrorism in the Service of Jihad" fremholder at det ikke er noen forskjell mellom den militære, politiske og sosiale fraksjonen av Hamas. Disse medlemmer mener at Hamas er en terroristorganisasjon som blant annet skjuler sine aktiviteter bak påskuddet av å ha en sosial profil. Disse medlemmer vil i så måte understreke at Fremskrittspartiet var motstander av å normalisere forholdet til den Hamas-ledede palestinske samlingsregjeringen våren 2007.

Disse medlemmer mener at Norges utenrikspolitikk blant annet må ta utgangspunkt i respekt for grunnleggende menneskerettigheter. Disse medlemmer vil i så måte påpeke at den norske regjeringens anerkjennelse av den Hamas-ledede regjeringen var et brudd på Norges forpliktelser overfor FNs folkemordkonvensjon av 12. januar 1951.

Disse medlemmer viser til at Norge ga 313,4 mill. kroner i budsjettstøtte til De palestinske selvstyremyndighetene (PA) i 2008 og at en betydelig del av den samlede norske bistanden til Det palestinske området blir kanalisert på denne måten. Christian Michelsen Institutt (CMI) analyserer i en studie fra 2005 bruken av budsjettstøtte i bistanden. Budsjettstøtte kan øke mottakerlandets eierskap til egen utvikling, men kan samtidig øke myndighetenes diskresjon i budsjettplanleggingen. I svake, korrupte

stater med statlig kontrollerte medier kan dette være med på å bidra til mer korrupsjon. Samtidig er det grunn til å spørre hvilket eierskap som økes? Budsjettstøtte øker eierskapet til den sentrale regjeringen i landet, som ikke nødvendigvis er demokratisk valgt. I land med manglende demokratisk styresett og høy korrupsjon er det også lite realistisk å tro at de styrende elitene frivillig vil inngå reformer dersom disse reduserer sistnevntes eksisterende fordeler. Disse medlemmer er kjent med at det palestinske lederskap og PA har hatt og har problemer med uoversiktlige finanser, noe som blant annet fremkommer i anti-korrupsjonsbyrået Transparency International sine årlige rapporter. Disse medlemmer mener at mange palestinske ledere har brukt bistanden til å berike seg selv, og at det palestinske lederskap og PA nå må etterstrebe godt styresett, tiltak mot korrupsjon og åpenhet om sin økonomi. Disse medlemmer forventer at Regjeringen holder Stortinget løpende orientert om utviklingen i forhold til antikorrupsjonsarbeidet i de palestinske områdene.

Disse medlemmer viser til forskning blant annet utført av CMI som hevder at bistand kan øke korrupsjonsnivået i land med mange konkurrerende sosiale grupper. Budsjettstøtte anbefales dermed ikke til land som har en høy grad av etnisk, lingvistisk eller religiøs heterogenitet. En studie utført av forskerne Anckar, Eriksson og Leskinen ved Åbo Universitet (2002) har utviklet en indeks over etnisk fragmentering. Åtte av 12 land som mottar budsjettstøtte fra Norge per 2009 har ifølge forskerne en høy grad av etnisk fragmentering, deriblant Det palestinske området. Det er derfor disse medlemmers inntrykk at Regjeringens budsjettstøtte til PA er ideologisk heller enn forskningsmessig basert.

Disse medlemmer er kjent med rapporter som viser til at det i palestinske fjernsynsprogrammer og palestinske skolebøker fremkommer hatpropaganda rettet mot jøder og Israel. Disse medlemmer viser til at en betydelig andel av den norske bistanden bevilges direkte til De palestinske selvstyremyndighetene (PA), og at PA regulerer alle fjernsynslisenser på Vestbredden.

På denne bakgrunn foreslår disse medlemmer følgende:

"Stortinget ber Regjeringen stanse all bistand til de palestinske selvstyremyndigheter som direkte eller indirekte støtter undervisning med et anti-israelsk og antisemittisk budskap."

Disse medlemmer mener at initiativer rettet mot kulturelt diplomati og folk-til-folk-samarbeid mellom befolkningen i Israel og i de arabiske statene kan bidra til å nedbygge konflikter og bidra til forsoning mellom folkegrupper.

Disse medlemmer ønsker ut fra en helhetsvurdering å redusere bevilgningene som går via dette kapittel.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjettforslag og generelle merknad i innledningen. Disse medlemmer mener at norsk bilateral bistand bør fokuseres tematisk, og geografisk om færre land og regioner for å treffe verdens aller fattigste. Disse medlemmer ønsker redusert bruk av direkte budsjettstøtte til mottakere som ikke oppfyller grunnleggende krav til god styring, økonomiforvaltning, ansvarlighet og gjennomsiktighet, rettsstatsprinsipper eller beskyttelse av menneskerettigheter eller viser tilstrekkelig vilje til å forbedre disse forhold, og ser ikke at situasjonen i Midtøsten på det nåværende tidspunkt tilsier at den bevilgning som Regjeringen legger opp til i sitt budsjettforslag vil kunne virke etter hensikten.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener at arbeidet for fred, mellomfolkelig forståelse og utvikling i Midtøsten vil tjene på at det er økonomisk og sosialt samkvem mellom omverdenen og Israel og det palestinske området. For å bygge ned hat og mistillit og i stedet skape felles interesser og gjensidig forståelse er folkelig samkvem viktig. Flertallet er glad for at styret ved NTNU i november 2009 enstemmig avviste et forslag om akademisk og kulturell boikott av Israel og mener det snarere er behov for økt kulturelt og vitenskapelig samarbeid med regionen enn det motsatte.

Flertallet viser til at den uløste Midtøstenkonflikten utgjør en fare for sikkerheten og vanskeliggjør et normalt samkvem og økonomisk samarbeid i regionen.

Flertallet mener mangelfull utvikling av demokrati og brudd på grunnleggende menneskerettigheter, blant annet overgrep mot trosfriheten og retten til å konvertere fra islam, er et sentralt problem for utviklingen i den arabiske regionen rundt Midtøsten.

Etter komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti sitt syn er det viktig at demokratiske land i Europa og Amerika, med støtte fra FN, bidrar aktivt til å finne fredelige løsninger og skape en økonomisk og sosial utvikling som begrenser grunnlaget for hat, vold og terror i området. Gazakrigen mellom Israel og Hamas rundt nyttår 2009 bidro til dels til økt polarisering, men dette medlem noterte samtidig at konfliktsituasjonen bidro til større realitetsforståelse og en tverrpolitisk oppslutning fra alle partiene på Stortinget om arbeidet for å styrke de palestinske selvstyremyndighetene og president Abbas sin rolle,

som en aktør som Vesten vil snakke med og som en aktør Vesten vil hjelpe og gi støtte til. Etter dette medlems syn er det viktig å understøtte lokalt arbeid for forsoning og ikke-voldelig konfliktløsning, gi bistand til å utvikle ansvarlig og demokratisk myndighetsutøvelse samt styrke sysselsetting og næringsliv, utvikle menneskerettighetene og rettssikkerheten og bekjempe korrupsjon.

Dette medlem viser til at det i palestinske medier, ikke minst Hamas-TV, forekommer hatpropaganda mot jøder og Israel. Dette vanskeliggjør arbeidet for fredelige løsninger. Når slik hatpropaganda til overmål flettes inn i TV-programmer og andre medier rettet mot barn, er det etter dette medlems syn en forkastelig indoktrinering som bryter med grunnleggende presseetikk. Dette medlem vil understreke at Norge konsekvent må arbeide for å motvirke slik hatpropaganda og ikke formidle støtte til medier som fortsetter med slik hatpropaganda.

Kap. 153 Bistand til Latin-Amerika

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 240 500 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 220 500 000

Komiteen peker på at Latin-Amerika er motsetningenes kontinent. Mens mange av landene opplever økonomisk vekst, og derav har redusert fattigdom og arbeidsledighet, er utfordringene knyttet til levekår enorme og forskjellen mellom rik og fattig økende. Komiteen er av den oppfatning at demokratiutvikling, anti-korrupsjon og bærekraftig forvaltning av naturressurser fortsatt er hovedutfordringene i landene i regionen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til anti-korrupsjonsindeksen for 2009, fra Transparency Internasjonal hvor Venezuela, Ecuador og Nicaragua er blant de landene som oppfattes som svært korrupte av sine innbyggere.

Disse medlemmer vil særlig peke på at mange av landene i Latin-Amerika har langt igjen for å nå tusenårsmålene i forhold til reproduktiv helse og vold mot kvinner. Spesielt kan nevnes Nicaraguas restriktive abortpolitikk, som vil gjøre det vanskelig å gjennomføre tusenårsmålet. Leser man Amnesty Internationals årlige rapport om menneskerettigheter for 2009, ser man at de fleste land i Latin-Amerika har brudd på menneskerettighetene, da særlig når det gjelder seksualisert vold og drap på unge jenter og kvinner. Dette ble også diskutert i Europarådet i mars 2009. Heller ikke kvinners rett til å delta i politikk og i samfunnslivet ellers er godt nok ivaretatt. Disse

medlemmer er av den formening at dette er noe Norge bør prioritere høyt.

Disse medlemmer vil også peke på at i noen av mottagerlandene er det ikke reell ytringsfrihet, og journalister blir både forfulgt og drept for sine meninger. Dette bryter klart med menneskerettighetene, og skulle bidratt til sanksjoner fra Norge.

Disse medlemmer vil også vise til kuppet på den demokratisk valgte president i Honduras i juni 2009, og er bekymret for at dette vil kunne ha ringvirkninger til andre land i regionen.

Selv om mange land i regionen har politisk valgte ledere som også representerer marginaliserte grupper i samfunnet, som i seg selv ga håp, er det fortsatt store utfordringer knyttet til likestilling, sosial og økonomisk inkludering av urfolk og kvinner.

Disse medlemmer viser til sine innledende merknader samt merknader under kap. 150 og vil gjøre de samme prinsipper gjeldende for bistandsarbeidet i Latin-Amerika. Disse medlemmer viser til at bistanden til Latin-Amerika ble nesten tredoblet av Regjeringen på statsbudsjettet for 2007, men at forslag til statsbudsjett for 2010 inneholder en reduksjon av bevilgningene. Disse medlemmer ønsker imidlertid ikke en politisk styrt bistand til fordel for land der hvor myndighetene deler Regjeringens politiske oppfatning og ønsker derfor å redusere bevilgningene som går via dette kapittel ytterligere.

Disse medlemmer viser til rapporten International Property Rights Index 2009 som er en internasjonal eiendomsrettighetsindeks som måler hvordan verdens land verner om eiendomsrettighetene. Disse medlemmer noterer seg at landene i Latin-Amerika generelt oppnår lav verdi på indeksen, og at land som Nicaragua, Bolivia og Venezuela er blant de landene i verden med svakest vern av disse rettighetene. Rapporten anslår at bare 2 pst. av kvinner i u-land eier egen eiendom, og at mange av landene i Latin-Amerika har et svakt vern av kvinners rettigheter på dette området. Disse medlemmer mener at det først og fremst er landene i regionen som må ta tak i dette nedslående faktum, men mener samtidig det er viktig at norske myndigheter i sin utviklingspolitiske dialog bidrar til å styrke fokuset på beskyttelse av eiendomsrettigheter.

Disse medlemmer viser til rapporten "Abortion Worldwide: A Decade of Uneven Progress" utgitt av Guttmacher Institute (2009) som slår fast at om lag 70 000 kvinner dør hvert år som følge av utrygge aborter. Disse medlemmer merker seg at rapporten påviser at 97 pst. av kvinnene i Latin-Amerika lever i land med streng abortlovgivning som i enkelte tilfeller ikke engang tillater abort når morens liv er i fare. Disse medlemmer viser videre til rapporten "Estimates of Health Care System Costs of Unsafe Abortion in Africa and Latin

America" fra Guttmacher Institute (2009) som hevder at behandlingen av komplikasjoner knyttet til utrygge aborter koster Afrika og Latin-Amerika mellom 1,5 mrd. kroner og 2 mrd. kroner årlig. Disse medlemmer mener at en mindre restriktiv abortlovgivning i mange av disse landene vil kunne styrke kvinners seksuelle og reproduktive rettigheter og samtidig være kostnadsbesparende for nasjonale helsebudsjetter.

Disse medlemmer er tilfreds med at Regjeringen har besluttet ikke å inngå ny avtale om budsjettstøtte til Nicaragua i perioden 2009–2011, og vil understreke at Fremskrittspartiet ved flere tidligere anledninger har foreslått å kutte denne støtten på grunn av mangel på respekt for menneskerettigheter og demokrati i mottakerlandets regjering.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjettforslag og generelle merknad i innledningen. Disse medlemmer mener at norsk bilateral bistand bør fokuseres tematiske, og geografisk om færre land og regioner for å treffe verdens aller fattigste. Disse medlemmer viser til at statsbudsjettet for 2007 innebar en økning i bistanden til Latin-Amerika med 61,9 pst. og for budsjettåret 2008 en økning på 6,1 pst. Til tross for en viss reduksjon i for 2009 og 2010 er nivået på bistanden til Latin-Amerika fortsatt meget høyt. Disse medlemmer viser til sine merknader i forbindelse med budsjettbehandlingene for 2007, 2008 og 2009 og er fortsatt skeptiske til Regjeringens satsing på mellominntektsland i Latin-Amerika, og anser Regjeringens fortsatte prioritering av dette området i stor grad å være ideologisk-politisk motivert snarere enn motivert ut ifra hensyn til fattigdomsbekjempelse og geografisk konsentrasjon av bistanden.

Disse medlemmer vil derfor avslutte norsk bistand over kap. 153 post 78 så snart som mulig, for derigjennom å frigjøre økonomiske, menneskelige og administrative ressurser til andre oppgaver.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkeparti generelle merknad om å prioritere fattige land i Afrika framfor Latin-Amerika, og foreslår en omdisponering i samsvar med dette.

Kap. 160 Sivilt samfunn og demokratiutvikling

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 1 730 000 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010) ...	kr 1 764 000 000

Komiteen har merket seg at bevilgningene skal styrke det sivile samfunn som drivkraft og endringsagent for å skape mer åpne og demokratiske samfunn, og bidra til å nå nasjonale og internasjonale

utviklingsmål. Komiteen viser videre til at det er et overordnet mål å fremme gjensidig forståelse og samarbeid mellom aktører i det sivile samfunn i Norge og i utviklingsland.

Komiteen viser til at befolkningen i Norge er engasjert i utviklingspolitiske spørsmål, men at det er viktig å videreføre informasjonsarbeidet om utvikling. Komiteen mener det er viktig å bidra til å øke denne interessen, og bidra til å øke forståelsen for Norges rolle i det internasjonale arbeidet. Komiteen viser til at bevilgningene foreslått for 2010 er på 1 764 000 000 kroner.

Komiteen medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har for øvrig ingen merknader og slutter seg til forslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at professor Terje Tvedt tar opp sentrale og viktige problemstillinger knyttet til den utviklingspolitiske korporatismen i Norge gjennom boken "Utviklingshjelp, utenrikspolitikk og makt" (2003). Tvedt hevder at den norske bistandspolitikken og de involverte aktører er del av et nasjonalt godhetsregime som blant annet har den konsekvens at fokuset på gode intensjoner ofte tillegges avgjørende vekt i forhold til utviklingspolitiske prioriteringer. Det er disse medlemmers syn at også forfatterens påpekning av konsekvensene av de tette båndene mellom Utenriksdepartementet, de frivillige organisasjonene og de største forskningsinstitusjonene er betimelig. Dette "sørpolitiske system", som Tvedt kaller det, har etter disse medlemmers oppfatning vært delaktig i å hemme den grunnleggende debatten om norsk bistandspolitik som Fremskrittspartiet har tatt til orde for gjennom mange år.

Disse medlemmer har registrert at det ifølge studier fra Verdensbanken nå er flere donorer enn noen gang. Siden 1960-tallet frem til i dag har gjennomsnittlig antall donorer per land steget fra 12 til over 33. Bistandsbyråkratiet er enormt og hvert år foretas det over 35 000 transaksjoner knyttet til bistand, 85 pst. av disse er på under 7 mill. kroner og de fleste bistandsavhengige afrikanske land leverer hvert år inn over 10 000 donorrapporter. Norge som i 2009 gir bistand til 110 land med prosjekter ned i størrelsesorden 50 000 kroner bidrar sterkt til dette byråkratiet.

Disse medlemmer har merket seg at Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD) nylig har kommet med en evaluering av det norske bistandsengasjementet for 2007. Evalueringen er kritisk til at Norge sprer bistandsengasjementet på for mange land og sektorer, og gir uttrykk for at hvis et land har en lang rekke givere, bør de små

giverne tenke gjennom sin rolle i landet. Disse medlemmer merker seg at Regjeringen har vært avvisende i forhold til dette, og registrerer samtidig at Sverige har besluttet kraftig å redusere antall mottakere av bilateral bistand. I denne sammenheng viser disse medlemmer til studien "Aid with multiple personalities" utført av forskerne Djankov, Montalvo og Querol (august 2008) som ved å undersøke bistanden til 112 u-land mellom 1960 og 1999 påviser at tilstedeværelsen av mange donorer i et land gjør bistanden mindre effektiv og mer utsatt for korrupsjon.

Disse medlemmer vil advare mot en utvikling hvor de norske sivilsamfunnsorganisasjonene knyttes stadig tettere opp til de til enhver tid gjeldende politiske prioriteringer i Utenriksdepartementet. Det er disse medlemmers klare mening at dette på lengre sikt vil kunne undergrave organisasjonenes særegenhet, integritet og uavhengighet. Disse medlemmer er også skeptisk til at Riksrevisjonen gjennom Utenriksdepartementet skal bidra til kapasitetsbygging i finansforvaltningen i utviklingsland og nye demokratier, ettersom førstnevnte skal virke som den utøvende makts kontrollapparat.

Disse medlemmer viser til at den første Soria Moria-regjeringen i 2005 gikk til valg på å øke åpenheten i offentlig forvaltning, men registrerer til tross for dette at det motsatte har skjedd og at hemmeligholdet har økt under de rød-grønne. Disse medlemmer er kjent med Utenriksdepartementets ordning med reisestipend for journalister, og er av den oppfatning at dette reiser sentrale spørsmål i forhold til medias uavhengighet og god presseetikk. Disse medlemmer vil oppfordre Utenriksdepartementet og Regjeringen til å bidra til økt åpenhet og transparens i slike saker så vel som i statsforvaltningen for øvrig.

Disse medlemmer forutsetter at de norske bistandsorganisasjonene blir behandlet likt ut ifra bistandsfaglighet, folkelig forankring og kostnadseffektivitet. Det er samtidig disse medlemmers mening at det må stilles krav til de organisasjoner som mottar offentlig støtte om effektivitet i administrasjon og effektivitet og måloppnåelse i den bistand og hjelp som gis.

Disse medlemmer ønsker å stimulere til økt konkurranse mellom de ulike bistandsorganisasjonene om de samme prosjektene i u-land og tror dette vil kunne føre til en effektivisering av bistandsporteføljen. Disse medlemmer forutsetter at departementet velger å samarbeide med de organisasjoner som til enhver tid er best og kan gi mest bistand for pengene.

Disse medlemmer er kjent med at Riksrevisjonen tidligere har påpekt at Utenriksdepartementet har utilstrekkelige rutiner for å følge opp bruken av norske bistandskroner kanalisert gjennom frivillige

organisasjoner, og forutsetter at departementet har truffet egnede tiltak for å bedre disse rutinene.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets merknad under kap. 140 om utarbeidelse av en "svarteliste" for offentliggjøring av de bistandsorganisasjoner som ikke tar korrupsjonsproblematikken på alvor.

Disse medlemmer ønsker ut fra en helhetlig vurdering av virkemiddelapparatet å redusere bevilgningene til dette kapitlet og derav fremtvinge en fornuftig prioritering av engasjementet. Disse medlemmer vil understreke betydningen av antikorrupsjonstiltak i bistanden og vil av den grunn skjærme bevilgningene til Transparency International.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjettforslag og generelle merknad i innledningen, hvor det legges opp til en redusert nominell vekst i bevilgningen over kap. 160 på 77 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at bevilgningen over kap. 160, post 70, til sivilt samfunn gir støtte til de frivillige organisasjonenes langsiktige utviklingsbistand. Dette medlem viser til at bevilgningen til dette formål over flere år har fått en synkende andel av bistandsbudsjettet og foreslår å øke denne bevilgningen med 70 mill kroner ut over Regjeringens forslag.

Kap. 161 Næringsutvikling

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 894 000 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 894 000 000

Komiteen er enig i at det er viktig å bidra til at utviklingslandene kan skape vekst gjennom økt næringsutvikling og handel. Samtidig er produksjon av varer og tjenester en forutsetning for handel, og komiteen understreker at bearbeiding av råvarer skaper grunnlag for arbeidsplasser og næringsklynger som er avgjørende for at land kan oppnå varige forbedringer i sitt utviklingsnivå. Komiteen viser samtidig til den pågående matvarekrisen, som har tydeliggjort behovet for å styrke mekanismer for en mer rettferdig fordeling og økning av verdens produksjon av matvarer.

Komiteen understreker at siste års klima-, finans- og matkrise må tas hensyn til i strategier for næringsutvikling, så vel som i det internasjonale handelsregimet. Komiteen er, særlig sett i lys av jordas tilstand, svært tilfreds med at Regjeringen har en målsetting om å øke innsatsen for klimatilpassing i landbruket og matsikkerhet for jordas befolkning. Komiteen slutter seg til Regjeringens syn på mat-

sikkerhet som et av utviklingspolitikkenes viktigste mål.

Komiteen viser til Budsjett-innst. S. nr. 3 (2008–2009), Budsjett-innst. S. nr. 3 (2007–2008) og Budsjett-innst. S. nr. 3 (2006–2007), hvor komiteen fremhevet oppfølging av handlingsplanen for landbruksutvikling som innsats for næringsutvikling. Komiteen påpeker at svært mange av verdens fattigste fortsatt har sin inntekt og overlevelsesmulighet knyttet til landbruket og at Norge har kompetanse knyttet til forskning og landbrukssamvirke, på områder som bearbeiding, prisstøtte, standarder og produsenters kontroll med produksjonen. Komiteen mener det bør vurderes å utarbeide en helhetlig strategi for matsikkerhet, som synliggjør hvordan Norge vil bidra til økt produksjon av mat gjennom bistand rettet mot landbruksutvikling. Komiteen understreker behovet for å knytte satsingen på kvinner og miljø sammen med en bærekraftig landsbyggdutvikling og styrking av de fattiges organisasjoner.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener at et annet sentralt mål er at importerte innsatsfaktorer i matproduksjonen ikke undergraver fattige lands matvaresikkerhet.

Komiteen vil videre understreke at ingen land har oppnådd store steg på utviklingsstigen uten en sammensatt næringsstruktur. Komiteen er bekymret for at investeringer i Afrika i stor grad retter seg mot råstoffutvinning og at Norges handel med de fattigste landene stort sett er knyttet til råstoff. Ifølge SSB var importen fra MUL-land i 2008 dominert av Angola og Bangladesh (hhv. 50 og 31 pst. av all MUL - import). Verdien av totalimporten fra MUL-land utgjorde 1 819 mill. kroner, 0,4 pst. av totalimporten til Norge. Fra Angola importerte vi først og fremst råolje. Importen utgjorde 911 mill. kroner.

Det er behov for en aktiv næringspolitikk i afrikanske land, for å bidra til å utvikle næringsklynger og leverandørvirksomhet som også kan bidra til sysselsetting og velferdsutvikling. Komiteen viser til Innst. S. nr. 269 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 13 (2008–2009) Klima, konflikt og kapital, som underbygger viktigheten av at industrialiserte land deler kunnskap og teknologi. Dette forutsetter at utviklingslandene får bedre tilgang til patentert kunnskap og at dette blir vektlagt under arbeid med bilaterale og regionale handelsavtaler. Komiteen ønsker at norsk støtte til næringsutvikling tar hensyn til dette og legger vekt på den nordiske modellen der utvikling er et resultat av samfunnsaktørenes aktive rolle.

Komiteen viser også til at importen fra MUL-land er marginal. Komiteen støtter tiltak for å øke kunnskap om særordningen i tollpreferanseordnin-

gen GSP og er tilfreds med de tiltak Regjeringen har iverksatt eller bidratt til.

Komiteen deler oppfatningen av at Norge har naturlige fortrinn på områder som vannkraft, olje og maritime ressurser. Samtidig er det en forutsetning at mottakerlandene og deres befolkninger selv har disse sektorer som prioriterte satsingsområder.

Komiteen understreker at samarbeidet mellom staten og næringslivet forutsetter bevisst og kontinuerlig oppfølging av arbeidet med samfunnsansvar, mot korrupsjon og uheldige sammenkoblinger av statlige egeninteresser og bistandsinnsats. Komiteen vil gi honnør til de bedrifter som driver små eller store prosjekter som gir positiv utviklingseffekt og fremme av næringsliv i utviklingsland.

Komiteen vil be Regjeringen vurdere hvordan en kan øke tilgjengeligheten til rapporteringen av prosjektenes totale utviklingseffekt, både overfor Storting og offentligheten.

Komiteen vil også understreke viktigheten av at norsk næringsliv, særlig i markeder der døråpneren har vært bistandssamarbeid, påtar seg et ansvar for å holde en svært høy standard i forhold til samfunnsansvar og arbeidstakers rettigheter.

Komiteen viser til Innst. S. nr. 200 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 10 (2008–2009) Næringslivets samfunnsansvar i en global økonomi. Komiteen understreker viktigheten av at arbeidstakers rettigheter og den internasjonale kampen for anstendig arbeid, også må være tema i WTO og andre internasjonale institusjoner og organisasjoner som arbeider med handel.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at økonomisk vekst er en av de viktigste forutsetningene for fattigdomsreduksjon og utviklingen av et demokratisk styresett. Det er samtidig disse medlemmers mening at et fritt, selvstendig næringsliv har bidratt til å løfte milliarder av mennesker ut av fattigdom i løpet av de siste tiårene. Disse medlemmer viser til Rapporten Economic Freedom of the World (EFW) som måler i hvilken grad et lands politiske rammeverk og institusjoner stimulerer til økonomisk frihet. Et flertall av de landene som oppnår lavest verdi på EFW-indeksen er u-land, og en stor andel av disse befinner seg i Afrika sør for Sahara. Disse medlemmer viser til Verdensbankens Doing Business Report som er en kvantitativ sammenstilling av byråkratiske reguleringer knyttet til det å opprette et næringsforetak, herunder politisk og institusjonelt klima, beskyttelse av eiendomsrettigheter, korrupsjon, rettssikkerhet med mer. Doing Business Report 2009 viser at hele 9 av de 10 landene med dårligst vilkår for næringslivet befinner seg i Afrika sør for Sahara. En rapport utgitt av Verdensbanken viser til at kun 8 til

10 pst. av handelen i sørlige Afrika er intraregional og at omfattende handelsrestriksjoner bidrar til å undergrave næringslivet i regionen. I så måte har disse medlemmer med interesse merket seg konklusjonene i en studie utført av forskerne Djankov, McLiesh og Romalho (2006) som viser at forbedret handelsfasiliteter vil kunne øke verdens BNP med 2,3 pst. på årlig basis.

På denne bakgrunn foreslår disse medlemmer følgende:

"Stortinget ber Regjeringen opprette en ekspertgruppe bestående av personer fra både offentlig og privat sektor for å bistå de fattigste landene (Mullandene) og andre lavinntektsland med å treffe tiltak for å redusere byråkratiske hindringer for entreprenørskap, handel og innovasjon. Gruppen administreres gjennom Norfund med et årlig driftsbudsjett tilsvarende om lag 10 mill. kroner."

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utarbeide en oversikt over hvordan norske tollbarrierer påvirker importmønsteret på varer fra u-land."

Disse medlemmer viser til professor C.K. Prahalad ved University of Michigan Business School som i boken "The fortune at the bottom of the pyramid" (2006) understreker viktigheten av å slutte å se på fattige mennesker som hjelpeløse ofre, men som kreative entreprenører og verdibevisste konsumenter. Prahalad viser til at det eksisterer et nærmest utappet markedspotensial for små og mellomstore bedrifter til å tilby varer og tjenester til den fattige befolkningen i u-landene, og at disse er villige til å betale for tjenestene. I denne sammenheng er disse medlemmer også kjent med rapporten "Emerging markets, emerging models" utgitt av Minitor Group (2009) om hvordan markedsbaserte løsninger på fattigdomsutfordringen bidrar til vannforsyning, telekommunikasjon og helsetjenester med mer i u-landene.

Disse medlemmer er kjent med konklusjonene i artikkelen "Placing enterprise and business thinking at the heart of the war on poverty" av Kurt Hoffman (2009) om hvordan næringslivet, spesielt små og mellomstore bedrifter, kan bidra til økonomisk vekst og fattigdomsreduksjon i u-landene. Hoffman hevder imidlertid at det private næringsliv har tiltrukket seg mindre enn 10 pst. av de totale bistandsoverføringene det siste tiåret, og at forpliktende formuleringer knyttet til næringslivets delaktighet i økonomisk utvikling i u-landene nærmest er

fraværende i bistandsindustriens formuleringer og dertil agitasjon.

Disse medlemmer viser i denne sammenheng til Utenriksdepartementets oversikt over den bilaterale bistanden og hvilke aktører som har ansvaret for gjennomføringen av de ulike prosjekter, og merker seg at norsk privat sektor og privat sektor som sådan kun ble benyttet som kanal i henholdsvis 1 og 3 pst. av prosjektene i 2008. Disse medlemmer mener dette er et uttrykk for at næringslivet i svært liten grad involveres som aktør i norsk utviklingspolitikken.

På denne bakgrunn foreslår disse medlemmer følgende:

"Stortinget ber Regjeringen utarbeide en helhetlig strategi for økt involvering av næringslivet i utviklingspolitikken."

Kap. 162 Overgangsbistand (gap)

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 724 000 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 499 000 000

Komiteen viser til at overgangsbistanden er beregnet på overgangssituasjoner mellom humanitær bistand og langsiktig utviklingssamarbeid. Den er et virkemiddel for fleksibel støtte til arbeid med tidlig gjenoppbygging, fredsbygging, statsbygging og utvikling i sårbare og konfliktberørte land og regioner. Videre kan bevilgningen brukes i land som har vært rammet av omfattende og alvorlige naturkatastrofer. For øvrig viser komiteen til at støtten fra dette kapittelet samordnes med støtten som gis over kap. 163 og kap. 164.

Komiteen viser til at reduksjonen i bevilgningsforslaget for 2010 reflekterer at det økes på tematiske innsatsområder. Komiteen understreker viktigheten av at norske myndigheter bidrar til at det internasjonale samfunn i større grad etablerer felles tilnærming til tidlig gjenoppbygging og får på plass raskere finansiering av gjenoppbyggingsarbeid. Komiteen understreker også at lokal kapasitet og kompetanse styrkes, og så langt som mulig inntar en ledende rolle i tidlig gjenoppbyggingsfasen. Kvinners posisjon og deltakelse i gjenoppbygging er avgjørende for å bidra til varig fred og utvikling. Det er også viktig at barn i konfliktområder ses på som en særlig utsatt og marginalisert gruppe.

Komiteen viser også til målene som er beskrevet ift. hva bevilgningen foreslås brukt til:

- Støtte tidlig gjenoppbygging, utvikling, stats- og fredsbygging i utvalgte sårbare stater og regioner som søker å arbeide seg ut av voldelige konflik-

ter, reformere dårlig styresett eller har vært utsatt for omfattende naturkatastrofer.

- Finansiere hurtig innsats, fortrinnsvis i den første tiden etter en fredsslutning eller naturkatastrofe.
- Bistå ofre for seksualisert vold og fremme kvinners rettigheter og deltakelse på like vilkår i sårbare stater og regioner.

Bevilgningen kan også benyttes for å styrke det internasjonale samfunns kapasitet til å bidra i land i overgangs- og tidlig gjenoppbyggings situasjoner, samt til tiltak som bidrar til god giverpraksis og samordning mellom FN og internasjonale finansinstitusjoner. Komiteen støtter dette.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at bevilgningene til overgangsbistand med fordel kan begrenses til færre land og sektorer. Disse medlemmer mener at fundamentet i en bærekraftig utviklingspolitikk må være at mottakslandene etter hvert skal kunne klare seg uten bistand. Disse medlemmer ønsker derfor å redusere bevilgningene som går via dette kapittel.

Disse medlemmer viser til forskningsrapporter som fremhever at bistand som gis i en post-konflikt situasjon er spesielt utsatt for korrupsjon, og at donorene i mange tilfeller vektlegger ønsket om fred mer enn fokuset på antikorrupsjon for på den måten å undergrave den langsiktige utviklingen i mottakerlandet.

Disse medlemmer er kjent med at bevilgningene under dette kapitlet blant annet innebærer støtte til gjennomføring av en plan for fred, gjenoppbygging og utvikling av det borgerkrigsherjede Nord-Uganda. Disse medlemmer er samtidig innforstått med at norske myndigheter gir budsjettstøtte til Uganda. President Yoweri Museveni gikk i 2009 til innkjøp av en Gulf Stream luksusjet tilsvarende fem års norsk budsjettstøtte. Den ugandiske regjeringen valgte samtidig å utsette en gjenoppbyggingsplan for områdene herjet av borgerkrigen nord i landet på bakgrunn av mangel på penger. Norge har dermed etter disse medlemmers mening indirekte vært med på å finansiere luksusflyet til den ugandiske presidenten og dermed undergrave fattigdomsbekjempelse og utvikling i landet.

Kap. 163 Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 2 445 000 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 2 542 600 000

Komiteen støtter at humanitær bistand, fredsbygging og menneskerettigheter er ett av de fem

hovedsporene i Regjeringens utenriks- og utviklingspolitikk. Kjernen i humanitær innsats er å redde enkeltmenneskers liv, lindre nød og sikre menneskelig verdighet uavhengig av rase, kjønn, religion eller politisk tilhørighet.

Finanskrisen har fått og vil få store konsekvenser for de fattigste landene i verden, der forhold som dårlig styresett, brudd på menneskerettighetene og konflikter forhindrer en positiv utvikling. Krisen i verdensøkonomien kan innebære at det gis mindre til utviklingshjelp fra de rike landene i verden. Komiteen vil derfor understreke at det er viktigere enn noen gang å ha en helhetlig tilnærming som styrker den samlede innsatsen for forebygging/beredskap, effektiv klimatilpasning og fattigdomsreduksjon. Dette innebærer også at humanitær innsats ses i sammenheng med støtte til politiske prosesser for fred, forsoning og fredsbyggende tiltak, samt overgangsbistand og langsiktig utvikling.

Humanitære kriser krever politiske løsninger. Dialog med berørte land, humanitær nedrustning og arbeidet for å styrke menneskerettighetene er alle viktige bidrag til å forebygge humanitære lidelser.

Humanitært arbeid er risikofyllt i og med at behovene for innsats er størst i land og regioner preget av kriser og konflikt. Det humanitære imperativet tilsier at Norge som giverland må være villig til å ta slik risiko. Samtidig må risikoen minimaliseres ved å identifisere, overvåke og iverksette relevante tiltak. Samarbeid med utenriksstasjonene i det aktuelle området er viktig. Komiteen støtter arbeidet for å inkludere flere ikke-vestlige land i den internasjonale humanitære dialogen, herunder bruk av beredskapsordninger med personell fra utviklingsland, samt kontinuerlig vurdere samarbeid med nasjonale aktører der dette øker effektiviteten.

Komiteen vil understreke at Norge bruker sin posisjon som medlem i, og giver til, humanitære organisasjoner for å sikre et best mulig velfungerende, globalt humanitært system.

Håndvåpen og eksplosiver dreper og lemlester mer enn to millioner mennesker hvert år. Komiteen slutter opp om en fortsatt intensivt innsats for humanitær nedrustning gjennom støtte til Minekonvensjonen og Konvensjonen om klaseammunisjon og prosesser knyttet til væpnet vold, herunder innsatsen for utviklingsprogrammer mot væpnet vold og håndvåpen.

Naturkatastrofer påvirker folks liv og levekår på en avgjørende måte i mange deler av verden. Det er sannsynlig at antallet humanitære katastrofer vil øke som følge av klima- og miljøendringer. Det vil bli mer flom, tørke og flere ekstremhendelser i årene framover. Utfordringene krever samordning mellom humanitær innsats og utviklingspolitikk, både når det gjelder forebyggende tiltak og ikke minst når det

gjelder å gi effektiv respons på en katastrofe. Komiteen støtter vektleggingen av en sterk koordinering av de ulike aktørene for å forebygge, respondere på og igangsette gjenoppbygging og utvikling av samfunn etter naturkatastrofer.

Utviklingslandenes evne til å møte klimaendringene avhenger av utviklingspolitiske faktorer som godt styresett, tilgang på ressurser og et aktivt sivilt samfunn. Konsekvensene av klimaendringene kan ikke ses løsrevet fra utviklingsprosesser. Komiteen understreker viktigheten av at Norge er pådriver for at det internasjonale samfunnet integrerer klimahensyn i nasjonale utviklingsplaner for jordbruk, vannforvaltning og i planer for bl.a. energi, helse og utdanning. Komiteen vil også understreke at de humanitære konsekvensene av klimaendringene, herunder nye migrasjonsstrømmer, bør blir nærmere utredet og at de utfordringer dette representerer blir drøftet i FN og andre multilaterale fora. FNs klimapanel (IPCC) og FNs rammekonvensjon om klimaendring (UNFCCC) er sentrale i dette arbeidet.

Komiteen støtter at det skal fokuseres på de menneskene som rammes av humanitære katastrofer, på deres rettigheter, beredskap og evne til krisehåndtering.

Røde Kors og frivillige humanitære organisasjoner er de mest benyttede kanalene for norsk naturkatastrofebistand. Komiteen slutter opp om en rammeavtale over tre år (2009–2011) med Norges Røde Kors.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Kristelig Folkeparti vil peke på de store humanitære utfordringene som eksisterer i verden knyttet til krig, konflikt, migrasjon og klimaendringer. Disse medlemmer vil derfor foreslå å øke bevilgningene til nødhjelp og humanitær bistand for å bekjempe humanitære katastrofer. Store menneskemasser er på flukt og søker trygghet fra krig og undertrykkende regimer, og disse medlemmer mener det er både riktig og viktig å sørge for rask og effektiv hjelp slik at de land som er mottagere av store flyktningstrømmer makter denne oppgaven.

Disse medlemmer støtter Regjeringens vektlegging av nulltoleranse mot korrupsjon i den humanitære bistanden og ser frem til videre oppfølging med oppnåelse av konkrete resultater på området.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre mener at arbeidet med menneskerettigheter er riktig og viktig, men stiller seg tvilende til i hvilken grad bevilgningene til Gáldu Kompetansesenter kan forsvares over denne bud-

sjettposten og reduserer i sin helhet bevilgningene til dette formålet.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at store områder i Øst-Afrika, ikke minst rundt Afrikas Horn, er hardt rammet av tørke og ødeleggende værforhold. Dette er blant de områder i Afrika som kan bli hardt rammet av den globale oppvarming som ventes som følge av klimaendringene. Et stigende antall mennesker er nå blitt avhengig av matvarehjelp og annen hjelp for å overleve. De rammede folkegruppene har samtidig et stort behov for hjelp til å komme over til produksjonsmåter og næringsgrunnlag som er bedre tilpasset de endrede klimatiske forhold som må forventes. En slik klimatilpasning er nødvendig for at de på lengre sikt skal få mindre behov for akutt nødhjelp. Dette medlem vil på denne bakgrunn foreslå å øke bevilgningen under kap. 163 post 70 med 50 mill. kroner med et særlig fokus på tiltak for klimatilpasning.

Dette medlem vil også foreslå en økning på 50 mill kroner av post 71, Humanitær bistand.

Kap. 164 Fred, forsoning og demokrati

Utgifter:

Saldert budsjett 2009 kr 1 783 725 000

Forslag Prop. 1 S (2009–2010) kr 1 706 725 000

Komiteen er enig i at bidrag til internasjonal fred og sikkerhet er en overordnet oppgave i norsk utenrikspolitikk. FN er den viktigste internasjonale organisasjonen i arbeidet for å skape en fredeligere verden.

Komiteen merker seg at reduksjonene i forhold til saldert budsjett 2009 på enkelte poster har sammenheng med at midler overføres til andre kapitler og poster.

Komiteen merker seg prioriteringen av sikkerhetsresolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet og ser positivt på den norske innsatsen for å få en sterk og slagkraftig enhet for kvinnespørsmål og likestilling i FN.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet forutsetter at en egen enhet for kvinnespørsmål og likestilling i FN ikke bidrar til en ytterligere byråkratisering av organisasjonens virke, eller til økte utfordringer knyttet til effektivisering og koordinering av denne virksomheten.

Komiteen støtter at Norge skal være en pådriver internasjonalt for å integrere kjønnsperspektiv i konfliktforebyggende arbeid, samt å styrke barn og unges rettigheter i fredsprosesser.

Komiteen er positiv til foreslåtte tiltak for de ODA-godkjente landene på Balkan. Det overordnede målet for denne bistanden er å bidra til fred, forsoning, rettsstats- og demokratiutvikling. Miljø- og likestillingsmessige hensyn skal, så langt som mulig, vektlegges i alle prosjekter.

Komiteen peker på at spredning av masseødeleggingsvåpen og faren for en atomopprustning er en av vår tids største trusler. Norges mål er en verden fri for kjernevåpen og andre masseødeleggingsvåpen. Norge spiller derfor en pådriverrolle for ikke-spredning, rustningskontroll og nedrustning. Komiteen vil understreke viktigheten av å arbeide for nedrustning og ikke-spredning av både kjemiske våpen, biologiske våpen og atomvåpen. Komiteen vil likevel bemerke at atomvåpen fortsatt er i en særstilling når det gjelder død og ødeleggelse, og viser til Innst. S. nr. 29 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 27 (2007–2008).

Komiteen peker på at arbeidet for å avskaffe atomvåpen er viktig også fordi det kan oppstå irreversible skader på miljøet ved utvikling, testing, bruk og destruksjon av atomvåpen. Komiteen mener at Norge må være en pådriver i arbeidet for at NATO-landene skal gå foran i arbeidet for nedbygging av masseødeleggingsvåpen. NATO må kontinuerlig vurdere sin atomstrategi for å bidra til å realisere målet om en verden uten atomvåpen.

Komiteen viser til at klimaendringer og miljøforringelse kan gi grobunn for konflikter mange steder. Det er behov for økt kunnskap om sammenhengene mellom klimaendringer, miljøproblem og konflikter. Komiteen peker på at det også er viktig å se opprustning og bruk av militære midler i et klimamiljø- og utviklingsperspektiv.

Komiteen peker på at frivillige organisasjoner og forskningsnettverk over hele verden har en viktig funksjon i å skape oppmerksomhet, engasjement og kunnskap om nedrustning og ikke-spredning. Komiteen peker på at det er viktig å styrke samarbeidet med frivillige organisasjoner, forskningsmiljøer og andre som arbeider med fred og konfliktløsning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at arbeidet med fred og forsoning må gjøres på en mer kostnadseffektiv måte og ønsker å stimulere til dette gjennom en reduksjon av bevilgninger under kapitlet.

Disse medlemmer mener at ODA-prosjektene på Balkan og i andre ODA-godkjente OSSE-land må begrenses som en totalvurdering av effekten av benyttede bistandsmidler, og ønsker derfor å redusere bevilgningene til dette formålet.

Disse medlemmer er av den oppfatning at det ikke er mangelen på nedrustnings- og ikke-spretningsinitiativer som er skyld i manglende progresjon

på området, men heller mangelen på koordinering mellom de ulike grupper og organisasjoner samt mangelen på politisk vilje i de involverte staters politiske ledelse. Disse medlemmer mener dette arbeidet må gjøres på en mer kostnadseffektiv måte og ønsker å stimulere til dette gjennom en reduksjon av bevilgningene til dette formålet.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at siden utgiftene til flyktningtiltak i Norge og globale klimatiltak (skogprosjektet) øker mer enn totalrammen for utviklingsbistand i Regjeringens budsjettforslag for 2010, blir konsekvensene reduksjoner i viktige kapitler for bistand til utvikling i fattige utviklingsland. I et slikt perspektiv vil dette medlem foreslå å omprioritere en mindre del av bevilgningene til Balkan (kap. 164 post 71) til bistand i de minst utviklede land.

Kap. 165 Forskning, kompetanseheving og evaluering

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 712 000 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010) ..	kr 762 000 000

Komiteen vil understreke at opplæring, forskning og høyere utdanning på de fattige landenes egne premisser er basis for utvikling og fattigdomsbekjempelse.

Komiteen er enig i betydningen av kapasitetsbygging og kompetanseutvikling innen høyere utdanning og forskning i utviklingsland. Komiteen viser til at over halvparten av midlene under dette kapitlet går til kapasitets- og kompetansebygging innen høyere utdanning og forskning i utviklingsland. Komiteen viser også til at utviklingsforskning i Norge finansieres over dette kapitlet. Forskning av denne typen bidrar til å styrke kompetanse til fagmiljøene, som bistandsaktører kan ha nytte av i utformingen av norsk bistandspolitikk.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har merket seg at for å sikre effektivitet og kvalitet, har man hentet faglig rådgivning fra miljøer utenfor egen bistandsforvaltning. Flertallet støtter dette, da evaluering av ulike prosjekter ikke vil bli behandlet av den som gir til prosjektene. Flertallet har også merket seg at Norge har evalueringssamarbeid med flere andre land, og støtter dette. Flertallet har merket seg at man gjennom Norads evalueringsrapport for 2008, har man trukket fire lærdommer:

1. At det tas for lite hensyn til politiske maktforhold og behovet for bedre forståelse av den politiske sammenhengen norsk bistand går inn i
2. At langsiktig bruk av norsk kunnskap og kompetanse gir resultater på viktige sektorer
3. At Norge i begrenset grad følger opp bistanden, særlig på landnivå
4. At man har en manglende evne til å integrere tverrgående tema i de forskjellige sektorer.

Flertallet vil hevde at det er grunn til å bruke en slik evalueringsrapport, og ta lærdom av den.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har merket seg Norads årlige evalueringsrapporter. Disse holder høy kvalitet og tar opp viktige og aktuelle temaer i utviklingspolitikken som er nyttige i den fortløpende kvalitetssikringen av bistanden.

Komiteen legger vekt på det brede samarbeidet mellom institusjoner i utviklingsland og i Norge. Investering i høyere utdanning, forskning og teknologisk utvikling er nødvendig for å skape økonomisk, bærekraftig og samfunnsmessig utvikling. Forsknings- og institusjonssamarbeid nord-sør må baseres på likeverd og partnerskap.

Komiteen viser til at matmangel, ørkenspredning og avskoging er store utfordringer for utviklingslandene. Komiteen mener det er viktig at den hjelp som gis kan støtte opp om den langsiktige utviklingen i et land. Komiteen mener at det i tillegg er positivt om tiltak er kostnadseffektive, har enkel logistikk, og kan forankres på mottaksområdet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at jordbruket i mange utviklingsland legger beslag på en stor andel av de tilgjengelige vannressursene, men bidrar til en relativt beskjeden andel av bruttonasjonalproduktet. Flertallet vil understreke betydningen av forskning på hvordan man kan produsere mer mat med mindre vann. Flertallet mener at handel med virtuelt vann er en viktig forklaring på hvorfor vannfattige land har økonomisk vekst, tross mangel på vannressurser.

Flertallet mener handel med vann kan bidra til å hindre konflikter og at oppnåelsen av "flere jobber per dråpe" istedenfor "mer avling per dråpe" har vært nøkkelen til avverging av flere vannkriser og konflikter i Midtøsten.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at matmangel, ørkenspredning og avskoging er store utfordringer for utvik-

lingslandene. Disse medlemmer mener det er viktig at den hjelp som gis kan støtte opp om den langsiktige utviklingen i et land. I tillegg er det positivt om tiltak er kostnadseffektive, har enkel logistikk, og kan forankres på mottaksområdet. Disse medlemmer viser til at "biomembranen" fremstår som et godt eksempel som kombinerer dette, og kan derfor være et interessant virkemiddel i Norges bistand til å bekjempe matmangel, avskoging og ørkenpredning. "Biomembranen" har flere funksjoner og kan blant annet gi ørkenområder nytt liv ved å hindre vann i å fordampe eller synke dypt ned i jorden. I tillegg skal den kunne redusere vinderosjon av matjord fordi den binder jordsmonnet sammen. Disse medlemmer mener at det bør settes av ressurser til uttesting av "biomembranen" fra Albedo Technologies, og foreslår derfor at det legges inn 2 mill. kroner på denne posten som øremerkes dette formålet.

Disse medlemmer viser til at ca. 1,6 mrd. mennesker ikke har tilgang til elektrisitet, og at ytterligere over 2 mrd. mennesker har "kvist og grener" som primær energikilde. Disse medlemmer viser til at mange underutviklede land preges av dårlig utbygd infrastruktur for produksjon og overføring av elektrisitet. I den sammenheng fremstår småskala, lokal elproduksjon som en nødvendig tilnærming for å øke tilgangen til elektrisitet. Disse medlemmer viser videre til norsk kompetanse rundt solenergi, og ønsker at norsk solcelleteknologi i større grad vurderes brukt i bistandsarbeidet for å spre tilgang til elektrisitet. Disse medlemmer foreslår derfor at det bevilges 2 mill. kroner til et begrenset prøveprosjekt for bruk av norsk solcellekunnskap i bistandssammenheng.

Kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv.

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 1 796 795 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010) ..	kr 2 422 867 000

Komiteen viser til budsjettforslaget og merker seg at det foreslås bevilget 2 422 867 000 kroner til formålet miljø og bærekraftig utvikling mv., noe som er en økning på 626 072 000 kroner eller om lag 35 pst. fra saldert budsjett 2009. Midlene skal gå til Regjeringens klima- og skogsatsing, til oppfølging av internasjonale prosesser og konvensjoner, til å støtte utviklingslandene med å tilpasse seg klimaendringene og til å redusere de globale klimagassutslippene gjennom å hindre avskoging i u-landene.

Komiteen er kjent med at bevilgningene til internasjonale prosesser og konvensjoner blant annet benyttes til å støtte kvinners deltakelse i disse, til oppfølging av de helserelaterte tusenårsmålene, til

oppfølging av Paris-deklarasjonen om bistandseffektivitet samt til handelsrelatert faglig bistand knyttet til u-landenes forhandlinger om og etterlevelse av internasjonale handelsforpliktelser. Komiteen støtter dette fokuset.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, merker seg at Regjeringen gir støtte til det akademiske nettverket for fattiges bruks og eiendomsrettigheter, ANLEP, og gir sin tilslutning til dette. Flertallet vil på generelt grunnlag understreke betydningen av eiendomsrettigheter for økonomisk vekst og fattigdomsreduksjon, og viser i denne sammenheng til rapporten International Property Rights Index 2009 som er en komparativ sammenstilling av graden av beskyttelse av eiendomsrettighetene i om lag 115 av verdens land. Flertallet deler rapportens konklusjoner om at formalisering så vel som beskyttelse av eiendomsrettighetene står svakt i mange land, spesielt i Afrika og Latin-Amerika, og mener at en styrking av disse rettighetene er blant de viktigste forutsetningene for velstandsutvikling i disse landene.

Flertallet er fornøyd med at Regjeringen viderefører støtten til Trade Facilitation Trust Fund, som bidrar til at u-landene kan foreta egne evalueringer av mulighetene for forenklinger i eksisterende og fremtidige handelsprosedyrer.

Flertallet har merket seg konklusjonene i rapporten "Beyond Aid: New Sources and Innovative Mechanisms for Financing Development in Sub-Saharan Africa" som anslår at landene i sørlige Afrika vil kunne spare mellom 1–3 mrd. USD ved å redusere transaksjonskostnadene knyttet til migranternes pengeoverføringer. Flertallet viser i denne sammenheng til M-Pesa, som er et system for overføring av penger utviklet av mobilselskapet Safaricom i Kenya i 2007. M-Pesa har per 2009 om lag 7 millioner brukere med over 2 millioner daglige transaksjoner bare i Kenya alene. Det er planer om å utvide systemet til flere utviklingsland, noe som flertallet mener vil kunne ha et betydelig utviklingspolitisk potensial.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser i denne sammenheng til Verdensbankens "Doing Business Report 2009" om hvordan handelsfasilitering og avbyråkratisering spiller en viktig rolle i å skape økonomisk vekst.

Disse medlemmer er kjent med at støtte til reduksjon av utviklingslandenes sårbarhet overfor klima- og miljøproblemer har en sentral plass i Regjeringens utviklingspolitikk, og at dette arbeidet er delt inn i fire satsingsområder: bærekraftig forvaltning av biologisk mangfold; vann og sanitær; klima

og tilgang til ren energi og miljøgifter. Disse medlemmer vil understreke at det i utgangspunktet er nasjonale og lokale myndigheter i disse landene som selv er ansvarlige for å treffe nødvendige tiltak for å tilpasse seg endringer i klima og miljø i eget land eller område, men at Norge og norske selskaper kan bidra med kompetanse og teknologi. Disse medlemmer vil for øvrig vise til felles merknader i forbindelse med behandlingen av Innst. S. nr. 173 (2007–2008), jf. St.meld. nr. 9 (2007–2008) Norsk politikk for forebygging av humanitære katastrofer.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser for øvrig til klimaforliket på Stortinget mellom regjeringspartiene og Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fra januar 2008. I forliket var det enighet om å bruke inntil 3 mrd. kroner årlig på bevaring av tropisk regnskog. Dette var et historisk vedtak som bekreftet Norges rolle i det internasjonale arbeidet for å få ned de store klimagassutslippene fra regnskogsødeleggelse. Flertallet mener at klima- og skogprosjektet bør i all hovedsak støtte nasjonale planer for å redusere avskoging og skogforringelse. For å sikre at tiltakene som støttes skal ha størst mulig langsiktig effekt, er det viktig at slike nasjonale planer har en bred forankring i mottagerlandene. Tiltakene skal ikke være i strid med sentrale norske bistandsmål. Det er viktig at tiltakene er i tråd med urfolks og andre lokale folkegruppers rettigheter. Det norske klima- og skogprosjektet skal fokusere på beskyttelse av naturskog, og det skal ikke gis støtte til aktiviteter som på noen måte bidrar til å forringe eller ødelegge slik skog, som for eksempel industriell hogst og konvertering av naturskog til treplantasjer. Flertallet forutsetter at også klima- og skogprosjekt underlegges de strenge krav til oppfølging, mål- og resultatstyring, gjennomsiktighet og korrupsjonsbekjempelse som må legges til grunn for alle utviklings- og bistandsprosjekt.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Regjeringen har gitt støtte til en utredning av mulige konsekvenser for handelsregelverket av ulike tiltak som vil følge av en fremtidig klimaavtale. Det er etter dette flertallets mening viktig at en fremtidig avtale i tilstrekkelig grad ivaretar hensyn i eksisterende frihandelsavtaler samt legger forholdene til rette for en slutføring av Doha-forhandlingene.

Dette flertallet merker seg at Regjeringen via det internasjonale partnerskapet for fornybar energi og energieffektivitet har gitt finansiell støtte til prosjekter i flere u-land. Dette flertallet er fornøyd med at Regjeringen i 2008 var med på oppret-

telsen av et innovativt Fond for fornybar energi og energieffektivitet i u-land, og anser tilførsel av privat kapital til investeringer i slike tiltak som et sentralt virkemiddel i arbeidet for fattigdomsreduksjon og utvikling i u-landene.

Dette flertallet støtter intensjonen bak Regjeringens klima- og skogsatsing, herunder at reduksjonene av de globale utslippene av klimagasser bør tas der hvor disse er mest kostnadseffektive. Dette flertallet er av den oppfatning at satsingens kostnadseffektivitet nødvendigvis vil avhenge av den nasjonale politiske, sosiale og økonomiske konteksten i samarbeidslandet.

Dette flertallet er kjent med at en rekke uavhengige forskere så vel som internasjonale organisasjoner har betydelige innvendinger mot satsingen, spesielt knyttet til mulighetene for kontroll, korrupsjonsrisiko og sannsynligheten for at kriminelle grupper utnytter prosjektene til egen vinning. Dette flertallet tar disse innvendingene på alvor.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet merker seg på den ene siden Regjeringens intensjoner om at satsingen skal bidra til tidlige og målbare reduksjoner i utslipp av klimagasser fra avskoging og skogforringelse i u-land. Disse medlemmer merker seg på den andre siden at vilje til prøving og feiling står sentralt i satsingen, slik dette fremkommer i St.prp. nr. 1 (2008–2009). Det er disse medlemmers mening at klima- og skogsatsingen delvis bygger på motstridende hensyn og mener dette i større grad burde vært problematisert i den foreliggende budsjettproposisjonen og i de reelle bevilgningene til formålet.

Disse medlemmer viser til at FNs program for reduserte utslipp fra avskoging og skogforringelse (UN-REDD Programme) er et samarbeid mellom FNs Utviklingsprogram (UNDP), FNs Miljøprogram (UNEP) og FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO). En betydelig andel av den norske, multilaterale støtten til klima- og skogsatsingen ble i 2008 kanalisert gjennom UN-REDD. Disse medlemmer merker seg at FAO anses som den viktigste skogfaglige institusjon i FN-systemet, men at organisasjonen har betydelige ledelsesproblemer, at den er svært lite reformvillig og at Regjeringen som følge av dette har redusert støtten til formålet.

Disse medlemmer er kjent med at en betydelig andel av innsatsen mot avskoging og skogforringelse involverer Amazonas, Kongo-bassenget og deler av Sørøst-Asia. Disse medlemmer er av den oppfatning at mange av landene i disse områdene er post konflikt-land preget av høy grad av korrupsjon, svak beskyttelse av eiendomsrettighetene samt svake uavhengige medier og svakt sivilt samfunn. Det er disse medlemmers mening at dette repre-

senterer særskilte utfordringer knyttet til antikorrupsjon, kontroll og spørsmål om lokalt eierskap, noe som igjen etter disse medlemmers mening gjør det viktig at satsingen gjenspeiler den reelle politiske situasjonen i de respektive samarbeidsland.

Disse medlemmer merker seg at Tanzania er et bilateralt samarbeidsland i satsingen, og at støtten planlegges brukt til gjennomføring av blant annet nasjonale REDD -strategier og pilotprosjekter. Disse medlemmer er samtidig kjent med at Norge forhandler med Tanzania om tilbakebetaling av midler som følge av avdekket korrupsjon og mislighold i et norskstøttet miljø- og naturressursprogram i landet. Det er disse medlemmers oppfatning at dette understreker at korrupsjonsproblematikken i Tanzania er rell, og at fremtidige norskstøttede prosjekter må gjenspeile dette faktum.

Disse medlemmer merker seg at Regjeringen vil gi støtte til en uavhengig evaluering av klima- og skoginitiativet og at denne skal styres av Norad. Disse medlemmer mener imidlertid at en evaluering ikke er uavhengig så lenge den styres av organisasjoner som er delaktige i det respektive prosjekt, og ber derfor om at man vurderer en reell uavhengig evaluering av initiativet.

Disse medlemmer er positive til utviklingen av et klimaregime som bidrar til å redusere utslippene av klimagasser i utviklingsland der slike tiltak er mest kostnadseffektive. Regjeringens klima- og skogsatsing reiser imidlertid en rekke problemstillinger knyttet til målbarhet, fungibilitet, eierskap, korrupsjon og kontrollaspekter som etter disse medlemmers mening ikke belyses i tilstrekkelig grad fra Regjeringens side.

Disse medlemmer mener Regjeringens begrunnelse for klima- og skogsatsingen baserer seg på to motstridende hensyn om at innsatsen er ment å gi raske og kostnadseffektive reduksjoner i klimagassutslipp, samtidig som tålmodighet, langsiktighet og vilje til prøving og feiling er viktige elementer i satsingen. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at man ikke forhaster seg i forhold til oppstart av aktuelle prosjekter i samarbeidsland.

Disse medlemmer viser til seniorforsker Hanne Svarstad ved Norsk Institutt for Naturforskning og professor Ole Hofstad ved UMB på Ås som stiller seg kritiske til regnskogsatsingen og påpeker at det verken finnes tilstrekkelig kapasitet til å styre prosjektene i Norge eller i mottakerlandene samt at satsingen vil kunne drive livsgrunnlaget fra de fattige.

Disse medlemmer er kjent med rapporten "REDD Myths" fra Friends of the Earth (desember 2008) som tar for seg de foreslåtte mekanismene som skal redusere de globale klimautslippene ved hjelp av bevaring av skog. Rapporten viser til at kostnads-

overslagene for ordningen er estimert til mange titalls mrd. kroner hvert år. Dette skaper insentiver for u-landene til å iverksette de foreslåtte prosjektene uten at det er tatt tilstrekkelig hensyn til om mekanismene vil virke og hvilke eventuelle uintenderte konsekvenser de vil ha. Rapporten er også skeptisk til om mekanismene vil fungere i autoritære og korrupte regimer og frykter at de vil kunne bli en gylden mulighet for disse regimene til å sikre seg fremtidige inntekter.

Disse medlemmer registrerer samtidig at blant annet Interpol har uttrykt at det er stor sannsynlighet for at kriminelle grupper vil forsøke å utnytte REDD-mekanismene og at korrupsjonsfaren i prosjektene er overhengende.

Disse medlemmer reduserer derfor på denne bakgrunn bevilgningene til dette formålet.

Komiteens medlem fra Høyre og Kristelig Folkeparti anser det viktig både med tiltak for klimatilpasning i utviklingsland og tiltak for å begrense klimagassutslipp som kan påvirke den langsiktige, globale klimautvikling, herunder Norges Skog/klima-prosjekt. Som påpekt av en rekke store bistandsorganisasjoner i utenriks- og forsvarskomiteens høring om 2010-budsjettet, mener også disse medlemmer at det i den framlagte proposisjon ikke er en tilfredsstillende balanse mellom tilpasningstiltak som kan hjelpe utviklingsland å håndtere klimaendringer som uansett vil komme i årene framover og de mer langsiktige tiltak for å dempe klimagassutslipp som kan påvirke det globale klima noen tiår fram i tid.

Som svar på spørsmål fra komiteen har departementet opplyst at bare om lag 1 mrd. kroner av bevilgningen på nær 1,5 mrd. kroner til klima-skog-prosjektet i 2009 vil bli brukt på grunn av forsinkelser i prosjektarbeidet. På bakgrunn av departementets svar, som innebærer at om lag en halv milliard kroner av bevilgningen for 2009 blir overført til 2010, vil dette medlem foreslå å omdisponere 295 mill kroner til klimatilpasningstiltak og andre tiltak for sosial og økonomisk utvikling, herunder økt matvaresikkerhet og landbruksutvikling og utdanning. På grunn av overføringen av ubrukte midler fra 2009 vil det likevel bli disponibelt for klima/skog-prosjektet mer enn de vel 2,1 mrd. kroner som Regjeringen i Prop. S 1 (2009–2010) har foreslått bevilget til formålet i 2010-budsjettet. Disse medlemmer vil understreke at den risiko som også departementet påpeker når det gjelder gjennomføringen av klima/skog-prosjektet må medføre ekstra aktsomhet slik at viljen til å trappe opp støtten løpende tilpasses hva som er for-svarlig forvaltning av midlene.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn foreslå økte bevilgninger til flere budsjettposter for klimatilpasning og forskning om klimatilpasset land-

bruk, herunder en betydelig økning av kap. 166, post 72: Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling. Støtte til å redusere utviklingslandenes og de fattigstes sårbarhet overfor klimaendringene står sentralt i klimaforhandlingene, men denne bevilgningsposten for klimatilpasningstiltak blir i Regjeringens forslag til statsbudsjett redusert til 235 mill kroner. Disse medlemmer vil i stedet øke posten med 100 mill kroner ut over Regjeringens forslag slik at bevilgningen for 2010 blir på 335 mill kr.

Kap. 167 Flyktningstiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 2 002 006 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010) ..	kr 2 879 969 000

Komiteen viser til at etter OECDs retningslinjer kan visse flyktningutgifter knyttet til opphold i Norge og tilbakevending til sine hjemland klassifiseres som offisiell utviklingshjelp (ODA). Komiteen viser til at tiltakene ligger administrativt under hhv. Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Barne- og likestillingsdepartementet.

Posten dekker også refusjon av utgifter knyttet til reintegrering i opprinnelsesland, herunder også finansiering av omsorgstilbud for enslige mindreårige asylsøkere. ODA-godkjent andel av utgiftene foreslås refundert Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Barne- og likestillingsdepartementet fra denne posten.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet ønsker en langt strengere praksis i forhold til asylinnvandring enn hva som er gjeldende i dag. Disse medlemmer mener at praksisen med å gi opphold på humanitært grunnlag og familieegjenforening må strammes inn. Disse medlemmer vil derfor foreta en reduksjon i bevilgningene som går via dette kapitlet.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjettforslag, hvor det foreslås en lang rekke tiltak som vil redusere den sterke økningen i asyltilstrømmingen til Norge som har funnet sted de seneste årene. Disse tiltakene står nærmere beskrevet i Høyres alternative budsjett og i budsjettinnstillingene for relevante fagdepartement, men får samtidig provenyvirkning under kap. 167.

Kap. 168 Kvinner og likestilling

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 300 000 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010) ...	kr 300 000 000

Komiteen støtter at kvinner og likestilling er et av satsingsområdene for norsk utviklingspolitikk. Handlingsplanen for kvinners rettigheter og likestilling i utviklingssamarbeidet 2007–2009 identifiserer og styrker dette arbeidet gjennom fire tematiske innsatsområder. Komiteen understreker at kvinner og likestilling skal fremmes både gjennom spesifikke målrettede tiltak og som en integrert dimensjon i alt utviklingssamarbeidet. Bevilgningen i dette kapitlet skal bidra til gjennomføring av handlingsplanen.

Komiteen vil understreke at det er store ulikheter mellom regioner og land på sysselsetting og muligheter for kvinners deltakelse i demokratiet. Det er også ulikheter i forhold til om, og hvor raskt dette forandrer seg. Komiteen vil derfor understreke at dette ligger til grunn for det videre arbeidet

Komiteen vil understreke behovet for å satse målrettet på kvinner. Kvinners helse og muligheter er avgjørende ift. å lykkes med utvikling i verden. Gjennomføringen av "Handlingsplanen for kvinners rettigheter og likestilling" i utviklingssamarbeidet, er viktig for å styrke kvinners rettigheter og muligheter til å delta aktivt og på lik linje med menn, også i det politiske, økonomiske, sosiale og kulturelle samfunnsnivå. Komiteen understreker at bevilgningen også kan anvendes til tiltak rettet mot menn og gutter, i den hensikt å påvirke holdninger og handlinger og redusere barrierer mot likestilling. Slike tiltak vil også fremme kvinners fysiske og seksuelle integritet og bekjempe kjønnsbasert vold, som rammer kvinner og seksuelle minoriteter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets merknader under kap. 153 om styrking av kvinners rett til eiendom og kvinners seksuelle og reproduktive rettigheter og vil også gjøre disse prioriteringene gjeldende under dette kapitlet.

Kap. 169 Globale helse- og vaksineinitiativ

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 1 560 000 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010) ...	kr 1 560 000 000

Komiteen anser Norges sterke støtte til internasjonalt arbeid for global helse og spesielt for de helserelaterte tusenårsmålene, som en viktig og virkningsfull del av utviklingssamarbeidet. Helse- og vaksinebistanden har vist seg å gi gode resultater.

Komiteen har merket seg at det er registrert betydelige framganger i arbeidet for vaksinedekning, noe som vil ha stor betydning for folkehelsen. I årene framover betyr det at millioner av liv reddes, sykdomsbyrden reduseres og produktiviteten styrkes på grunn av bedre folkehelse. Komiteen vil derfor understreke betydningen av at utviklingssamarbeidet for helse generelt, og vaksine- og immuniseringsarbeidet spesielt, fortsatt prioriteres og styrkes i gjennomføringsperioden for FNs tusenårsmål – det vil si fram til 2015.

Komiteen støtter den aktive linje Regjeringen fører for å mobilisere nødvendige ressurser internasjonalt til helsetiltak for å nå FNs tusenårsmål. Komiteen viser til at Norge har påtatt seg et særskilt ansvar for de helserelaterte tusenårsmålene, mål 4 og 5, i tillegg til engasjement knyttet til vaksiner og immunisering.

Komiteen mener at dette fortsatt bør reflekteres i de årlige bistandsbudsjettene.

Komiteen vil videre understreke at for å lykkes med en systematisk og vedvarende vaksinerings av verdens barn, må det bygges ut helsetjenester som dekker alle deler av de fattigste landene. Bare ved kvalitetssikrede kjølekjeder for vaksinene og tilstrekkelig lokalt helsepersonell til å utføre vaksinasjon og registrering, kan målene nås. Komiteen viser til at arbeidet for å vaksinere verdens barn er en meget effektiv form for bistand og en innsats som gir store og målbare resultater. Det gjelder ikke minst den globale vaksinealliansen (GAVI), hvor Norge er en sentral støttespiller.

Komiteen viser til at blant de sykdommer som årlig tar flest liv, er lungebetennelse den verste med ca. 4 million menneskeliv. Hiv/aids tar over 3 millioner, malaria mellom 1 og 5 millioner, diaré ca. 2,2 millioner, tuberkulose ca. 2 millioner, mens meslinger tar vel en halv millioner liv, og da i hovedsak barn.

En rekke andre smittsomme sykdommer tar ett eller to hundre tusen liv årlig, for eksempel kikhoste, tetanus, meningitt (hjernehinnebetennelse) og syfilis. Svært mange av disse sykdommene tar mange liv i utviklingsland og er derfor spesielt viktig å bekjempe og forebygge i et utviklingsperspektiv.

Komiteen vil fremheve betydningen av fortsatt satsing på utvikling av nye og effektive vaksiner. Et eksempel er tuberkulosevaksiner, hvor Norge blant annet støtter arbeidet som gjøres av nonprofit-organisasjonen Aeras Global TB Vaccine Foundation. Komiteen mener det er spesielt viktig også å se bekjempelse og forebygging av hiv/aids og tuberkulose i sammenheng.

Komiteen vil også peke på de muligheter en ny HPV-vaksine gir til beskyttelse mot to typer liv-

morhalskreft som står for 70 pst. av tilfellene av livmorhalskreft i verden. Livmorkreft er den femte mest dødelige kreftformen blant kvinner. Denne kreftformen krever i alt årlig 250 000 liv på verdensbasis og 80 pst. av disse dødsfallene er i utviklingsland.

Komiteen vil peke på at det på vaksinefeltet er store muligheter for å oppnå bedre dekning og dermed forebygge dødsfall og alvorlig sykdom, men at utbygging av et helsevesen som kan sikre god vaksinedekning og en langsiktig finansiering av dette er viktige flaskehalser. Komiteen vil understreke betydningen av at prioriteringen mellom tilgjengelige vaksiner må bygge på faglige tilrådninger og kostnadseffektivitet.

Komiteen vil i denne sammenheng understreke det viktige arbeid GAVI gjør for å øke ressursmobiliseringen ikke bare til å støtte utviklingslands kjøp av vaksiner, men også til å fremme utvikling av nye vaksiner spesielt beregnet på behovene i utviklingsland og styrking av helsevesenets evne til å gjennomføre systematisk og kontinuerlig vaksinerings av nye barnekull i disse landene.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at finansieringen av vaksinearbeidet i verdens fattigste land, som nå gir betydelige resultater, også rammes av virkningene av den globale økonomikrisen. FNs tusenårsmål om redusert barnedødelighet kan samtidig nås raskere nå fordi to nye vaksiner – pneumokokk-vaksinen og rotavirus-vaksinen – gir oss muligheten til å ta knekken på de to største barnedreperne blant de sykdommer som vi har vaksiner til å forhindre. Til sammen dreper de årlig nær 1,3 millioner barn under fem år. Pneumokokk-sykdommer tar over 700 000 barneliv, mens rotavirus dreper over en halv million små barn hvert år.

Flertallet viser til at GAVI i januar 2009 lanserte sitt initiativ for Akselerert Vaksineintroduksjon (AVI). Den første milepelen er ambisiøs, men burde være realistisk: Pneumokokk-vaksinering i 42 land og rotavirus-vaksinering i 44 land innen utgangen av 2015. Flertallet viser til at det våren 2010 skal gjennomføres en ressursmobiliseringsrunde i GAVI og vil understreke at realisering av disse planene vil redde millioner av barns liv og mener det er viktig å bidra finansielt til at dette blir gjennomført.

Komiteens medlem fra kristelig Folkeparti foreslår derfor at kap 169, post 70, med økes med 50 mill kroner ut over Regjeringens forslag.

Kap. 170 FN-organisasjoner mv.**Utgifter:**

Saldert budsjett 2009	kr 4 117 420 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010) ...	kr 4 140 620 000

Komiteen viser til at det er bred enighet i norsk politikk rundt oppslutningen om FN. FN er eneste verdensomfattende organisasjon med globalt mandat, har verdensomspennende oppslutning og har samtidig et bredt flerfaglig ansvarsområde. Komiteen viser til at de foreslåtte bevilgningene for neste år til de ulike FN-organisasjonene totalt sett er omtrent på samme nominelle nivå som i 2009.

Komiteen viser til at det på flere områder er et økt behov for en global organisasjon til å løse felles problemer. Flere av våre største utfordringer er av global karakter, hvor løsningene kun eksisterer innenfor globale rammer. Komiteen peker på at enhver nasjon har behov for og fordeler av forutsigbarhet og behov for løsninger av interessekonflikter mellom land.

Komiteen ser også fordeler ved norsk satsing på multilaterale fora, og anser at slike valg og løsninger også gir Norge sterkere internasjonal innflytelse. Komiteen viser også til at det må være en viktig målsetting med de omfattende norske engasjement i FNs ulike organisasjoner at FN-organisasjonene utvikler seg i sine operasjoner og organisatorisk i samsvar med de overordnede mål som er satt for hele organisasjonen. Også etter komiteens oppfatning, er det viktig med måloppnåelse og at prioriteringer og standard for effektivitet settes og videreføres. I denne sammenheng peker komiteen på behovet for at verdensorganisasjonen kontinuerlig utvikler seg og reformerer seg i takt med de utfordringer som FN møter. FN må til enhver tid fremstå som veldrevet, effektivt ledet og med god planlegging, budsjethåndtering og resultatoppnåelse. Komiteen anmoder Regjeringen om kontinuerlig å følge disse oppgavene nøye, og vil signalisere at FN må levere resultater som samsvarer med en slik satsing. Dette er en forutsetning for at Norge skal forbli en av de fremste bidragsyterne, med høy andel kjernebidrag.

Komiteen er bekymret for den internasjonale finanskrisens følger og virkninger for det internasjonale bistands-, freds- og demokratiarbeidet, og de eventuelle følger dette kan få for FNs soliditet. Finanskrisen øker etter komiteens oppfatning utfordringene innen helse, matvare og nødhjelpssektorene, og understreker behovet for at FN må ha en profil, styrke og robusthet som kan møte disse utfordringene.

Komiteen viser til at på tross av at Norge er blant de største bidragsyterne til flere av FNs organisasjoner, er bildet fortsatt preget av at Norge synes å

være betydelig underrepresentert i FNs ulike enheter og administrative ledd, og komiteen anmoder Regjeringen om å bidra med tiltak som kan forbedre denne situasjon. Komiteen viser i denne forbindelse til blant annet handlingsplan for rekruttering av nordmenn til UNDP, som innebar at antall nordmenn ansatt i UNDP skulle økes. Arbeidet med å nå denne målsettingen må fortsette.

Komiteen er fornøyd med at FNs arbeid for kvinner og likestilling er gitt høy prioritet, likeledes FNs globale arbeid i klimapolitikken, som bør gis ytterligere oppmerksomhet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at Norge ble valgt inn som medlem av FNs menneskerettighetsråd den 12. mai 2009, sammen med blant andre Kina, Russland, Cuba, Belgia og USA. Det er flertallets mening at FNs menneskerettighetsarbeid står overfor store utfordringer, slik som blant annet synliggjort i prosessen rundt FNs Revisjonskonferanse mot Rasisme (Durban 2) i Genève i april 2009. Flertallet vil understreke at FNs Universelle Menneskerettighetserklæring av 1948 slår fast at grunnleggende rettigheter som ytringsfrihet er til for å beskytte individer, og ikke religioner. Til tross for dette var Durban 2 preget av resolusjoner som hadde til hensikt å innskrenke ytringsfriheten til fordel for respekt for religioner, et fokus som i økende grad også har gjort seg gjeldende i UNHRC. Flertallet er kjent med at over hundre organisasjoner fra det sivile samfunn, inkludert religiøse organisasjoner på tvers av trosretninger, har signert et opprop mot denne utviklingen. Flertallet støtter bekymringene knyttet til de voksende truslene mot innskrenkning av grunnleggende menneskerettigheter i FN, og mener dette må være et av Norges hovedfokus i UNHRC. I denne sammenheng mener flertallet at politiske kompromisser knyttet til disse grunnleggende rettighetene vil kunne skape en farlig presedens som rykker grensene stadig mer i retning av sensur og kontroll.

Flertallet registrerer at det fremdeles er et urettmessig uproporsjonalt fokus på Israel og situasjonen i de palestinske områdene i UNHRC, og at et flertall av rådets spesialsesjoner har dette som tema. Flertallet motsetter seg ikke et fokus på menneskerettighetene i disse områdene, men vil understreke at den sterke politiseringen av UNHCR medfører at situasjonen for menneskerettighetene i en rekke andre land ikke får et tilstrekkelig kritisk fokus gjennom menneskerettighetsrådets arbeid.

Flertallet er kjent med at UNHRC skal evalueres i 2011, og mener i denne sammenheng det er naturlig at Norge også foretar en evaluering av i

hvilken grad vårt medlemskap har bidratt til å styrke menneskerettighetene i FN.

Flertallet er kjent med en rekke rapporter som viser til omfattende underslag, korrupsjon, sløsing og politisk vanstyre samt seksuelle overgrep i regi av FN-soldater knyttet til flere av FNs fredsbevarende operasjoner. I så måte viser flertallet til uttalelsene fra Inga-Britt Ahlenius, leder av FNs interne revisjonsbyrå (OIOS), til Reuters 10. januar 2008: "We can say that we found mismanagement and fraud and corruption to an extent we didn't really expect". Ahlenius viste til at av de undersøkte 1,4 mrd. USD i kontrakter til FNs fredsbevarende operasjoner, ble 600 mill. USD av disse bekreftet å involvere svindel og korrupsjon. På denne bakgrunn vil flertallet oppfordre Regjeringen til ytterligere å presse på for en evaluering av operasjonene og retningslinjene for FNs avdeling for fredsoperasjoner (DPKO).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil vise til at FNs Generalsekretær Ban Ki-Moon tidligere har advart at matvarekrisen ikke må bli en unnskyldning for mer proteksjonisme i verdenshandelen. Dessverre er det etter disse medlemmers oppfatning flere land, deriblant Norge, som fortsetter å føre en politikk med skyhøye tollbarrierer for import på mat og matvareprodukter fra u-land. Mens disse medlemmer mener at Norge kan redusere disse usolidariske sat-sene, viser forskning at over 70 pst. av verdens handelsbarrierer er innført av regjeringer i u-land for å ramme handelen med andre u-land. I mange u-land, slik disse medlemmer vurderer det, ser man dessverre eksempler på at proteksjonisme bidrar til at man sulter egen befolkning og befolkningen over grensen i nabolandet. Disse medlemmer mener at Norge gjennom FN må arbeide for og støtte systemer for "name and shame" av proteksjonisme i verdenshandelen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Norge er blant de største donorene til FN, både i forhold til folketall og totalt. Disse medlemmer viser til FN-rapporten "Delivering as One: Report of the Secretary-General's High-Level Panel" hvor det slås fast at FN ikke vil være i stand til å leve opp til sine målsettinger uten ambisiøse og vidtrekkende reformer. Disse medlemmer er klar over at Riksrevisjonen i tidligere rapporter har stilt spørsmål ved om iverksatte tiltak for å bedre resultatoppgnåelse i FN-prosjekter på landnivå er tilstrekkelige, at koordineringen mellom programmene, FN-organisasjonene og myndighetene i flere land til dels er mangelfull og at FN generelt og UNDP spesielt bare i noen grad har klart å spille en

koordinerende rolle på den generelle bistandsagendaen.

Disse medlemmer viser til rapporten "Evaluation of the integrated global management initiative (IGMI) of the Department for General Assembly and Conference Management" utarbeidet på vegne av FNs Generalforsamling i forkant av åpningen av sesjonen i september 2009. Ifølge rapporten hadde IGMI til hensikt å reformere byråkratiet knyttet til FNs møte- og konferansevirksomhet, men dette arbeidet førte ikke frem og man måtte erkjenne at ingen endring eller fremskritt hadde funnet sted på området i perioden siden initiativet ble implementert.

Disse medlemmer er av den oppfatning at FN-reform har blitt et retorisk mantra og utviklingspolitisk moteord uten reelt politisk innhold. Disse medlemmer har registrert at den svenske Regjeringen har tatt til orde for å kutte i støtten til flere FN-organisasjoner på grunn av at man ikke er fornøyd med organisasjonenes effektivitet eller at de på annen måte ikke holder mål. Disse medlemmer registrerer at man fra norsk side ikke har planer om tilsvarende kutt.

Disse medlemmer registrerer at det i Regjeringens politiske plattform for 2009–2013 slås fast at volum av norsk bistand til Verdensbanken skal gjøres avhengig av bankens resultat i reform- og demokratiseringsprosesser. Det er disse medlemmers mening at det med fordel kan stilles tilsvarende betingelser i forhold til norsk bistand til FN-organisasjoner, og ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om konkret kondisjonalitetsstruktur.

Disse medlemmer har merket seg de mange rapportene fra diverse FN-organisasjoner som hevder at verden står overfor en vannkrise, og som samtidig krever mer statlig styring for at befolkningen i fattige land skal sikres tilgang til rent vann. Omtrent 1,2 mrd. mennesker mangler tilgang til rent vann, mens om lag 97 pst. av all distribusjon av vann i fattige land ivaretas av det offentlige. I mange tilfeller er ikke utfordringen, slik disse medlemmer ser det, mangel på vann, men mangel på infrastruktur og investeringer. På dette området har det offentlige sviktet som tjenestetilbyder overfor befolkningen. I land med private investeringer i vannsektoren har flere mennesker tilgang til vann, enn hva som er tilfellet i land uten slike investeringer. Disse medlemmer viser til rapporten "Global Corruption Report – Corruption in the Water Sector" utgitt av Transparency International (2008) som slår fast at korrupsjon i vannsektoren i u-land medfører at millioner av mennesker nektes tilgang til rent vann og sanitærtjenester, og på den måten blir værende i fattigdom. For mange statsledere og politikere i korrupte stater vil det etter disse medlemmers mening være betimelig å kunne bortforklare eget

ansvar for befolkningens miserable situasjon ved å vise til klimaendringene eller andre eksterne faktorer. Rapporten slår fast at korrupsjon i vannsektoren i disse landene ofte er omfattende og må anses for å være en hovedårsak til den globale vannkrisen.

Disse medlemmer har videre også merket seg de mange rapportene fra diverse FN-organisasjoner som viser til at verden står overfor en matkrise, og at løsningen på krisen ifølge disse organisasjonene er mer landbruksbistand og statlig styring av matvareproduksjon.

Disse medlemmer viser til rapporter som hevder at Afrika sør for Sahara er spesielt hardt rammet av matkrisen. Samtidig er disse medlemmer kjent med at det i løpet av de siste årene har blitt avdekket flere tilfeller av korrupsjon knyttet til mat som involverer personer på høyt politisk nivå i land som Kamerun, Uganda og Kenya. Det er disse medlemmers mening at FN som en uavhengig, global aktør har et særskilt ansvar for å påtale tilfeller hvor nasjonale forhold undergraver langsiktig mat- og vannsikkerhet for befolkningen i disse landene.

Disse medlemmer er kjent med at det i FN eksisterer tre særorganisasjoner for fremme av palestineres sak; Committee on the Exercise of the Inalienable Rights of the Palestinian People, the Special Committee to Investigate Israeli Practices Affecting the Human Rights of the Palestinian People, samt Division for Palestinian Rights i FNs Avdeling for Politiske Forhold. Disse medlemmer viser til at FN har to organisasjoner som arbeider med flyktninger og flyktningsspørsmål; herunder FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR) og Hjelpeorganisasjonen for palestinske flyktninger i Midtøsten (UNRWA). Disse medlemmer understreker at UNHCR har et globalt mandat i forhold til å omplacere flyktninger, og finner det unaturlig at enkelte flyktninggrupper har en egen FN-organisasjon.

Disse medlemmer registrerer at juniorekspertprogrammet til FN besto av 85 personer i 2008, hvorav 67 var kvinner og 18 menn, men finner kjønnsbalansen i programmene som uforholdsmessig skjev og ber Regjeringen redegjøre for bakgrunnen for dette.

Disse medlemmer reduserer ut fra en helhetsvurdering bevilgningene til dette kapitlet, men vil skjerme bevilgningene til utdanning, helse, olje og ren energi, samt næringsutvikling.

Kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 2 035 800 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010) ...	kr 1 853 800 000

Komiteen understreker at Verdensbanken og de regionale utviklingsbankene er viktige finansieringskilder for låntakerlandene og sentrale aktører i utviklingsdebatten. Disse bankene er de største finansieringskildene for fattige land, og de er viktige kanaler for norsk bistand.

Komiteen mener Norge er og fortsatt må være en aktiv og tydelig aktør i arbeidet for fred, menneskerettigheter og bistand internasjonalt, og at utviklingsbankene bør være viktige redskaper for dette.

Komiteen mener volum av norsk bistand til Verdensbanken må gjøres avhengig av bankens resultat i reform- og demokratiseringsprosesser.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er bekymret for at den samlede bistand via disse bankene blir redusert på grunn av den internasjonale finanskrisen, samtidig som inntektene til mange utviklingsland er redusert.

Flertallet vil understreke behovet for at Verdensbanken og IMF demokratiseres, og støtter arbeidet for at utviklingsland gis større innflytelse blant annet ved at stemmeretten ikke utelukkende knyttes til innskutt kapital.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at Verdensbanken, de regionale utviklingsbankene og de internasjonale finansinstitusjonene baserer sine politiske intervensjoner på en feilaktig forståelse av årsakene til fattigdom og hva som må til for å skape utvikling i de fattige landene. Professor William Easterly ved New York University har tilbakevist påstandene om at u-landene er fanget i en fattigdomsfelle, at bistand skaper økonomisk vekst og at utviklingslandene trenger en massiv tilførsel av kapital, et såkalt "Big Push", for å kunne ta del i verdensøkonomien.

Disse medlemmer ønsker å redusere bevilgningene til dette kapitlet ut fra en samlet vurdering av virkemiddeleffektiviteten gjennom de gjeldende tiltak og institusjoner.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at støtten til landbruk og matvaresikkerhet de siste årene har ligget svært lavt og vil styrke innsatsen på landbrukssektoren ved å øke støtten til Det internasjonale fond for landbruksutvikling, IFAD. Dette fondet for landbruksutvikling har de fattigste deler av befolkningen som sin målgruppe. Støtten til IFAD er et av de formål som tilgodeses under bevilgningen til kap. 171 post 71. Dette medlem foreslår derfor å øke bevilgningen med 10 mill. kroner ut over Regjeringens forslag, slik at støtten til IFAD blir økt til 90 mill. kroner i 2010.

Dette medlem viser videre til at en enstemmig utenrikskomité gjentatte ganger de siste årene

har uttrykt ønske om at utdanningsbistanden skal økes. Dette medlem vil følge dette opp ved å øke den norske støtten til samfinansiering av partnerskapet "Education for all: Fast Track Initiative". Dette initiativet fokuserer ikke bare på elevenes tilgang til skolegang, men også på bedring av selve læringen. Dette medlem foreslår følgelig en økning av kap. 171 post 72 med 20 mill. kroner ut over Regjeringens forslag.

Kap. 172 Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 270 000 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 270 000 000

Komiteen viser til at Handlingsplanen om gjeldslette for utvikling er retningsgivende for norsk gjeldspolitik. Komiteen deler intensjonene om at Norge fortsatt skal være et foregangsland i arbeidet med å slette gjelden til de fattigste landene gjennom bilateral gjeldssletting, ved å støtte opp om multilaterale gjeldssletteordninger og gjennom gjeldspolitisk nybrottsarbeid.

Komiteen mener det er viktig å bidra til å bringe u-landenes lånebyrde ned på et håndterbart nivå. Komiteen vil understreke viktigheten av at landenes prosedyrer knyttet til låneprosessen er transparente og at befolkningen gjennom ulike

demokratiske kanaler fritt kan gi uttrykk for sine synspunkter. Denne formen for "bottom-up" kondisjonalitet forutsetter legitimitet ved belåning, som i sin tur kan redusere mulighetene for uansvarlig låneopptak, minske risikoen for korrupsjon samt bidra til at fremtidige lån benyttes på en rettferdig måte. I så måte vil komiteen også fremheve det ansvaret som påligger de stater som villig har belånt regimer som har hatt manglende legitimitet i befolkningen, og som således er ansvarlige i at enkelte stater har havnet i et slikt gjeldsuføre. Komiteen er av den oppfatning at EUODADs Charter om Ansvarlig Långiving kan være et utgangspunkt for å etablere bindende standarder på dette området.

På denne bakgrunn øker komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti bevilgningene til formålet under dette kapitlet.

Kap. 480 Svalbardbudsjettet

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 129 852 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 112 977 000

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen øvrige merknader.

3. Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 8 (Forsvar)

(90-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S
Utgifter i hele kroner			
<i>Forsvarsdepartementet</i>			
1700		Forsvarsdepartementet	337 617 000
	1	Driftsutgifter	319 823 000
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	17 794 000
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	649 630 000
	24	Driftsresultat	-1 019 000 000
	46	Ekstraordinært vedlikehold, <i>kan overføres</i>	59 000 000
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	1 609 630 000
1716		Forsvarets forskningsinstitutt	158 847 000
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	158 847 000
1719		Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet	683 043 000
	1	Driftsutgifter	335 189 000
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	18 000 000
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	64 854 000
	78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, <i>kan overføres</i>	265 000 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S
1720		Felles ledelse og kommandoapparat	2 642 083 000
	1	Driftsutgifter	2 642 083 000
1723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet	112 074 000
	1	Driftsutgifter	112 074 000
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben	1 852 464 000
	1	Driftsutgifter	1 715 903 000
	50	Overføring Statens Pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	130 597 000
	70	Renter låneordning, <i>kan overføres</i>	5 964 000
1731		Hæren	4 561 305 000
	1	Driftsutgifter	4 561 305 000
1732		Sjøforsvaret	3 158 848 000
	1	Driftsutgifter	3 158 848 000
1733		Luftforsvaret	3 725 002 000
	1	Driftsutgifter	3 725 002 000
1734		Heimevernet	1 001 921 000
	1	Driftsutgifter	1 001 921 000
1735		Etterretningstjenesten	913 339 000
	21	Spesielle driftsutgifter	913 339 000
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon	3 081 345 000
	1	Driftsutgifter	3 081 345 000
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	9 075 574 000
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760 post 45</i>	1 027 627 000
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	80 000 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 668 947 000
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	209 000 000
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	90 000 000
1790		Kystvakten	945 090 000
	1	Driftsutgifter	945 090 000
1791		Redningshelikoptertjenesten	478 322 000
	1	Driftsutgifter	478 322 000
1792		Norske styrker i utlandet	1 277 049 000
	1	Driftsutgifter	1 277 049 000
1795		Kulturelle og allmennyttige formål	277 353 000
	1	Driftsutgifter	274 023 000
	60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	1 564 000
	72	Overføringer til andre	1 766 000
Sum utgifter rammeområde 8			34 930 906 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S
Inntekter i hele kroner			
<i>Inntekter under departementene</i>			
4700		Forsvarsdepartementet	216 000
	1	Driftsinntekter.....	216 000
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	150 000 000
	47	Salg av eiendom.....	150 000 000
4720		Felles ledelse og kommandoapparat	20 641 000
	1	Driftsinntekter.....	20 641 000
4723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet	2 523 000
	1	Driftsinntekter.....	2 523 000
4725		Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarsstaben	30 149 000
	1	Driftsinntekter.....	30 113 000
	70	Renter låneordning	36 000
4731		Hæren.....	3 625 000
	1	Driftsinntekter.....	3 625 000
4732		Sjøforsvaret	24 205 000
	1	Driftsinntekter.....	24 205 000
4733		Luftforsvaret	97 662 000
	1	Driftsinntekter.....	97 662 000
4734		Heimevernet	1 878 000
	1	Driftsinntekter.....	1 878 000
4740		Forsvarets logistikkorganisasjon.....	236 627 000
	1	Driftsinntekter.....	236 627 000
4760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg.....	209 000 000
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	209 000 000
4790		Kystvakten.....	393 000
	1	Driftsinntekter.....	393 000
4791		Redningshelikoptertjenesten	434 997 000
	1	Driftsinntekter.....	434 997 000
4792		Norske styrker i utlandet	10 177 000
	1	Driftsinntekter.....	10 177 000
4795		Kulturelle og allmennyttige formål.....	2 369 000
	1	Driftsinntekter	2 369 000
4799		Militære bøter	500 000
	86	Militære bøter	500 000
Sum inntekter rammeområde 8			1 224 962 000
Netto rammeområde 8.....			33 705 944 000

3.1 Sammendrag

Regjeringens forsvarspolitiske hovedmål er et forsvar som er i stand til å møte utfordringene i raskt skiftende omgivelser, og verne om Norges sikkerhet, interesser og verdier. Stortinget behandlet 19. juni 2008 den nye langtidsplanen for Forsvaret for perio-

den 2009–2012, jf. Innst. S. nr. 318 (2007–2008) til St.prp. nr. 48 (2007–2008) Et forsvar til vern om Norges sikkerhet, interesser og verdier. Stortingets behandling av den nye langtidsplanen viser at det fortsatt er bred politisk enighet om hovedlinjene i norsk sikkerhets- og forsvarspolitikk, noe som er viktig i en tid hvor rammebetingelsene endrer seg raskt.

Forsvaret er et av statens viktigste sikkerhetspolitiske instrumenter. I en verden i endring vil mye av hovedbegrunnelsen for Forsvaret være å bidra til det grunnleggende ansvar for å skape sikkerhet for staten, befolkningen og samfunnet, samt å beskytte og fremme våre interesser og verdier. Norge står i dag overfor betydelige utfordringer både i våre nærområder og internasjonalt.

I våre nærområder står vi overfor økende utfordringer som følge av både vår geopolitiske plassering og våre strategiske ressursinteresser. Nordområdene er av stor militærstrategisk betydning, og utfordringer knyttet til ressursforvaltning, uavklarte jurisdiksjonsspørsmål og miljøfaktorer kan også ha betydning for sikkerhets- og forsvarspolitikken. Alle disse forholdene bidrar til å øke oppmerksomheten om nordområdene. Nordområdene er av denne grunn Regjeringens viktigste strategiske satsingsområde. Dette skal reflekteres også i den videre utviklingen av Forsvaret. Forsvarets mest sentrale rolle er å bidra til å sikre norsk suverenitet, og forebygge og håndtere sikkerhetsutfordringer i våre nærområder, for derigjennom å bidra til ivaretagelse av vår sikkerhet, interesser, verdier og til regional stabilitet. Dette tilsier også vekt på nasjonale oppgaver som suverenitetshevdelse og evne til krisehåndtering, bl.a. gjennom militær tilstedeværelse.

Globaliseringsutfordringene er samtidig det klareste uttrykk for at norsk sikkerhet og internasjonal sikkerhet i dag henger meget nært sammen. Som en integrert del av det internasjonale samfunn må Norge derfor ivareta sine interesser i nært samvirke med andre. Signifikante norske bidrag til arbeidet for internasjonal fred og sikkerhet er ikke bare et supplement til vår nasjonale sikkerhet, men en forutsetning for å kunne ivareta denne. Ivaretagelsen av våre samlede interesser og verdier skjer følgelig i dag gjennom Forsvarets aktive deltagelse både hjemme og ute i fredsoperasjoner i samarbeid med allierte og partnere.

Utfordringene sett under ett krever at Forsvaret må være i stand til å løse et bredt spekter av oppgaver både hjemme og ute. Forsvaret skal, innenfor sitt ansvarsområde, og i samarbeid med andre nasjonale myndigheter, bidra til å oppfylle følgende forsvarspolitiske målsettinger:

- alene og sammen med allierte sikre norsk suverenitet, norske rettigheter, interesser og verdier, samt bevare norsk handlefrihet mot militært og annet press,
- gjennom deltagelse i flernasjonale fredsoperasjoner forankret i et klart og utvetydig folkerettslig grunnlag og internasjonalt forsvarssamarbeid, bidra til fred, stabilitet, håndhevelse av internasjonal rett og respekt for menneskerettighetene,

samt forebygge bruk av makt fra stater og ikke-statlige aktører mot norsk og internasjonal sikkerhet,

- sammen med allierte bidra til kollektivt forsvar av Norge og andre allierte iht. våre allianseforpliktelser, og til å møte ulike typer anslag og angrep for å sikre norsk og kollektiv sikkerhet,
- bidra til å ivareta norsk samfunnssikkerhet, redde liv og begrense konsekvenser av ulykker, katastrofer, anslag og angrep fra statlige og ikke-statlige aktører.

Langtidsplanen beskriver videreutviklingen og oppbyggingen av Forsvaret for å oppfylle disse forsvarspolitiske målsettingene. Forsvaret skal være et moderne, fleksibelt og alliansetilpasset sikkerhetspolitisk virkemiddel. Den operative strukturen skal utvikles og styrkes med vekt på å kunne bidra til å håndtere utfordringene i nordområdene. Det skal videre være en god balanse mellom reaksjonsevne og utholdenhet slik at Forsvaret er best mulig i stand til å håndtere oppgavene hjemme, samtidig som Forsvaret er engasjert i operasjoner i utlandet.

Forsvarets virksomhet skal fortsatt baseres på et nært samarbeid med sivile myndigheter og på verneplikten som et fundament for Forsvaret. Det grunnleggende i langtidsplanen er økt operativ evne og en balanse mellom oppgaver, struktur og ressurstilgang. Arbeidet med å videreføre langtidsplanen vil fortsatt ha høyeste prioritet. Planen legger opp til et betydelig økonomisk løft for Forsvaret i perioden.

Regjeringen vil opprettholde et forsvar som er forankret i samfunnet, som et grunnlag for å bevare forsvarsviljen og dermed forsvarsevnen. Personell og kompetanse skal vies stor oppmerksomhet de kommende år. Forsvaret skal være en attraktiv og trygg arbeidsplass også i fremtiden. Gjennom personellpolitikken skal grunnlaget legges for å rekruttere, beholde og videreutvikle både militære og sivile medarbeidere med høy motivasjon og riktig kompetanse tilpasset Forsvarets behov og oppgaver. Regjeringen vil i 2010 således legge stor vekt på å videreføre arbeidet med tiltak som kan bidra til å ivareta og videreutvikle personellet, også slik at andelen kvinner i Forsvaret kan øke. Videre skal personell og deres familier gis nødvendig oppfølging før, under og etter tjeneste i utlandet.

De økonomiske rammene skissert i langtidsplanen for perioden 2009–2012 innebærer en betydelig satsing på forsvarssektoren. Det legges opp til en gradvis opptrapping av forsvarsrammen fra 2008-nivået på 31,54 mrd. kroner til et nivå som ligger 800 mill. 2008-kroner høyere.

Saldert budsjett 2009 ga en økning i bevilgningen til forsvarssektoren. Budsjettet ble styrket med 620 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2008.

Av disse var 400 mill. kroner direkte rettet mot sat-singer i langtidsplanen. Dessuten ble budsjettet til operasjoner i utlandet betydelig styrket sammenlig-net med saldert budsjett 2008, bl.a. for å kunne opp-rettholde et høyt nivå på de norske bidragene til ope-rasjonen i Afghanistan. I tillegg ble forsvarsbudsjet-tet for 2009 ytterligere styrket ifm. behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for å muliggjøre Norges deltagelse i FN-operasjonen i Tsjad og i EUs mari-time operasjon utenfor Somalia. Regjeringens bud-sjettforslag for 2010 legger opp til et forsvarsbudsjett med en utgiftsramme på 34 930,9 mill. kroner og en inntektsramme på 1 225,6 mill. kroner.

En grunnleggende forutsetning for den videre omstillingen av forsvarssektoren vil fortsatt være å omdisponere midler fra lavere til høyere prioritert virksomhet. En nærmere redegjørelse for de interne ressursfrigjøringstiltakene, sammen med status for gjennomføringen – og utfordringer i det videre arbei-det med langtidsplanen for 2009 – 2012 er gitt i pkt. 1.2 i Prop. 1 S (2009–2010) fra Forsvarsdepartemen-tet.

I denne proposisjonens pkt. 1.4 gis det en detal-jert redegjørelse for Regjeringens hovedprioriterin-ger i 2010 på de ulike områder og for de enkelte enheter. Det vises bl.a. til at den totale investerings-rammen er på 9 716,6 mill. kroner og fordeler seg med 7 668,9 mill. kroner til materiellinvesteringer og 2 047,6 mill. kroner til investeringer i EBA (eien-dom, bygg og anlegg).

Proposisjonens pkt. 2 omhandler sikkerhetspoli-tiske rammer og norske hovedprioriteringer, og pkt. 3 er det gitt en rapport for virksomheten og målopp-nåelsen i 2008.

3.1.1 Omtale av særlige tema

I proposisjonens del III er det under pkt. 5 listet informasjonssaker, i pkt. 6 orienteres det om den sek-torovergripende miljøpolitikk og i pkt. 7 om forsva-rets oppfølging av § 1a i likestillingsloven.

De informasjonssakene det orienteres om er føl-gende:

- Evaluering av avdelingsbefalsordningen
- Genderperspektivet i operasjoner
- Byrdefordeling ved beordring til tjeneste i utlan-det
- Tiltak vedrørende verneplikt
- Forskning iht. St.meld. nr. 36 (2006– 2007)
- Drift av Forsvarets veteransenter – Bæreia
- Havovervåking i nordområdene
- Oppbyggingen av sikkerhetsstrukturen i Afgha-nistan
- Nærområdeinitiativet
- Norges samarbeid med det europeiske forsvars-byrå (EDA)

- Etablering av et nytt avtaleverk mellom Forsva-ret og Avinor.

3.2 Komiteens generelle merknader

Komiteen viser til at ivaretagelsen av et for-svar for borgerne, samfunnet og staten er et tidløst og grunnleggende ansvar. Det norske Forsvaret skal iva-reta et bredt spekter av oppgaver, nasjonalt og inter-nasjonalt.

Komiteen viser til at Norges alliansetilknyt-ning gjennom NATO er avgjørende. Norge skal være en konstruktiv og troverdig alliert, som både viser evne og vilje til å ivareta egen sikkerhet og som bidrar til å ivareta våre alliertes sikkerhet. Alliansens sikkerhet er udelelig.

Komiteens flertall, alle unntatt medlem-mene fra Fremskrittspartiet, viser til at Norge fortsatt skal ta aktivt medansvar gjennom internasjonale ope-rasjoner innen rammen av FN, NATO og EU. Fler-tallet viser videre til at norsk deltakelse i interna-sjonale operasjoner skal være forankret i FN-pakten og ha et klart FN-mandat.

Komiteen er meget bevisst på at norske styrker bidrar i flernasjonale militære operasjoner i Afgha-nistan, i Tsjad og utenfor kysten av Somalia. Norge samarbeider med allierte i operasjoner i regi av FN, NATO og EU. Komiteen gir sin fulle tilslutning til dette.

Den største norske innsatsen legges i Afghani-stan. Komiteen merker seg med bekymring flere av de utviklingstrekk man ser i landet, og vil under-streke viktigheten av å opprettholde en betydelig norsk innsats – både sivilt og militært. De norske bidragene er viktige for å bedre sikkerhetssituasjonen for afghanerne og for å bidra til oppbygningen av en stabil stat. Komiteen ser det som svært viktig at Norge gir tydelige og enhetlige signaler til afgha-nerne, våre allierte og våre soldater om at vårt enga-sjement er forpliktende og langsiktig.

Komiteen viser til at Norge nå for første gang deltar i operasjon "Atalanta" utenfor kysten av Soma-lia, i regi av EU. Operasjonen har som formål å beskytte sivil skipsfart mot piratvirksomhet som ret-ter seg mot internasjonale fartøy i området, og der-med sikre skipstrafikken. Norges bidrag er fregatten KNM Fridtjof Nansen, som med et mannskap på ca. 150 har deltatt i operasjonen siden 1. august 2009.

Komiteens flertall, alle unntatt medlem-mene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil peke på at Forsvaret de neste årene skal innfase en rekke nye kapasiteter. Dette vil kreve at det er tilstrekkelige midler til å drifte de nye kapa-sitetene. Riksrevisjonen har i sine to siste rapporter

(Dokument nr. 3:6 (2007–2008) og Dokument nr. 1 (2009–2010)) pekt på at drifts- og aktivitetsnivået i Forsvaret er for lavt. Flertallet forutsetter at Forsvaret har midler til å øve, trene og drive operasjoner på det nivå Stortinget har fastlagt.

Flertallet ser Norges tilknytning til NATO som svært avgjørende også for Norges Forsvars utvikling. Flertallet ser at det vil komme utfordringer i forbindelse med NATOs nye Strategiske Konsept. Flertallet er opptatt av at Norge må ha et Forsvar som ivaretar nasjonale behov så vel som NATOs krav og organisasjon.

Flertallet vil uttrykke bekymring over situasjonen og utviklingen på sentrale områder i Forsvaret. Flertallet viser til at Regjeringen styrer forsvarspolitikken i tråd med den vedtatte langtidsplanen for Forsvaret for perioden 2009–2012, som ble vedtatt i Stortinget mot stemmene til en samlet opposisjon, jf. St.prp. nr. 48 (2007–2008), Innst. S. nr. 318 (2007–2008).

Langtidsplanen inneholder flere positive elementer, men flertallet viser til at flertallet i forsvarskomiteen i forbindelse med behandlingen av langtidsplanen i Stortinget uttrykte dyp bekymring både for hvorvidt planens økonomiske planforutsetninger er bærekraftige, og om man vil kunne skape en situasjon hvor det i 2012 er balanse mellom Forsvarets oppgaver, struktur og ressurser, selv om planen skulle oppfylles i tråd med forutsetningene. Flertallet viser til flertallets merknader om de økonomiske planforutsetningene fra Innst. S. nr. 318 (2007–2008).

Flertallet ser at det til tross for den omfattende omstillingen ennå ikke er oppnådd tilfredsstillende balanse, og det er åpenbare mangler i Forsvarets struktur og operative evner, noe som blant annet har konsekvenser for deltagelse i internasjonale operasjoner, trenings- og øvelsesaktivitet, og nivået på driften for øvrig. Forsvaret kan fortsatt ikke yte optimalt, situasjonen for mange ansatte er usikker og slitasjen på personell og materiell er stor. Flertallet er meget bekymret for at dagens driftssituasjon vil ha negative virkninger på Forsvarets rekruttering og evne til å beholde personell – både på kort og lang sikt. Flertallet viser til at Riksrevisjonen ved en rekke anledninger har påpekt disse og andre forhold, blant annet i Dokument nr. 1 (2009–2010) og Dokument nr. 3:6 (2008–2009).

I dagens situasjon er flertallet særlig bekymret for drifts- og aktivitetssituasjonen. Problemene ved inngangen til langtidsperioden i 2009 var, som også forsvarskomiteens flertall påpekte i Innst. S. nr. 318 (2007–2008), svært alvorlige og kan undergrave hele Forsvarets virksomhet, også på lang sikt. Dette er ikke forhold som kan løses separat, men som må sees i sammenheng med den langsiktige balansen.

Flertallet anser at utviklingen i aktivitet og driftsbudsjettene i forsvarsgrenene og HV i 2009 og 2010 har vist at flertallets bekymring på dette punkt var korrekt.

Flertallet merker seg for øvrig også at Regjeringen ikke oppfyller selv de gitte forutsetningene i langtidsplanen, da man underbudsjetter i forhold til kostnadene ved strukturelementer som har løpt fra langtidsperiodens inngang. Spørsmålet om reell sektorspesifikk pris- og lønnskompensasjon er også ubesvart. Dette forsterker dagens alvorlige situasjon ytterligere.

Flertallet vil igjen understreke viktigheten av at Stortinget gjennom de årlige budsjettproposisjoner må gis et tilstrekkelig grundig og vesentlig mer spesifikt grunnlag enn i dag for å kunne vurdere de enkelte kostnadselementer og ta stilling til tverrprioriteringer som gjøres i det enkelte år. Dagens budsjettproposisjoner gir ikke Stortinget tilgang på den nødvendige informasjon. Det må videre gjøres mulig for Stortinget å følge opp og kontrollere avvik gjennom de årlige budsjetter. Dette er avgjørende prosesser som ikke utelukkende kan finne sted internt gjennom iverksettelsesbrev.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at Langtidsplanen for Forsvaret 2009–2012 ligger til grunn for Regjeringens politikk, og at målsettingen er at Forsvarets struktur, virksomhet og ressursrammer skal være i balanse innen 2012.

Disse medlemmer viser til at Forsvarets tilstedeværelse i nordområdene skal økes som en del av nordområdestategien. Dette er Forsvarets førsteprioritet, og skal være dimensjonerende for strukturen.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen vil sikre at Norge har et moderne forsvar med hær, sjøforsvar, luftforsvar og heimevern som gir relevant evne i hele krisespekteret. En forutsetning for dette er jevnlig trening av soldater og befal, og at langtidsplanen følges opp.

Disse medlemmer viser videre til at langtidsplanen for perioden 2009–2012, gjennom en bevilgningsøkning og en rekke interne omstillingstiltak på om lag 3,55 mrd. kroner, skal etablere en langsiktig økonomisk balanse for den nye forsvarsstrukturen. Disse medlemmer registrerer at Regjeringens budsjettforslag for 2010 medfører at bevilningene er økt med 500 mill. kroner fra 2008-nivået. I tillegg vil ca. 750 mill. kroner være frigjort gjennom interneffektivisering, struktur- og basetiltak og redusert utbetaling av til avgangsstimulerende tiltak. Videre er materiellinvesteringsnivået redusert med 1 600 mill. kroner i forhold til målet i forrige langtidsplan. Det forventes derfor at balansen ved utgan-

gen av 2010 er forbedret med om lag 2,85 mrd. kroner sammenlignet med 2008, og at det gjenstår omlag 705 mill. kroner for å oppnå balanse i 2012.

Komiteen vil legge stor vekt på at veteraner som har vært ute i krevende internasjonale operasjoner får en bedre oppfølging av Forsvaret også etter avsluttet tjeneste. Komiteen vil i denne sammenheng vise til Fafo-studien: "Å komme hjem – en pilotundersøkelse av levekår blant skadde veteraner", som ble gjennomført på initiativ fra veteranorganisasjonen for skadde i internasjonale operasjoner (SIOPS). Den påviser betydelige seinvirkninger og behov for bedre oppfølging. Komiteen vil gi honnør til SIOPS for dette initiativet og mener Forsvaret selv bør sørge for at det blir gjennomført en enda mer omfattende kartlegging og vurdering av oppfølgingsbehovet for slike veteraner også etter endt tjeneste.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener at veteranorganisasjonen SIOPS bør få økt støtte til sitt arbeid og viser til merknad om dette under kap. 1719.

Flertallet viser til at det under utenriks- og forsvarskomiteens høring om forslaget til statsbudsjett ble redegjort for det arbeid Veteranforbundet SIOPS gjør for personer som sliter med skader fra internasjonale operasjoner. Flertallet mener at dette arbeidet står i fare om ikke Veteranforbundet SIOPS tilføres mer midler enn den midlertidige driftsstøtten på ca 500 000 kroner i året, og ber om at Forsvarsdepartementet av midlene på kap. 1719 øker den samlede støtten til Veteranforbundet SIOPS til minimum 1 mill kroner i året.

3.2.1 Hovedprioritering og primærstandpunkt for de ulike fraksjonene

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til Regjeringens prioriteringer under rammeområde 8 i Prop. 1 S (2009–2010). Disse medlemmer har for øvrig ingen merknader og slutter seg til forslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker en forsvarspolitik og et forsvar som bygger på de utfordringer vi står ovenfor i dagens og morgendagens samfunn. Disse medlemmer er opptatt av at Forsvaret må være av en slik karakter at det lett kan tilpasses de ulike trusselbilder. Disse medlemmer mener dette best kan sikres ved å beholde et grunnleggende Forsvar med kjerneoppgaver på norsk jord, med kapasiteter til å delta i operasjoner også andre steder i verden. Disse medlemmer ser utfordringene i at det i de senere

år er oppdaget store og meget verdifulle forekomster av olje og gass i de store havområdene vi har ansvar for, i tillegg til de rike fiskeforekomstene i norsk farvann. Disse medlemmer ser at Norges uavklarte grenselinjer i disse områdene øker risikoen for konflikter og kriser. Det er ønskelig at Norge kan håndtere slike kriser med egne ressurser. Dette fordi det vil kunne virke eskalerende dersom vi trekker inn allierte i en innledende fase.

Disse medlemmer tar innover seg at helt siden Norge tiltrådte FN-traktaten, har Norge vært forpliktet til å delta i internasjonale fredsoperasjoner. Da NATO gikk inn for å utvide sitt engasjement til også å gjelde dette, økte også Norges forpliktelser på dette området tilsvarende. Disse medlemmer ser nødvendigheten av denne type engasjement, men ønsker å begrense operasjonene til et nivå som er forsvarlig med tanke på våre mannskaps- og materiellressurser. Disse medlemmer mener at bilaterale forsterkningsavtaler også i fremtiden vil utgjøre en viktig sikkerhets- og forsvarspolitisk hjørnestein.

Disse medlemmer ønsker en større grad av fokus på nordområdene og økt tilstedeværelse også i Finnmark. Forsvarets utvikling de senere år har vært preget av en omorganisering som har gått for langt, for raskt. Resultatet har blitt at Forsvaret som organisasjon har vært i en konstant omstilling, uten å kunne driftes på normal forutsigbar måte. Disse medlemmer ønsker en forutsigbarhet rundt Forsvarets organisasjon og utvikling. Derfor er disse medlemmer opptatt av å se langtidseffektene av de investeringer og organisasjons endringer det legges opp til i inneværende langtidsplan. Disse medlemmer ser store sprik mellom den organisasjonen Regjeringen har lagt opp til og den organisasjonen de i praksis legger opp til å finansiere. Forsvarets nedbygging vil fortsette med dagens budsjettnivå og en vil se ytterligere forverring av drifts og øvingssituasjonen i Forsvaret generelt. Disse medlemmer er bekymret over den manglende forståelsen for Forsvarets underfinansiering og nedbygging og mener at det må iverksettes en rekke tiltak for å endre denne utviklingen. Hæren må styrkes for å kunne imøtekomme de oppgaver som pålegges. Hærens størrelse må opp på et nivå som sikrer kontinuitet i utenlandsoperasjoner samtidig som tilstedeværelse og aktivitet i Norge opprettholdes. Sjøforsvarets mange utfordringer knyttet til innfasing av nye fartøyer må løses både økonomisk og organisasjonsmessig. Sjøforsvarets organisasjon må opp på et nivå som sikrer bemanning av Sjøforsvarets fartøy og øvrig organisasjon. Sjøforsvarets aktivitet i norske havområder må økes, for å sikre ivaretagelse av norske interesser i og rundt våre havområder. HV har i flere år vært nedprioritert av Regjeringen. Disse medlemmer ønsker å styrke HVs aktivitetsnivå. HV må få tilført

midler som sikrer øving og trening av sine mannskaper. Dersom øvingsnivået for HV ikke økes, vil HV ikke være i stand til å fylle sine oppgaver verken i krise eller krig, ei heller som støtte til sivile oppgaver.

Disse medlemmer er opptatt av at Kystvakten får styrket sitt budsjett, slik at tilstedeværelsen i våre havområder blir styrket. Kystvakten er en viktig ressurs i forhold til å følge opp forvaltningsansvaret Norge har i Nordområdene. Videre er Kystvakten med på å sikre norske interesser i disse havområdene. Kystvaktens tilstedeværelse er og viktig i forhold til fiskere og andres sikkerhet i havområdene.

Disse medlemmer er genuint opptatt av at Norge i størst mulig grad skal kunne ha et forsvar med en bredest mulig forankring i befolkningen, dette kan best sikres gjennom vernepliktsforsvar. Disse medlemmer er derfor opptatt av at de vernepliktiges status bedres og at dette vil kunne stimulere flere til en motivert tjeneste i Forsvaret. Det må stimuleres til større grad av verving av personell til utenlandstjeneste og beredskapstjeneste. Disse medlemmer er opptatt av at de ansatte i Forsvaret, både militære og sivile, må sikres forutsigbare arbeidsforhold og personalpolitikk. Den største enkeltfaktoren i Forsvaret er personalet, og denne gruppen må i større grad ivaretas.

Disse medlemmer ser og de enorme utfordringer det ligger i at Forsvaret er pålagt anskaffelser av materiell som ikke har en driftsmessig finansiering. Disse medlemmer frykter at dette vil medføre at materiell ikke vil bli benyttet som forutsatt og at utdanning og tjenesteutførelse vil bli lidende som følge av disse underfinansierte prosjektene.

Disse medlemmer vil vise til at Regjeringen igjennom sin vedtatte langtidspan la opp til et større forsvarsbudsjett og en større hær enn hva vi ser resultater av i det fremlagte forslaget til forsvarsbudsjett. Dette er et klart budskap om at Regjeringen ønsker å videreføre virkeligheten om at forsvarets virksomhet underfinansieres og således vil måtte stå overfor nye innsparinger og nedleggelser i fremtiden.

Disse medlemmer er opptatt av at Forsvaret forbereder sine tjenestegjørende på en god måte før utenlandsoppdrag. Disse medlemmer ser det som avgjørende at soldatene opplæres, trenes og øves på å håndtere skarpe oppdrag under realistiske og krevende forhold. Disse medlemmer mener det vil være hensiktsmessig i en slik forberedelse å bringe veteraner og andre med relevant erfaringsbakgrunn inn i undervisningen slik at soldatene kan få et best mulig inntrykk av andres erfaringer. Dette er viktig at soldatene forstår hva som kan vente dem under utenlandsoppdrag. Disse medlemmer er opptatt av at soldatene tilføres kunnskap og erfaring slik at de på et reelt grunnlag kan vurdere om de er egnet til slik type tjeneste. Dette vil også styrke avde-

lingenes mulighet til å foreta en best mulig selektering av mannskapene. Disse medlemmer vil i denne sammenheng videre understreke behovet for å forberede soldatene på tilværelsen etter tjenesten. I denne sammenheng er det nødvendig å ha en nær og god tilnærming til de pårørende, slik at Forsvaret kan være en ressurs for denne gruppen både før, under og etter tjenesten i større grad enn i dag. Disse medlemmer ønsker et godt ettervern for våre tjenestegjørende. Disse medlemmer ser ingen prinsipiell forskjell på de som har tjenestegjort og tjenestegjør nå, i forhold til dem som skal tjenestegjøre senere. Disse medlemmer ønsker de samme rettigheter og oppfølging for alle som har deltatt i utenlandsoppdrag uavhengig av tjenestetidspunkt. Disse medlemmer mener Forsvaret har et stort ansvar for å vise vilje til oppfølging av veteranene også etter avsluttet tjeneste. I dag er følgende regler for oppfølging gjeldende:

"Personell som tjenestegjør og har tjenestegjort i internasjonale operasjoner har, ved behov, rett til psykiatrisk og psykologisk oppfølging fra Forsvaret i ett år etter endt tjeneste. Forsvaret har plikt til å tilby slik oppfølging og til å sørge for at overgangen til det sivile helsevesenet skjer på en for personellet betryggende måte.

Forsvaret har plikt til å tilby annen oppfølging i ett år etter endt tjeneste i den grad det er rimelig ut fra personelletts helsetilstand og økonomiske stilling, tjenesteforholdets varighet og forholdene ellers."

Disse medlemmer mener dette ikke er en god nok ivaretagelse av våre tjenestegjørende og gikk derfor inn for et utvidet regelverk under behandlingen av Ot.prp. nr. 67 (2008–2009) Endring i lov om personell i Forsvaret, Innst. O. nr. 113 (2008–2009) fra forsvarskomiteen om lov om endringer i lov 2. juli 2004 nr. 59 om personell i Forsvaret (styrking av rettighetene til veteraner etter internasjonale operasjoner), og fremmet forslag om at ny § 12 a. første og andre ledd skulle lyde:

"Personell som tjenestegjør og har tjenestegjort i internasjonale operasjoner har, ved behov, rett til psykiatrisk og psykologisk oppfølging fra Forsvaret i fem år etter endt tjeneste. Forsvaret har plikt til å tilby slik oppfølging og til å sørge for at overgangen til det sivile helsevesenet skjer på en for personellet betryggende måte.

Forsvaret har plikt til å tilby annen oppfølging i fem år etter endt tjeneste i den grad det er rimelig ut fra personelletts helsetilstand og økonomiske stilling, tjenesteforholdets varighet og forholdene ellers."

Disse medlemmer ønsket heller ikke en særskilt kompensasjonsordning fra 1978 og frem til lovens planlagte ikrafttredelse i 2010. Disse medlemmer foreslo at rettighetene for de som tjenestegjorde fra 1978 blir de samme rettigheter som skal gjelde fra 2010. Disse medlemmer mente og

mener fortsatt at det må legges til rette for en unntaksbestemmelse knyttet til foreldelsesfristen i forbindelse med opprettelse av ny rettighet for soldater som har avtjent utlandsoperasjoner, slik at dette blir gjeldende fra 1978.

Disse medlemmer vil i denne sammenheng vise til Fafo studien: "Å komme hjem - en pilotundersøkelse av levekår blant skadde veteraner", hvor det i sammendraget fremkommer følgende:

"I denne pilotstudien kartlegges levekår blant veteraner i Norge som er tilknyttet veteranforbundet SIOPS (Skadde i internasjonale operasjoner). Flertallet av medlemmene i SIOPS har fått psykiske helseproblemer som følge av deltakelse i internasjonal operasjon. Vi har sett nærmere på deltakelse i arbeidsliv, fysisk og psykisk helse, relasjoner til familie og venner samt deltakelse i veterannettverk, og sammenlignet med en gruppe fra den generelle populasjonen av veteraner. Resultatene viser at SIOPS-veteranene har mange levekårsutfordringer. De har gjennomgående lavere inntekt, er oftere uføretrygdet, har dårligere helse og vurderer egen arbeidsevne som dårligere enn veteranene i sammenligningsgruppen. Flere opplever oppfølgingen fra Forsvaret og det sivile helsevesenet som mangelfull. I sammenligningsgruppen opplever 12,3 prosent at deltakelsen i internasjonal operasjon har påført dem psykiske helseplager. Resultatet antyder at det også i veteranpopulasjonen generelt finnes utfordringer som må tas på alvor."

Disse medlemmer merker seg at denne undersøkelsen ble gjennomført på initiativ fra SIOPS, og gir honnør til SIOPS for initiativet. Disse medlemmer tar til etterretning at Forsvaret ikke har gjennomført en tilsvarende undersøkelse.

Sett i lys av dette, ønsker disse medlemmer at det fra Forsvarets side skal gjennomføres en grundig undersøkelse, eventuelt i samarbeid med Fafo, av de nåværende forhold for veteranene og de pårørende. Disse medlemmer er opptatt av at denne undersøkelsen sammenligner forholdene og tilstanden for veteranene i Norge med tilsvarende veteraner fra andre land som USA, Storbritannia, Frankrike, Danmark og Sverige, slik at Forsvaret kan trekke på erfaringer fra andre land for å bedre og tilrettelegge forholdene for våre veteraner på en best mulig måte.

Disse medlemmer er opptatt av at våre veteraner skal få den oppreisning og støtte de fortjener og mener teoretiske tidsfrister ikke reflekterer de faktiske behov veteranene måtte ha.

Disse medlemmer fremmet følgende forslag i forbindelse med behandlingen av Ot.prp. nr. 67 (2008–2009) Endring i lov om personell i Forsvaret, Innst. O. nr. 113 (2008–2009) fra forsvarskomiteen

om lov om endringer i lov 2. juli 2004 nr. 59 om personell i Forsvaret (styrking av rettighetene til veteraner etter internasjonale operasjoner):

"Det innføres en unntaksbestemmelse knyttet til foreldelsesfristen i forbindelse med opprettelse av ny rettighet for soldater som har avtjent utenlandsoperasjoner, slik at dette blir gjeldende fra 1978, og at rettighetene for de som har tjenestegjort fra 1978 likestilles med de rettigheter som gjelder fra 2010."

Disse medlemmer deler ikke Regjeringens syn på maksimal erstatning og foreslo derfor at det etableres en ordning med en maksimal erstatning på 65 G ved 100 pst. varig ervervsmessig uførhet. Erstatningen foreslås redusert forholdsmessig med restervervsevnen. Disse medlemmer fremmet følgende forslag:

"Det etableres en ordning med en maksimal erstatning på 65 G ved 100 pst. varig ervervsmessig uførhet. Erstatningen foreslås redusert forholdsmessig med restervervsevnen."

Med bakgrunn i de forhold som fremkommer i Fafo-undersøkelsen ønsker disse medlemmer at Regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett fremlegger en gjennomgang av de gjeldende rettigheter for veteranene og vurderer foreldelsesfristen i forbindelse med opprettelse av ny rettighet for soldater som har avtjent utenlandsoperasjoner. Disse medlemmer ønsker videre at Regjeringen i sammenheng med revidert nasjonalbudsjett vurderer en utvidelse av erstatningsordningen og at det etableres en ordning med en maksimal erstatning på 65 G ved 100 pst. varig ervervsmessig uførhet.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen, i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2010, fremlegge en gjennomgang av de gjeldende rettigheter for veteranene og vurdere foreldelsesfristen i forbindelse med opprettelse av ny rettighet for soldater som har avtjent utenlandsoperasjoner."

"Stortinget ber om at Regjeringen, i sammenheng med revidert nasjonalbudsjett om, å utrede en mulig utvidelse av erstatningsordningen med en maksimal erstatning på 65 G ved 100 pst. varig ervervsmessig uførhet."

Disse medlemmer vil for øvrig vise til sitt alternative budsjett fremlagt i budsjettinnstillingen:

Utgifter rammeområde 8 (i hele tusen kroner)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	FrPs alternative Statsbudsjett 2010
1700		Forsvarsdepartementet	337 617	
	1	Driftsutgifter	319 823	-3 500
1719		Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet	683 043	+1 500
	1	Driftsutgifter	335 189	+1 500
1720		Felles ledelse og kommandoapparat	2 642 083	+20 000
	1	Driftsutgifter	2 642 083	+20 000
1723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet	112 074	+30 000
	1	Driftsutgifter	112 074	+30 000
1731		Hæren	4 561 305	+400 000
	1	Driftsutgifter	4 561 305	+400 000
1732		Sjøforsvaret	3 158 848	+450 000
	1	Driftsutgifter	3 158 848	+450 000
1733		Luftforsvaret	3 725 002	+200 000
	1	Driftsutgifter	3 725 002	+200 000
1734		Heimevernet	1 001 921	+80 000
	1	Driftsutgifter	1 001 921	+80 000
1735		Etterretningstjenesten	913 339	+50 000
	21	Spesielle driftsutgifter	913 339	+50 000
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon	3 081 345	+50 000
	1	Driftsutgifter	3 081 345	+50 000
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	9 075 574	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	7 668 947	-500 000
1790		Kystvakten	945 090	+150 000
	1	Driftsutgifter	945 090	+150 000
1791		Redningshelikoptertjenesten	478 322	+22 000
	1	Driftsutgifter	478 322	+22 000
Sum utgifter rammeområde 8			34 930 906	+950 000
<i>Utenlandsbudsjett:</i>				
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	7 668 947	+500 000

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 8 settes til 35 431 406 000 kroner, som er en total økning i forhold til Regjeringens forslag på 500 500 000 kroner, og en økning til Forsvarets militære organisasjon (FMO) på 517 000 000 kroner.

Disse medlemmer er sterkt bekymret for status og utviklingen i Forsvaret, og anser det som nødvendig å styrke forsvarsbudsjettet betydelig.

Regjeringen får også for 2010-budsjettforslaget i balanse ved å videreføre lav aktivitet og lite driftsmidler til alle forsvarsgrenene og Heimevernet. Dette er en utvikling vi har sett over flere år, og som har alvorlige konsekvenser for Forsvarets operative evne og muligheten for på sikt å få et forsvar med balanse

mellom ressurser og oppgaver. Også i 2010 vil det bli øvet, seilt og fløyet for lite i Forsvaret. Særlig dramatisk er det at Heimevernet heller ikke i 2010 vil få midler til å øve størstedelen av sine styrker. Dette er i strid med Stortingets tidligere forutsetninger og vedtak om kvalitetsreformen i HV, og setter hele omstillingen i fare.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen har uttalt at den styrer forsvarspolitikken i full overensstemmelse med den langtidsplanen for Forsvaret som de rødgrønne partiene vedtok i Stortinget mot stemmene til en samlet opposisjon i 2008 (St.prp. nr. 48 (2007–2008)). Planen inneholder noen positive elementer og det er en betydelig grad av enighet rundt de sikkerhetspolitiske hovedlinjene, men

behandlingen av langtidsplanen synliggjorde samtidig stor uenighet mellom Regjeringen og opposisjonen både i forhold til det reelle kostnadsbildet for Forsvaret, bevilgningsnivået og prioriteringer innenfor strukturen.

Disse medlemmer mener at en rekke av de vedtak Regjeringen drev igjennom i langtidsplanen vil ha uheldige konsekvenser for Forsvaret. Budsjettforslaget for 2010 fremstilles som et nytt "løft" for forsvarssektoren, men ut fra foreliggende dokumentasjon er det vanskelig å se at det kan bli en reell økning. Flere av Riksrevisjonens rapporter om situasjonen i Forsvaret har de siste årene gitt Høyre rett i dette, men Regjeringen synes fortsatt ikke å ta virkeligheten inn over seg.

Disse medlemmer viser til at Regjeringens budsjettforslag for 2010 legger opp til et forsvarsbudsjett med en utgiftsramme på 34 930 mill. kroner, hvilket ifølge Regjeringen innebærer en reell økning på 395 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2009. Budsjettforslaget for 2010 fremstilles som et nytt "løft" for forsvarssektoren, men i realiteten medfører det i beste fall en videreføring av det for lave nivået fra 2008 og 2009. Flere av forsvarsgrenene opplever også reelle kutt, samtidig som de får overført flere oppgaver gjennom en omlegging av Forsvarets logistikkorganisasjon.

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen i proposisjonen foreslår å hente ut gevinster av interneffektivisering innen postene for driftsutgifter i forsvarsgrenene, samt Heimevernet, FLO og Kystvakten, og at disse gevinstene er særlig knyttet til kurs- og reisevirksomhet. Disse medlemmer forutsetter at denne omleggingen og reduksjonene i kurs- og reisevirksomheten ikke får noen negative konsekvenser for kompetansenivå eller operativ virksomhet i de berørte virksomheter. Disse medlemmer stiller seg for øvrig svært skeptiske til at interneffektiviseringsgevinster som medfører aktivitets- og driftsreduksjoner fremstilles som en styrking av budsjettet, slik Regjeringen har gjennomgående har valgt å gjøre i proposisjonen.

Disse medlemmer vil i 2010 konsentrere seg om styrke driftsbudsjettene i alle forsvarsgrener. Øvelses- og aktivitetsnivået er på et kritisk minimum, noe som medfører at kompetanse og operativ evne forvitrer år for år. Hæren fortsetter å være i en særlig presset situasjon, mellom store materiellinvesteringer i de andre forsvarsgrenene og med en forutsatt opptrapping som stopper opp i 2010. Sjøforsvaret og Luftforsvaret er i en situasjon hvor nytt og moderne materiell blir tilført, om enn svært forsinket, men å bemanne, trene, øve og operere som nødvendige, lar seg ikke gjennomføre.

Disse medlemmer tviler på at balanse i 2012 er innen rekkevidde. Faren er stor for at det med

dagens budsjettutvikling fortsatt vil bli gjort feilinvesteringer og at det med Regjeringens politikk vil fremtvinge seg behov for ytterligere reduksjon av struktur og organisasjon. Riksrevisjonens undersøkelser viser samtidig at det mangler gode rapporteringsrutiner som kan avdekke den underliggende ubalansen.

Disse medlemmer mener derfor at ubalansen mellom Forsvarets oppgaver og ressurser videreføres med Regjeringens forslag til budsjettet for 2010.

Disse medlemmer ser behovet for å opprettholde oppmerksomheten rundt oppfølgingen av Forsvarets veteraner fra internasjonale operasjoner. Høyre vil gi norske styrker som deltar i utenlandsoperasjoner den anerkjennelse og støtte de fortjener. Politiske beslutninger om å sende norske menn og kvinner ut i tjeneste i utlandet forplikter. Disse medlemmer mener at dette er et helhetlig samfunnsansvar, ikke bare en sak for Forsvaret. Staten må sørge for å ivareta våre soldater før, under og etter operasjoner i utlandet. Veteraner fra internasjonale operasjoner fortjener og skal få den beste oppfølging med hensyn til helse, familie, arbeid og økonomisk sikkerhet.

Disse medlemmer anerkjenner den betydelige innsats Regjeringen, sammen med et samlet Storting, har lagt ned for å forbedre ivaretagelsen av Forsvarets veteraner de siste årene. Særlig gjelder dette innføringen av et lovfestet objektivt erstatningsansvar for skader og belastninger fra utenlandsoperasjoner, men viser til merknadene fra Høyres medlem i forsvarskomiteen ved behandlingen av St.meld. nr. 34 (2008–2009) og Ot.prp. nr. 67 (2008–2009). Disse medlemmer mener fortsatt at Regjeringens valg av skjæringspunkt mellom innføringen av et lovfestet objektivt erstatningsansvar fra 2010, og den særskilte kompensasjonsordningen for psykiske belastningsskader som er pådratt før lovens ikrafttredelse både kunstig og uheldig. Disse medlemmer anser at dette forslaget økonomisk sett gir en mindre gunstig ordning for våre nåværende og tidligere soldater fra utenlandsoperasjoner enn for de som eventuelt blir skadet fra 2010. Disse medlemmer kan ikke se at det er grunnlag for at skadde veteraner forskjellsbehandles på denne måten.

Disse medlemmer anser at i tillegg til de økonomiske erstatnings- og støtteordningene for skadde veteraner er den største utfordringen i veteranarbeidet manglende kompetanse innenfor og koordinering mellom relevante deler av den sivile forvaltningen. Forsvarets egen veteranadministrasjon er forbedret de siste år, men NAV og helsevesenet, som har hovedansvar for oppfølging utover ett år etter endt tjeneste, henger etter. Disse medlem-

mer forutsetter at den handlingsplan inneholdende konkrete tiltak som Regjeringen har varslet på feltet er under ferdigstilling og at Stortinget holdes informert om dette på egnet vis.

Disse medlemmer vil anerkjenne den betydelige innsatsen frivillige organisasjoner gjør for

veteranene og deres pårørende, og ønsker å doble støtten til veteranforbundet SIOPS i forhold til Regjeringens forslag.

Disse medlemmers prioriteringer for rammeområde 8 er gitt i følgende tabell:

Utgifter rammeområde 8 (i hele tusen kroner)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1-3	H
1700		Forsvarsdepartementet	337 617	320 617
				(-17 000)
	1	Driftsutgifter	319 823	302 823
				(-17 000)
1719		Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet	683 043	683 543
				(+500)
	1	Driftsutgifter	335 189	335 689
				(+500)
1731		Hæren	4 561 305	4 721 305
				(+160 000)
	1	Driftsutgifter	4 561 305	4 721 305
				(+160 000)
1732		Sjøforsvaret	3 158 848	3 283 848
				(+125 000)
	1	Driftsutgifter	3 158 848	3 283 848
				(+125 000)
1733		Luftforsvaret	3 725 002	3 850 002
				(+125 000)
	1	Driftsutgifter	3 725 002	3 850 002
				(+125 000)
1734		Heimevernet	1 001 921	1 076 921
				(+75 000)
	1	Driftsutgifter	1 001 921	1 076 921
				(+75 000)
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon	3 081 345	3 113 345
				(+32 000)
	1	Driftsutgifter	3 081 345	3 113 345
				(+32 000)
Sum utgifter rammeområde 8			34 930 906	35 431 406
				(+500 500)

3.3 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innen rammeområde 8 (Forsvar)

I del 2 til Prop. 1 S (2009–2010) fra Forsvarsdepartementet har Regjeringen gitt detaljerte beskrivelser av kapitler og poster, samt forslag til utgifter og inntekter for de enkelte kapitlene.

I forslaget for 2010 er det lagt inn pris- og lønnskompensasjon samt virkningen i 2010 av soldatopp-

gjøret i 2009. På utgiftssiden er budsjetterte inntekter inkl. iht. etablert praksis. Dersom inntektene blir lavere enn budsjettert, vil forsvarsrammen bli tilsvarende redusert, om inntektene blir større enn budsjettert, gjelder Forsvarsdepartementets generelle merinntektsfullmakt.

Komiteens merknader til de enkelte kapitler innen rammeområde 8 er gitt nedenfor.

Kap. 1700-4700 Forsvarsdepartementet**Utgifter:**

Saldert budsjett 2009	kr 354 094 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 337 617 000

Inntekter:

Saldert budsjett 2009	kr 209 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 216 000

Komiteen viser til at Forsvarsdepartementets driftsutgifter for 2010 er videreført på samme reelle nivå som saldert budsjett 2009. Innenfor denne rammen er det foretatt enkelte budsjettekniske endringer, blant annet overføring av Avdelingen for operasjons- og beredskapsplanlegging fra Forsvarsdepartementet til Forsvarsstaben, og tilbakeføring av ansvaret for vakthold i Forsvarets ledelsesbygg fra Departementenes servicesenter.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, har for øvrig ingen merknader og slutter seg til forslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre ser det som nødvendig at Forsvaret effektiviserer sin administrasjon, slik at den operative delen av Forsvaret kan styrkes. Disse medlemmer mener Regjeringen i større grad må gjennomføre og hente ut effekten av de effektiviseringstiltak de selv har pålagt Forsvaret gjennom omorganiseringer og innføring av nye administrasjonsverktøy. Disse medlemmer vil for øvrig vise til sitt alternative budsjett fremlagt i budsjettinnstillingen.

Kap. 1710-4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg**Utgifter:**

Saldert budsjett 2009	kr 667 562 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 649 630 000

Inntekter:

Saldert budsjett 2009	kr 22 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 150 000

Komiteen viser til at Forsvarsbygg er totalleverandør av eiendomstjenester til forsvarssektoren og forvalter forsvarssektorens eiendommer, bygg og anlegg (EBA), og at virksomheten dekker sine kostnader gjennom husleie fra brukerne, betaling for utførte oppdrag og bevilgninger. Komiteen er videre inneforstått med at Forsvarsbygg må tilpasse

sin virksomhet i tråd med de endringer som følger av langtidsplanen.

Komiteen er enig i at det skal være fokus på interneffektivisering av de tjenester som leveres, fortsatt fornyelse av bygningsmassen, herunder nødvendige investeringer knyttet til tiltakene som følger av langtidsplanen, i tillegg til avhengig av utrangert EBA.

Komiteen merker seg at det ikke er foreslått noen nye prosjekter med kostnadsramme over 100 mill. kroner i 2010, og at en stor del av bevilgningene til EBA for kommende år vil bli benyttet til å videreføre allerede igangsatte prosjekter.

Kap. 1716 Forsvarets forskningsinstitutt**Utgifter:**

Saldert budsjett 2009	kr 153 870 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 158 847 000

Komiteen merker seg at Regjeringen foreslår en basisfinansiering av Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) for 2010 på 158,9 mill. kroner. Komiteen registrerer at korrigert for priskompensasjon, er nivået på basisfinansieringen av FFI videreført på samme reelle nivå i 2010 som saldert budsjett 2009. Komiteen ser positivt på at om lag 10 pst. av FFIs aktivitet er oppdrag fra sivile kunder i inn- og utland. Komiteen ser store muligheter i FFIs arbeid med å støtte opp under Forsvarsdepartementets målsetting om styrket internasjonalt materiellsamarbeid og økt kjøp av standardiserte produkter til erstatning for egenutvikling av teknologi. Komiteen støtter at FFI fortsatt skal være Forsvarets sentrale forskningsinstitusjon.

Kap. 1719-4719 Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet**Utgifter:**

Saldert budsjett 2009	kr 687 124 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 683 043 000

Inntekter:

Saldert budsjett 2009	kr 0
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 0

Komiteen merker seg at driftsbudsjettet nominelt er redusert med 52,3 mill. kroner ift. saldert budsjett 2009. Komiteen oppfatter at justert for tekniske endringer er posten reelt styrket med 12 mill. kroner. Komiteen registrerer at økningen relaterer seg i hovedsak til styrket vedlikehold av vernede bygg som ikke har leietagere, samt økte kostnader relatert til utenlandsstillinger.

Komiteen har forståelse for at Attachéordningen er under kontinuerlig vurdering, og at forsvarsattachéenes plassering og deres sideakkreditering derfor kan bli endret over tid.

Komiteen merker seg at det for 2010 planlegges å videreføre ambisjonsnivået fra 2009 for støtte til opplæring og trening, samt støtte til materiell donasjoner til andre land. Komiteen ser positivt på at støtte til den afghanske hæren fortsatt er NATOs høyeste prioritet på dette feltet og at dette gjenspeiles i Regjeringens prioritering for 2010. Komiteen merker seg at Norge bidrar med et feltsykehus og et brønnborelag til FN-operasjonen i Tsjad og Den sentralafrikanske republikk, MINURCAT, frem til mai 2010.

Komiteen tar til etterretning at det er avsatt 19 mill. kroner for å dekke omstillingskostnader i Forsvarsbygg. Komiteen merker seg at beløpet tilsvarer Forsvarsbyggs forpliktelser til avgangsstimulerende tiltak basert på kontrakter inngått i perioden 2002–2005.

Komiteen ser positivt på at Universitetet i Bergen har fått økonomisk støtte til å gjennomføre et forskningsprosjekt om elektromagnetisk felt og reproduksjonshelse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker at Forsvaret styrker sin støtte til frivillige organisasjoner som bl.a. satser på veteranarbeid, opplysningsarbeid om forsvars- og sikkerhetspolitikk. Deriblant organisasjonene; Det frivillige skyttervesen, Folk og Forsvar, Den norske Atlanterhavskomite, Norske Reserveoffiserers Forbund, Kvinners Frivillige Beredskap, Norges Lotteforbund, FN-Veteranenes Landsforbund, Norges Forsvarsforening, Oslo Militære Samfund, Forsvarets Pensjonistforbund, Bergen Militære Samfund, Kristiansand Forsvarsstiftelse Gimlemoen.

Disse medlemmer ønsker og økte midler til prosjektstøtte. Den aktivitet som de frivillige organisasjonene yter skal være et supplement til Forsvarets måloppnåelse. Denne type aktiviteter er etter disse medlemmers oppfatning viktige for å sikre en bred folkelig forankring for Forsvaret og den allmenne verneplikt. Disse medlemmer vil for øvrig vise til sitt alternative budsjett fremlagt i budsjettinnstillingen.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser for øvrig til sine innledende merknader og til Høyres alternative budsjett for 2010.

Kap. 1720-4720 Felles ledelse og kommandoapparat

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 2 091 392 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 2 642 083 000

Inntekter:

Saldert budsjett 2009	kr 5 304 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 20 641 000

Komiteen har merket seg at under post 1 Driftsutgifter er det gjort tekniske endringer som i hovedsak skyldes overføringen av avdelinger mellom kap. 1720 og 1725. Komiteen merker seg at driftsbudsjettet økes nominelt med 724,2 mill. kroner, og at den faktiske styrkingen er på 159,4 mill. kroner ift. saldert budsjett 2009.

Komiteen oppfatter at posten i hovedsak styrkes for å gjennomføre fellesoperative øvelser, trening for kommandoapparatet i krisehåndtering og videreutvikling av Forsvarets operative hovedkvarter i Bodø. Komiteen er fornøyd med at øvingsaktiviteten styrkes og ser nødvendigheten av trening i krisehåndtering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser store utfordringer i etterbehandlingsbehovet for de som har tjenestegjort i utenlandsoperasjoner. Disse medlemmer er opptatt av at våre soldater etter endt tjeneste skal få en god og hensiktsmessig behandling og oppfølging. Slik situasjonen er i dag har Forsvaret ansvaret for oppfølgingen av denne gruppen i ett år etter at tjenesten er avsluttet. Disse medlemmer ser utfordringer i det å overføre denne pasientgruppen til det offentlige helsevesenet etter så kort tid. Forsvaret med sin ekspertise er etter disse medlemmers oppfatning bedre egnet til å forstå og ivareta denne brukergruppen enn lokale helsemyndigheter. Disse medlemmer foreslår derfor at Regjeringen utarbeider en plan for hvorledes denne gruppen brukere kan få behandling og oppfølging fra Forsvaret i fem år etter avsluttet tjeneste. Disse medlemmer ønsker å styrke dette oppfølgingsapparatet gjennom en styrking av bevilgningene til dette formålet.

Disse medlemmer vil for øvrig vise til sitt alternative budsjett fremlagt i budsjettinnstillingen, og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utarbeide en plan for en femårig oppfølging av de som har tjenestegjort i utenlandsoperasjoner."

Kap. 1723-4723 Nasjonal sikkerhetsmyndighet**Utgifter:**

Saldert budsjett 2009	kr 108 333 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 112 074 000

Inntekter:

Saldert budsjett 2009	kr 2 819 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 2 523 000

Komiteen viser til at Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) har det kontrollerende og koordinerende ansvar for sikkerhetstiltak i tilknytning til forebyggende sikkerhetstjeneste, noe som omfatter alle tiltak for å sikre skjermingsverdig informasjon og objekter mot sikkerhetstruende virksomhet som spionasje, sabotasje og terrorhandlinger.

Komiteen merker seg at Forsvarsdepartementet og Justis- og politidepartementet har nedsatt en egen arbeidsgruppe som bl.a. skal se nærmere på etatsstyringen av NSM, NSMs oppgaveportefølje og virkemidler som kan bidra til en fremtidsrettet innretning og hensiktsmessig ressursbruk. Komiteen er positiv til en slik gjennomgang, og ser frem til å bli orientert om resultatet av dette arbeidet på egnet måte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er av den oppfatning at Norge må stå sterkt rustet mot trusler rettet mot infrastruktur og myke mål. Videre mener disse medlemmer det er nødvendig å heve den generelle kompetanse og forståelse for dagens og morgendagens trusselbilde innenfor NSMs ansvarsområde. Disse medlemmer vil for øvrig vise til sitt alternative budsjett fremlagt i budsjettinnstillingen.

Kap. 1725-4725 Fellesinstitusjoner og –utgifter og –inntekter under Forsvarsstaben**Utgifter:**

Saldert budsjett 2009	kr 2 393 548 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010) ...	kr 1 852 464 000

Inntekter:

Saldert budsjett 2009	kr 40 590 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010) ...	kr 30 797 000

Komiteen har merket seg at dette kapitlet omfatter Forsvarsstaben, Forsvarets mediesenter, Forsvarets Forum, Forsvarets sikkerhetstjeneste, Vernepliktsverket, Forsvarets personelltjenester, Forsvarets lønnsadministrasjon, Forsvarets regnskapsadministrasjon, Forsvarets materielltilsyn, Feltprest-

korpsset, Forsvarets militærgeografiske tjeneste og Forsvarets skole for etterretning og sikkerhet.

Komiteen har merket seg at under post 1 Driftsutgifter er det gjort tekniske endringer som i hovedsak skyldes overføringen av avdelinger mellom kap. 1720 og 1725, samt overføringen av budsjettansvaret for Forsvarets kompetansesenter for logistikk og operativ støtte til Hæren på kap. 1731. Komiteen viser videre til at posten er endret som følge av en planlagt reduksjon i bemanningen i tråd med langtidsplanen, avslutning av arkivprosjektet og reduserte utgifter knyttet til avgangsstimulerende tiltak for personell som har sluttet i Forsvaret. Komiteen viser videre til at denne posten reelt sett er økt med 7,4 mill. kroner ift. saldert budsjett 2009, og at utover den reelle budsjettmessige endringen kommer effekten av interneffektivisering i tråd med langtidsplanen på 10 mill. kroner slik at den faktiske styrkingen vil være på 17,4 mill. kroner ift. saldert budsjett for 2009.

Komiteen har for øvrig ingen merknader og slutter seg til forslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser for øvrig til Innst. S. nr. 318 (2007–2008), hvor en samlet komité beskrev fagmiljøene innenfor Forsvarets informasjonsinfrastruktur som geografisk spredt og fragmentert mellom en rekke ulike aktører og avdelinger. Disse medlemmer vil igjen minne om at en enstemmig komité i Innst. S. nr. 234 (2003–2004) gikk inn for å samle IKT-fagmiljøene i et felles kompetansesenter på Jørstadmoen og at man gjennom dette i størst mulig grad skal samle IKT-ressursene i Forsvaret. Disse medlemmer viser videre til merknadene fra flertallet i forsvarskomiteen i Budsjettprp. nr. 7 (2008–2009), om lokalisering av Sjef for Forsvarets informasjonsinfrastruktur og imøteser konkrete tiltak for å gjennomføre en samling av Forsvarets IKT-virksomhet i størst mulig grad, slik også Regjeringen gjennom sin tiltredelseserklæring legger opp til på Jørstadmoen.

Kap. 1731-4731 Hæren**Utgifter:**

Saldert budsjett 2009	kr 4 275 893 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 4 561 305 000

Inntekter:

Saldert budsjett 2009	kr 3 545 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 3 625 000

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og

Senterpartiet, støtter Regjeringens uttalte intensjon om å styrke Hæren fra dagens nivå, men er bekymret over tilstanden og utviklingen. Flertallet tror ikke Hæren vil oppleve en bedret økonomi for 2010. Regjeringen legger opp til en styrking av kapitelet på 12,2 mill. kroner. Det inkluderer 95,9 mill. kroner i interneffektivisering, base- og strukturtiltak som følge av langtidsplanen reduserte utgifter for FLO innsparinger på reise- og kursvirksomheten. Flertallet ser ikke at denne bevilgningsøkning er tilstrekkelig for å opprettholde et ønskelig aktivitets- og øvelsesnivå, eller i tilstrekkelig grad legger til rette for den nødvendige økningen i Hærens bemanning innenfor små og sårbare fagmiljø som i dag opplever massiv slitasje.

Flertallet er kjent med og slutter seg til at Hæren også i 2010 vil være løpende engasjert i oppdrag nasjonalt og i tillegg stille bidrag til operasjoner i utlandet, hovedsakelig i Afghanistan. Flertallet er enig i at kjernen i Hærens kapasitet er evnen til å gjennomføre taktiske samvirkeoperasjoner i hele konfliktspennet i en fellesoperativ ramme.

Flertallet mener det er fortsatt uheldig at manøveravdelingene har en redusert oppsetning i forhold til tilsvarende avdelinger hos våre allierte.

Flertallet vil understreke den kritiske betydningen av å opprettholde og styrke en brigadestruktur som kan planlegge og gjennomføre integrerte landoperasjoner og drive kontinuerlig styrkeproduksjon og beredskap hjemme, og som tilføres ressurser og gis anledning til å øve for dette. Flertallet har med stor bekymring mottatt signaler om at Hærens avdelinger heller ikke i 2010 vil ha ressurser til de nødvendige felles øvelser på brigadenivå. Flertallet forutsetter at Hæren tilføres tilstrekkelige ressurser til at den nødvendige øvelsesaktivitet finner sted.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at Regjeringen har en intensjon om å styrke Hæren, og at man legger opp til en faktisk styrking av budsjettet på 12, 2 mill. kroner ift. saldert budsjett for 2009.

Disse medlemmer viser til at kjernen i Hærens virksomhet er evnen til å gjennomføre taktiske samvirkeoperasjoner i konfliktspennet i en fellesoperativ ramme. Disse medlemmer merker seg at brigaden er rammeverket for å levere bidrag til pågående operasjoner i utlandet, og samtidig utdanne og stille godt trente styrker tilgjengelig for nasjonal innsats, til beredskap for krise eller krig. Disse medlemmer er enig med Regjeringen i at trening og øving er en forutsetning for å kunne delta i nasjonal

beredskap og stille avdelinger til operasjoner i utlandet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser nødvendigheten av å styrke Hærens organisasjon og aktivitetsnivå ytterligere. Videre er disse medlemmer opptatt av at Hæren nå må få forutsigbarhet i sine budsjetter, slik at Hæren kan løse de oppdrag som blir pålagt av Stortinget. De senere års budsjetter har undergravet Hærens mulighet til å løse de pålagte oppgaver. Det er derfor behov for økt trening og innkjøp av materiell i øvings- og utdanningssammenheng. Dette er oppgaver som er viktige og nødvendige for å opprettholde et troverdig forsvar. Samtidig er det en klar dreining mot et større fokus mot nordområdene i den generelle sikkerhetspolitiske debatt, dette fordrer at Forsvaret har en vesentlig tilstedeværelse i Nord-Norge inklusiv Finnmark. Hæren har i så måte en viktig oppgave og må derfor sikres ressurser nok til å ha den nødvendige struktur i nordområdene. Hærens øvingsnivå er i dag for lavt til at det tilfredsstiller de krav som er stilt i forhold til operativ evne. Hæren må derfor øves i større grad enn i dag. Videre er disse medlemmer opptatt av at Hærens organisasjon må styrkes, slik at organisasjonen blir robust nok til å kunne sikre kontinuitet i våre utenlandsoppdrag. Disse medlemmer vil for øvrig vise til sitt alternative budsjett fremlagt i budsjettinnstillingen.

Komiteens medlemmer fra Høyre anser situasjonen i Hæren som svært alvorlig. Disse medlemmer finner ikke at Regjeringens budsjettforslag legger opp til den nødvendige og i langtidsplanen forutsatte årsverksvekst, noe som kombinert med et lavt øvelses- og aktivitetsnivå, mangler i materiell og utstyr og forsinkede anskaffelser, skaper en tilnærmet kritisk situasjon på mange områder. Disse medlemmer viser for øvrig til sine innledende merknader og til Høyres alternative budsjett for 2010.

Komiteen er innforstått med og enig i at det er nødvendig å videreføre den pågående styrkingen av Hæren gjennom langtidsperioden med utgangspunkt i vernepliktsens grunnleggende rolle i forsvarskonseptet.

Komiteen slutter seg til at det vil være spesielt fokus på å rekruttere og utdanne befal, vernepliktige og vervede i et omfang som støtter opp om den nødvendige oppbyggingen. Komiteen er glad for at rekrutteringene i 2009 til grunnleggende utdanninger mht. soldater og befal vurderes som svært god.

Kap. 1732-4732 Sjøforsvaret**Utgifter:**

Saldert budsjett 2009	kr 3 093 100 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 3 158 848 000

Inntekter:

Saldert budsjett 2009	kr 23 672 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 24 205 000

Komiteen merker seg at driftsutgiftene økes nominelt med 65,8 mill. kroner ift. saldert budsjett 2009. Komiteen tar til etterretning at økningen i 2010 dekker utgifter knyttet til økt behov for utdanning, personell, materiell drift og vedlikehold som en følge av innfasingen av den nye strukturen. Komiteen ser at innfasing av Fridtjof Nansen- og Skjoldklasse fartøyer vil gi et moderne og styrket sjøforsvar med bedret evne til tilstedeværelse i nord. Komiteen er i denne sammenheng opptatt av at Sjøforsvaret sikres tilstrekkelig bemanning, slik at operativiteten på fartøyene sikres.

Komiteen ser positivt på at det i kommende år legges opp til en styrking av driften ifm. innfasing av ytterligere fartøyer samt forberedelser til mottak av NH-90 helikoptre. Komiteen er i denne sammenheng oppatt av at Forsvaret får tilført NH-90 helikoptrene snarest og at Forsvaret kompenseres av leverandøren for den forsinkelse leveransen har hatt.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil i en bredere sikkerhetspolitisk kontekst bemerke at Olavsvern har hatt rollen som NATOs nordligste sjømilitære base i Europa, og har hatt og ville kunne ha betydelig reell og potensiell verdi i forbindelse med en nordområdesatsing basert på tilstedeværelse og operativ militær kapasitet. Flertallet mener fortsatt at en nedleggelse av NATOs nordligste sjømilitære base i Europa gir en meget uheldig signaleffekt og svekker alliert tilstedeværelse i en region som Norge har identifisert som sitt viktigste strategiske satsingsområde og hvis viktighet vi søker å fremheve for våre allierte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at Fremskrittspartiets og Høyres respektive budsjetter for 2010 har rom for å opprettholde drift ved Olavsvern. Disse medlemmer vil også innenfor den av finanskomiteen vedtatte ramme for 2010-budsjettet prioritere å opprettholde Olavsvern.

Disse medlemmer ser nødvendigheten av å styrke Sjøforsvarets aktivitetsnivå og organisasjon utover dagens nivå. Sjøforsvaret er i den situasjon at

det er til stadighet aktuelt å nytte fartøy i forbindelse med internasjonale operasjoner. Videre er disse medlemmer svært opptatt av at Marinens tilstedeværelse i nordområdene må styrkes betraktelig. Spesielt må man se Forsvarets nærvær og fokus i sammenheng med dagens og morgendagens politiske og militære utfordringer. Dette medfører store krav til dyktighet, fleksibilitet og materiell.

Videre er Forsvaret i ferd med å innføre nye fregatter og dette medfører da en kraftig økning i behovet for driftsmidler. Forberedelsene til innfasing av nye MTBer vil og belaste Sjøforsvarets budsjett. Det er derfor nødvendig å styrke driftsbudsjettet, slik at disse oppdrag kan løses på en hensiktsmessig og forsvarlig måte. Disse medlemmer viser også til de utfordringer Sjøforsvaret har i forbindelse med utdanning av mannskaper til en stadig voksende flåte. Disse medlemmer vil for øvrig vise til sine alternative budsjetter fremlagt i budsjettinnstillingen.

Kap. 1733-4733 Luftforsvaret**Utgifter:**

Saldert budsjett 2009	kr 3 711 208 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010) ...	kr 3 725 002 000

Inntekter:

Saldert budsjett 2009	kr 95 518 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 97 662 000

Komiteen merker seg at Luftforsvarets aktivitet i 2010 videreføres på 2009-nivå.

Komiteen ser viktigheten av at Luftforsvaret sikrer luftoperativ beredskap i nord og har nordområdene som hovedfokus. Komiteen er tilfreds med innfasingen av de to siste av fire C-130J transportfly og merker seg at oppgraderingen av P-3 Orion overvåkingsfly vil bli gjennomført.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, viser til at dette vil gi kapasitet til å produsere styrker til Forsvarets styrkestruktur og operative engasjement, gjennomføre pålagt fredsvirksomhet og bidra til å løse oppdrag i fred, krise og krig både nasjonalt og internasjonalt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener det er nødvendig å styrke Luftforsvarets økonomi for å kunne møte de oppgaver Luftforsvaret står ovenfor. Luftforsvaret som ressurs er avgjørende for norsk suverenitetshevelse og overvåking av våre land og havområder så vel som luftrom. Luftforsvaret bidrar i dag med helikopter støtte i Afghanistan og har derved en stor

belastning på mannskaper og materiell. Luftforsvarets aktivitetsnivå har de senere år også økt som følge av økt russisk luftaktivitet nær vårt luftrom. Ved en slik opptrapping av aktiviteten fra Russland, vil det være viktig å styrke norske piloters ferdigheter gjennom flere øvinger og mer flytid. Luftforsvarets øvingsaktivitet er i dag for lav og må derfor økes.

Videre er komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet opptatt av å styrke den maritime overvåkingen i nordområdene. Det er etter disse medlemmers oppfatning viktig å ta høyde for økede kostnader i forbindelse med innføring av nye transportfly. Det er derfor nødvendig å styrke driftsbudsjettet, slik at nødvendig trening, operasjoner og materiellanskaffelse kan gjennomføres. Disse medlemmer vil for øvrig vise til sitt alternative budsjett fremlagt i budsjettinnstillingen.

Kap. 1734-4734 Heimevernet

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 1 009 790 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010) ...	kr 1 001 921 000

Inntekter:

Saldert budsjett 2009	kr 1 837 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010) ...	kr 1 878 000

Komiteen merker seg en nominell reduksjon på 7,9 mill. kroner, men at posten har en faktisk styrking er på 5,4 mill. kroner ift. saldert budsjett 2009, som følge av budsjettekniske endringer og effekt av interneffektivisering.

Komiteen vil understreke Heimevernets betydning for Norges målsetting om å ha et forsvar med tilstedeværelse i hele landet.

Komiteen registrerer at øvingsressursene for forsterkings- og oppfølgingsstyrkene i HV er lav, og at bare 20 pst. av denne styrken skal øve i 2010.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre, understreker at en på sikt må søke å få årlig øving for Heimevernet, da dette er viktig for å opprettholde kompetanse og høy kvalitet på alle HV styrkene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som et nødvendig å styrke HV som organisasjon. Regjeringen fortsetter å nedprioritere HVs aktivitetsnivå og undergraver på den måten HVs rolle som territorialforsvar. Derfor ønsker disse medlemmer å styrke HV i størrelse og øke graden av øving av avdelingene. Dagens øvingsnivå for HV medfører at HV ikke kan løse sine oppdrag

for verken krise eller krig. Det sivile samarbeidet er og skadelidende av at HV som organisasjon ikke får øvet, HV som ressurs på dette området blir dermed svekket. Disse medlemmer vil for øvrig vise til sitt alternative budsjett fremlagt i budsjettinnstillingen.

Komiteens medlemmer fra Høyre merker seg med bekymring at Regjeringen også i sitt budsjettforslag for 2010 fortsetter sin underbudsjettering av Heimevernets øvelsesaktivitet og legger opp til at kun 20 pst. av HVs forsterknings- og oppfølgingsstyrker (FO-styrker) skal øve i 2010.

Disse medlemmer viser til at en enstemmig forsvarskomite ved behandlingen av langtidsplanen for Forsvaret for 2009–2012 (Innst. S. nr. 318 (2007–2008)) forutsatte at den vellykkede kvalitetsreformen i Heimevernet skulle videreføres, og understreket den avgjørende viktigheten av at HVs avdelinger holder et tilfredsstillende trenings- og øvelsesnivå. Disse medlemmer viser videre til at Regjeringen i budsjettet for inneværende år kuttet HVs driftsmidler med 128 mill. kroner, en innsparing som har vært tatt ut ved at HV i år ikke øver sine noen av FO-styrkene, som utgjør 40.000 av HVs 45.000 mannskaper. Disse medlemmer finner at Regjeringens budsjettforslag for 2010 ytterligere svekker Heimevernet på en måte som vil gjøre HV ute av stand til å løse sine pålagte oppgaver, og har i den forbindelse også merket seg Heimevernets årsrapport for 2008 hvor Generalinspektøren skrev at: "HV vil ikke kunne tåle flere år med svært begrensede ressurser. Da vil kvalitetsreformen stoppe opp. Det som holder HV trent, oppdatert og motivert er årlige treninger og øvinger."

Disse medlemmer viser for øvrig til sine innledende merknader og Høyres alternative budsjett.

Kap. 1735 Etterretningstjenesten

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 893 028 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 913 339 000

Komiteen viser til at den faktiske styrkingen av kapitlet vil være 20 mill. kroner ift. saldert budsjett 2009.

Komiteen understreker E-tjenestens viktige arbeid. Komiteen viser også til at E-tjenesten har blitt styrket de senere årene.

Komiteen understreker at det sammensatte og til dels uklare trusselbildet, sammen med en rask teknologisk utvikling spesielt på kommunikasjonssiden, vil innebære en stor utfordring for å tilfredsstille kravene til en moderne og effektiv tjeneste. Dette gjør

det også nødvendig å iverksette og videreføre tiltak for å modernisere tjenesten, samt foreta en videre forskyvning av ressurser fra lavere til høyere prioriterte oppgaver.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til dagens trusselsituasjon, med store og komplekse sikkerhetsutfordringer og ser store utfordringer for etterretningstjenesten. I dagens situasjon mener disse medlemmer at det er nødvendig å styrke denne type tjenester og operasjoner. Etterretningstjenesten har en viktig rolle for å ivareta sikkerheten for norske soldater i utenlandsoperasjoner samt kartlegging av trusselbilder utenfra av militær karakter. Disse medlemmer ser det som nødvendig å styrke innsatsen mot de farer Norge og norske interesser står overfor gjennom et økt aktivitetsnivå i Etterretningstjenesten. Disse medlemmer vil for øvrig vise til sitt alternative budsjett fremlagt i budsjettinnstillingen.

Kap. 1740-4740 Forsvarets logistikkorganisasjon

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 2 938 011 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 3 081 345 000

Inntekter:

Saldert budsjett 2009	kr 230 931 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 236 627 000

Komiteen merker seg at driftsbudsjettet er faktisk styrket med 135,9 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2009.

Komiteen viser til at Forsvarets Logistikkorganisasjon (FLO) har hatt som overordnet oppgave er å fremskaffe, vedlikeholde og levere forsyninger og materiell. Komiteen viser videre til at FLO gjennomgår en omstrukturering for å redusere oppgavespekteret og kraftsamle sine ressurser mot anskaffelse og styring av Forsvarets materiell og forsyninger. Forsvarets tunge verksteder vil forbli i FLO.

Komiteen har merket seg at store deler av FLOs nåværende virksomhet vil i 2010 overføres til andre virksomheter i Forsvaret. Dette gjelder drift- og produksjonsmiljøer innenfor FLO/IKT, FLO/Produksjon og de regionale støttefunksjonene. Dette innebærer bl.a. at første til tredje linjes vedlikehold (bruker- og avdelingsvedlikeholdet) som understøtter Hæren og Luftforsvaret vil bli overført til de respektive forsvarsgrener. Forsvarsgrenene vil dermed bli gitt et mer helhetlig ansvar for sin virksomhet, herunder også støttefunksjoner knyttet til base-driften.

Komiteen viser til at Regjeringen legger opp til å komme tilbake til Stortinget for å gjøre nødvendige budsjettmessige justeringer mellom aktuelle kapitler som et resultat av dette.

Komiteen forutsetter videre at endringen i FLOs struktur er bredt forankret i Forsvarets organisasjon og at arbeidstakerorganisasjonene har vært involvert i denne prosessen, slik at resultatet av denne omorganiseringen gir Forsvaret mest mulig kostnadseffektive og rasjonelle logistikk- og vedlikeholdstjenester. Komiteen vil også vise til Budsjettinnst. S. nr. 7 (2008–2009), hvor det understrekes at innleiet personell primært skal benyttes ved topper eller i andre spesielle situasjoner. På denne bakgrunn mener komiteen at årsverksrammer er et verktøy, men at de ikke må stå i veien for å etablere løsninger som er totaløkonomisk gunstige.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser med bekymring på at FLO ikke er i stand til å levere det materiell og tjenester de operative avdelinger etterspør. Disse medlemmer er bekymret for norsk forsvarsevne som følge av FLOs manglende midler til å ansette personell for å foreta innkjøp og andre oppgaver i forbindelse med logistikk til Forsvarets avdelinger. Dette bekymrer også disse medlemmer. Disse medlemmer ser det derfor som viktig at de økonomiske rammer styrkes, slik at organisasjonen kan ansette nødvendig personell for å løse sine oppdrag. Disse medlemmer vil for øvrig vise til sitt alternative budsjett fremlagt i budsjettinnstillingen.

Kap. 1760-4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 8 829 817 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 9 075 574 000

Inntekter:

Saldert budsjett 2009	kr 348 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010) ...	kr 209 000

Komiteen merker seg at driftsutgiftene reelt er økt med 133 mill. kroner ift. saldert budsjett 2009. Komiteen tar til etterretning at hoveddelen av investeringsmidlene i 2010 vil gå med til å videreføre prosjekter der leveransene allerede er påbegynt.

Komiteen tar til etterretning at anskaffelsen av nye transportfly til Luftforsvaret også i 2010 vil bli den største investeringen innenfor luftsystemer.

Komiteen merker seg at det er planlagt med utbetalinger til Forsvarets nye enhetshelikopter.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, forventer at disse utbetalingene utelukkende skjer når det foreligger leveringsforsikringer innen gitt tidsrom.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet forventer at hensynet til å sikre leveransen av de nye helikoptrene ivaretas.

Kap. 1790-4790 Kystvakten

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 889 104 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 945 090 000

Inntekter:

Saldert budsjett 2009	kr 384 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 393 000

Komiteen viser til Kystvaktens omfattende ansvarsområder, med hovedvekt innenfor suverenitetshevdelse og myndighetsutøvelse, hvor aktiviteten i våre nordlige havområder skal prioriteres.

Komiteen viser til at Kystvaktens fartøysstruktur er under modernisering. Som følge av flåtefornyelse forventer komiteen at Kystvaktens totale kapasitet forbedres. Kystvaktens budsjetter har gradvis økt i samsvar med de oppgaver institusjonen er satt til å ivareta, en utvikling som har funnet sted under flere regjeringer. Etter komiteens oppfatning har Kystvakten spilt og skal spille en betydelig rolle i arbeidet med ressurskontroll tilknyttet fiskerierne, hvor særlig enhver form for uregelmessigheter og kriminalitet skal ha svært høy prioritet.

Komiteen viser også til Kystvaktens økte og viktige rolle innen redningsberedskap, sjøsikkerhet og oljevernberedskap.

Tre nye spesialbygde havgående kystvaktfartøyer forventes ferdigstilt i løpet av 2010. Komiteen viser til at fornyelsen av kystvaktfartøyene skal gi økt kapasitet, og imøteser at NH-90 nå skal leveres og bidra til denne økningen av kapasitet og operativ evne.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ser det som et klart behov å få en bedre tilstedeværelse av Kystvakten i våre nordområder og ellers langs vår langstrakte kyst. De senere år har det vært en negativ utvikling i tilstedeværelse og antall operative tjenestedøgn. Disse medlemmer mener det nå må bevilges mer penger til drift, slik at tilstedeværelse i større grad kan sikres i våre havområder. Disse medlemmer vil for øvrig

viser til sitt alternative budsjett fremlagt i budsjettinnstillingen.

Kap. 1791-4791 Redningshelikoptertjenesten

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 42 557 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 478 322 000

Inntekter:

Saldert budsjett 2009	kr 0
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 434 997 000

Komiteen viser til at Forsvarets andel av budsjettet for Redningshelikoptertjenesten er videreført på reelt samme nivå ift. saldert budsjett 2009.

Komiteen viser til de ulike departementenes ansvar vedrørende redningshelikoptertjenesten og at det ved inngangen til 2010 vil være tilstedevakt på redningshelikopterbasene Banak, Bodø, Ørland, Sola og Rygge, samt ved detasjementet i Florø. Tilstedevakt betyr at mannskap og lege er til stede døgnet rundt ved basene, og således økes redningsberedskapen vesentlig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er opptatt av at Norge skal ha en tilfredsstillende redningshelikoptertjeneste. I denne forbindelse ønsker disse medlemmer å styrke tjenesten ved å anskaffe varmesøkende kameraer til helikoptrene.

Disse medlemmer er kritiske til Regjeringens anskaffelsesprosess for nye redningshelikoptre. Disse medlemmer mener prosessen har tatt altfor lang tid og medfører en for dårlig kapasitet for redningstjenesten. Disse medlemmer oppfatter at Norge har spesielle og behov når det gjelder kapasiteter og kapasiteter for redningshelikoptre. Det er derfor viktig at redningstjenesten har helikoptre som er tilpasset våre utfordrende forhold både over land og sjø. Disse medlemmer ser et akutt behov for nye helikoptre og ønsker derfor at Regjeringen undersøker muligheten for å lease redningshelikoptre frem til de nye redningshelikoptrene er innfaset. Disse medlemmer ønsker at Regjeringen på egnet måte fremlegger en sak for Stortinget om redningshelikoptrenes tilstand og redningstjenestens behov for kapasiteter og kapabiliteter for redningshelikoptre.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende to forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme en sak for Stortinget vedrørende redningstjenestens behov for

helikoptre og deres egenskaper, samt dagens redningshelikoptres tilstand og egenskaper."

"Stortinget ber Regjeringen undersøke leasingmuligheter for redningshelikoptre."

Disse medlemmer vil for øvrig vise til sitt alternative budsjett fremlagt i budsjettinnstillingen.

Kap. 1792-4792 Norske styrker i utlandet

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 1 042 542 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010) ...	kr 1 277 049 000

Inntekter:

Saldert budsjett 2009	kr 10 124 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010) ...	kr 10 177 000

Komiteen merker seg at driftsbudsjettet økes nominelt med 234,5 mill. kroner ift. saldert budsjett 2009.

Komiteen merker seg at det legges opp til operasjoner i utlandet, med deltagelse både i NATO-operasjonen i Afghanistan, EU-operasjonen utenfor Somalia og FN-operasjonen i Tsjad.

Kap. 1795-4795 Kulturelle og allmennnyttige formål

Utgifter:

Saldert budsjett 2009	kr 277 323 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 277 353 000

Inntekter:

Saldert budsjett 2009	kr 2 369 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 2 369 000

Komiteen viser til at Regjeringen har prioritert Forsvarets musikk og styrket bevilningene med 21,5 mill. kroner over de fire siste årene. Forsvarets musikk er en viktig tradisjons- og kulturbærer og et viktig kommunikasjonsverktøy for Forsvaret.

Komiteen har merket seg at det legges vekt på at museumsvirksomheten skal være relevant og i pakt med tiden, jf. St.meld. nr. 33 (2008–2009), og at det fra 2010 og i tiden framover legges vekt på å modernisere formidlings- og publikumsaktiviteten. Komiteen har videre merket seg at Regjeringen er opptatt av å synliggjøre Norges innsats utenfor landets grenser, og at museumsvirksomheten er helt sentral for å bidra til dette.

Komiteen har for øvrig ingen merknader og slutter seg til forslaget.

Kap. 4799 Militære bøter

Inntekter:

Saldert budsjett 2009	kr 500 000
Forslag Prop. 1 S (2009–2010)	kr 500 000

Komiteen merker seg at inntektene gjelder militære bøter og er basert på erfaringstall fra de senere årene.

4. Forslag fra mindretall

4.1 Forslag under rammeområde 4

Forslag fra Høyre og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Rammeområde 4

(Utenriks)

I

På statsbudsjettet for 2010 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
100		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	1 699 612 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 443 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> .	16 500 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	826 000	
	71	Diverse tilskudd	33 813 000	
	72	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn ..	141 000	
103		Regjeringens fellesbevilgning for representasjon		
	1	Driftsutgifter	25 534 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	8 413 000	
115		Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	28 470 000	
	70	Tilskudd til kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	77 800 000	
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner		
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	1 312 037 000	
	71	Finansieringsordningen under EØS-avtalen, <i>kan overføres</i>	2 400 000	
	72	EØS-finansieringsordningen, <i>kan overføres</i>	1 615 000 000	
	73	Den norske finansieringsordningen, <i>kan overføres</i>	1 460 000 000	
	74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania, <i>kan overføres</i>	180 200 000	
118		Nordområdetiltak mv.		
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland, <i>kan overføres</i>	300 151 000	
	71	Støtte til utvikling av samfunn, demokrati og menneskerettigheter mv., <i>kan overføres</i>	32 043 000	
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	33 998 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen		
	1	Driftsutgifter	1 033 218 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> .	15 000 000	
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)		
	1	Driftsutgifter	199 936 000	
144		Fredskorpset		
	1	Driftsutgifter	50 200 000	
150		Bistand til Afrika		
	78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	2 853 500 000	
151		Bistand til Asia		
	72	Bistand til Afganistan og Pakistan, <i>kan overføres</i>	574 500 000	
	78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	418 600 000	
152		Bistand til Midtøsten		
	78	Regionbevilgning for Midtøsten, <i>kan overføres</i>	500 000 000	
153		Bistand til Latin-Amerika		
	78	Regionbevilgning for Latin-Amerika, <i>kan overføres</i>	145 500 000	
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling		
	1	Driftsutgifter	33 500 000	
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	1 298 000 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	81 000 000	
	72	Demokratistøtte/partier, <i>kan overføres</i>	8 000 000	
	73	Kultur, <i>kan overføres</i>	106 000 000	
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i> .	172 500 000	
	77	Utvekslingsordninger gjennom Fredskorpset, <i>kan overføres</i>	135 000 000	
161		Næringsutvikling		
	70	Næringsutvikling, <i>kan overføres</i>	309 000 000	
	75	NORFUND - tapsavsetting	143 750 000	
162		Overgangsbistand (gap)		
	70	Overgangsbistand (gap), <i>kan overføres</i>	499 000 000	
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter		
	70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	385 000 000	
	71	Humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	2 070 600 000	
	72	Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	187 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
164		Fred, forsoning og demokrati		
	70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	647 725 000	
	71	ODA-godkjente land på Balkan, <i>kan overføres</i>	525 000 000	
	72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	149 000 000	
	73	Andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	335 000 000	
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering		
	1	Driftsutgifter	139 000 000	
	70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	353 000 000	
	71	Faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	270 000 000	
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.		
	1	Driftsutgifter	39 867 000	
	70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	7 300 000	
	71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i>	33 000 000	
	72	Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling, <i>kan overføres</i>	335 000 000	
	73	Klima- og skogsatsingen, <i>kan overføres</i>	1 812 700 000	
167		Flyktningiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
	21	Spesielle driftsutgifter	2 879 969 000	
168		Kvinner og likestilling		
	70	Kvinner og likestilling, <i>kan overføres</i>	300 000 000	
169		Globale helse- og vaksineinitiativ		
	70	Vaksine og helse, <i>kan overføres</i>	1 425 000 000	
	71	Andre helse- og aidstiltak, <i>kan overføres</i>	185 000 000	
170		FN-organisasjoner mv.		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	860 000 000	
	71	FNs befolkningsfond (UNFPA)	332 000 000	
	72	FNs barnefond (UNICEF)	450 000 000	
	73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	145 000 000	
	74	FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR)	240 000 000	
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA) .	150 000 000	
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	1 449 200 000	
	77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	160 000 000	
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	189 420 000	
	79	Eksperter, junioreksperter og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i>	67 000 000	
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i>	108 000 000	
171		Multilaterale finansinstitusjoner		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	779 000 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	690 300 000	
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	414 500 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
172		Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak		
	70	Gjeldsslette, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging, <i>kan overføres</i>	285 000 000	
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	112 977 000	
		Totale utgifter		33 922 143 000

Inntekter

3100		Utenriksdepartementet		
	1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	13 568 000	
	2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	63 900 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	7 068 000	
		Totale inntekter		84 536 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 1	kap. 3100 postene 2 og 5
kap. 100 post 71	kap. 3100 post 6
kap. 140 post 1	kap. 3140 post 5

2. overskride bevilgningen under kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd mot tilsvarende inntekter under kap. 3166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 1 Salgsinntekter fra salg av bistandseiendommer som er finansiert over bistandsbudsjettet, og som ikke er avskrevet i forhold til innlemmelse i husleieordningen. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved beregning av overførbart beløp under kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd.

IV

Agio/Disagio

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning kursgevinst og -tap som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet og kap. 140/3140 Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen, post 89 Agio/Disagio.

V

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge til multi-bi-prosjekter, samarbeidsprosjekter, stat-til-stat-bistand, støtte til internasjonale og lokale ikke-statlige aktører, kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

III

Omdisponeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 kan omdisponere inntil 2 mill. kroner per tiltak fra kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd til øvrige ODA-godkjente bevilgninger. Beslutning om bruk av midler utover dette og inntil 6 mill. kroner treffes av Kongen.

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 kan gi tilsagn om:

1. støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	
	72	EØS-finansieringsordningen	2 405 mill. kroner
	73	Den norske finansieringsordningen	1 640 mill. kroner
	74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania	158 mill. kroner
118		Nordområdetiltak mv.	
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland	188 mill. kroner
161		Næringsutvikling	
	70	Næringsutvikling	550 mill. kroner
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.	
	73	Klima- og skogsatsingen	1 400 mill. kroner

2. tilskudd til globalt fond for fornybar energi og energieffektivitet (GEEREF) med inntil 80 mill. kroner over fire år i perioden 2008–2011 over kap. 166 Miljø- og bærekraftig utvikling mv., post 72 Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling.
3. tilskudd til utvikling av en vaksine mot pneumokokkbakterien innenfor initiativet Advance Market Commitments for Vaccines (AMC) med inntil 57 mill. USD i perioden 2009–2017 over kap. 169 Globale helse- og vaksineinitiativ, post 70 Vaksine og helse.

VII

Garantifullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 kan gi garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar for inntil 50 mill. kroner for å minske norske importørers risiko ved direkte import fra utviklingsland, jf. omtale under kap. 161 Næringsutvikling i Prop. 1 S (2009–2010).

VIII

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2010 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en totalramme for nytt og gammelt ansvar som ikke må overstige 1 750 mill. kroner.

IX

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen og for regulært bidrag til FN.

X

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2010 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 Om gjeldslette for utvikling for inntil 500 mill. kroner under Garantiinstituttet for Eksportkredits gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet.

XI

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre tilskudd til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas i henhold til regelverket til den enkelte organisasjon.
2. Utbetalinger innenfor ett budsjettår av tilskudd til

utviklingsformål kan foretas én gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere, inklusive private og halvstatlige aktører, innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.

XII

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 kan:

1. fravike bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet, Den globale miljøfasiliteten og Det felles fond for råvarer.
2. fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 for å inngå avtale med mottakere om raskere trekk på gjeldsbrev enn utbetalingsbehovet tilsier ved kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Det asiatiske utviklingsfondet.

XIII

Deltakelse i International Finance Facility for Immunisation (IFFIm)

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 i forbindelse med utbetaling av det norske bidraget til GAVI Fund Affiliate på 5,4 mill. USD kan fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og å bruke tilskudd som sikkerhet for lån.

XIV

Deltakelse i IMF's låneordning til lavinntektsland som utsettes for økonomiske sjokk og kortsiktige betalingsbalanseproblemer

Stortinget samtykker i at Norge fra 2010 til 2012 kan delta i eksisterende og nye låneordninger under IMF rettet mot lavinntektsland med kortsiktige betalingsbalanseproblemer innenfor en totalramme på 14,1 mill. SDR.

XV

Deltakelse i den femte kapitaløkningen i Den asiatiske utviklingsbanken

Stortinget samtykker i at:

1. Norge deltar i den femte kapitaløkningen i Den asiatiske utviklingsbanken med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen USD 11 617 150. Innbetalingen foretas i løpet av årene

2010–2014, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.

2. Den norske garantikapitalen i Den asiatiske utviklingsbanken økes med 231,3 mill. SDR (Special Drawing Rights).

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen utarbeide og offentliggjøre en "svarteliste" av de bistandsorganisasjoner som ikke tar korrupsjonsproblematikken på alvor, og som unnlater å treffe egnede tiltak ved mistanke om korrupsjon i bistandsengasjementet.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen avvikle all bistand til koranskoler i Pakistan.

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen stanse all bistand til de palestinske selvstyremyndigheter som direkte eller indirekte støtter undervisning med et anti-israelsk og anti-semittisk budskap.

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen opprette en ekspertgruppe bestående av personer fra både offentlig og privat sektor for å bistå de fattigste landene (MUL-landene) og andre lavinntektsland med å treffe tiltak for å redusere byråkratiske hindringer for entreprenørskap, handel og innovasjon. Gruppen administreres gjennom Norfund med et årlig driftsbudsjett tilsvarende om lag 10 mill. kroner.

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen utarbeide en oversikt over hvordan norske tollbarrierer påvirker importmønsteret på varer fra u-land.

Forslag 7

Stortinget ber Regjeringen utarbeide en helhetlig strategi for økt involvering av næringslivet i utviklingspolitikken.

4.2 Forslag under rammeområde 8

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 8

Stortinget ber Regjeringen, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, fremlegge en gjennomgang av de gjeldende rettigheter for veteranene og vurderer foreldelsesfristen i forbindelse med opprettelse av ny rettighet for soldater som har avtjent ute-landsoperasjoner.

Forslag 9

Stortinget ber Regjeringen, i sammenheng med revidert nasjonalbudsjett, å utrede en mulig utvidelse av erstatningsordningen med en maksimal erstatning på 65 G ved 100 pst. varig ervervsmessig uførhet.

Forslag 10

Stortinget ber Regjeringen utarbeide en plan for en femårig oppfølging av de som har tjenestegjort i utenlandsoperasjoner.

Forslag 11

Stortinget ber Regjeringen fremme en sak for Stortinget vedrørende redningstjenestens behov for helikoptre og deres egenskaper, samt dagens redningshelikoptres tilstand og egenskaper.

Forslag 12

Stortinget ber Regjeringen undersøke leasingmuligheter for redningshelikoptre.

5. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding til rammeområde 4 fremmes av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Komiteens tilråding til rammeområde 8 fremmes av en samlet komité unntatt Fremskrittspartiet.

Komiteen har forøvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Rammeområde 4 (Utenriks)

I

På statsbudsjettet for 2010 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
100		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	1 699 612 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 443 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> ..	16 500 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	826 000	
	71	Diverse tilskudd	33 813 000	
	72	Hjelp til norske borgere i utlandet som ikke er sjømenn ...	141 000	
103		Regjeringens fellesbevilgning for representasjon		
	1	Driftsutgifter	25 534 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	8 413 000	
115		Kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	28 470 000	
	70	Tilskudd til kultur-, norgesfremme- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	77 800 000	
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner		
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	1 312 037 000	
	71	Finansieringsordningen under EØS-avtalen, <i>kan overføres</i>	2 400 000	
	72	EØS-finansieringsordningen, <i>kan overføres</i>	1 615 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	73	Den norske finansieringsordningen, <i>kan overføres</i>	1 460 000 000	
	74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania, <i>kan overføres</i>	180 200 000	
118		Nordområdetiltak mv.		
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland, <i>kan overføres</i>	300 151 000	
	71	Støtte til utvikling av samfunn, demokrati og menneskerettigheter mv., <i>kan overføres</i>	32 043 000	
	76	Tilskudd til internasjonale klima- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	33 998 000	
140		Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen		
	1	Driftsutgifter	1 033 218 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> ..	15 000 000	
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)		
	1	Driftsutgifter	199 936 000	
144		Fredskorpset		
	1	Driftsutgifter	50 200 000	
150		Bistand til Afrika		
	78	Regionbevilgning for Afrika, <i>kan overføres</i>	2 808 500 000	
151		Bistand til Asia		
	72	Bistand til Afganistan og Pakistan, <i>kan overføres</i>	574 500 000	
	78	Regionbevilgning for Asia, <i>kan overføres</i>	418 600 000	
152		Bistand til Midtøsten		
	78	Regionbevilgning for Midtøsten, <i>kan overføres</i>	500 000 000	
153		Bistand til Latin-Amerika		
	78	Regionbevilgning for Latin-Amerika, <i>kan overføres</i>	220 500 000	
160		Sivilt samfunn og demokratiutvikling		
	1	Driftsutgifter	33 500 000	
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	1 228 000 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid, <i>kan overføres</i>	81 000 000	
	72	Demokratistøtte/partier, <i>kan overføres</i>	8 000 000	
	73	Kultur, <i>kan overføres</i>	106 000 000	
	75	Internasjonale organisasjoner og nettverk, <i>kan overføres</i> ..	172 500 000	
	77	Uttekslingsordninger gjennom Fredskorpset, <i>kan overføres</i> ..	135 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
161		Næringsutvikling		
	70	Næringsutvikling, <i>kan overføres</i>	309 000 000	
	75	NORFUND - tapsavsetting	143 750 000	
162		Overgangsbistand (gap)		
	70	Overgangsbistand (gap), <i>kan overføres</i>	499 000 000	
163		Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter		
	70	Naturkatastrofer, <i>kan overføres</i>	335 000 000	
	71	Humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	2 020 600 000	
	72	Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	187 000 000	
164		Fred, forsoning og demokrati		
	70	Fred, forsoning og demokratiltak, <i>kan overføres</i>	647 725 000	
	71	ODA-godkjente land på Balkan, <i>kan overføres</i>	575 000 000	
	72	Utvikling og nedrustning, <i>kan overføres</i>	149 000 000	
	73	Andre ODA-godkjente OSSE-land, <i>kan overføres</i>	335 000 000	
165		Forskning, kompetanseheving og evaluering		
	1	Driftsutgifter	139 000 000	
	70	Forskning og høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	353 000 000	
	71	Faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	270 000 000	
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.		
	1	Driftsutgifter	39 867 000	
	70	Ymse tilskudd, <i>kan overføres</i>	7 300 000	
	71	Internasjonale prosesser og konvensjoner mv., <i>kan overføres</i>	33 000 000	
	72	Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling, <i>kan overføres</i>	235 000 000	
	73	Klima- og skogsatsingen, <i>kan overføres</i>	2 107 700 000	
167		Flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)		
	21	Spesielle driftsutgifter	2 879 969 000	
168		Kvinner og likestilling		
	70	Kvinner og likestilling, <i>kan overføres</i>	300 000 000	
169		Globale helse- og vaksineinitiativ		
	70	Vaksine og helse, <i>kan overføres</i>	1 375 000 000	
	71	Andre helse- og aidstiltak, <i>kan overføres</i>	185 000 000	
170		FN-organisasjoner mv.		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	860 000 000	
	71	FNs befolkningsfond (UNFPA)	332 000 000	
	72	FNs barnefond (UNICEF)	450 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	73	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	145 000 000	
	74	FNs Høykommissær for flyktninger (UNHCR)	240 000 000	
	75	FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA) ..	150 000 000	
	76	Tilleggsmidler via FN-systemet mv., <i>kan overføres</i>	1 449 200 000	
	77	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	160 000 000	
	78	Bidrag andre FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	189 420 000	
	79	Eksperter, junioreksperter og FNs fredskorps, <i>kan overføres</i>	67 000 000	
	81	Tilskudd til internasjonal landbruksforskning, <i>kan overføres</i>	98 000 000	
171		Multilaterale finansinstitusjoner		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	779 000 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	680 300 000	
	72	Samfinansiering via finansinstitusjoner, <i>kan overføres</i>	394 500 000	
172		Gjeldslette og gjeldsrelaterte tiltak		
	70	Gjeldsslette, betalingsbalansestøtte og kapasitetsbygging, <i>kan overføres</i>	270 000 000	
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	112 977 000	
		Totale utgifter		33 922 143 000
Inntekter				
3100		Utenriksdepartementet		
	1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	13 568 000	
	2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	63 900 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	7 068 000	
		Totale inntekter		84 536 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 1	kap. 3100 postene 2 og 5
kap. 100 post 71	kap. 3100 post 6
kap. 140 post 1	kap. 3140 post 5

2. overskride bevilgningen under kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd mot tilsvarende inntekter under kap. 3166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 1 Salgsinntekter fra salg av bistandseiendommer som er finansiert over bistandsbudsjettet, og som ikke er avskrevet i forhold til innlemmelse i husleieordningen. Ubenyttede inntekter fra slikt salg kan tas med ved beregning av overførbart beløp under

kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post 70 Ymse tilskudd.

III

Omdisponeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 kan omdisponere inntil 2 mill. kroner per tiltak fra kap. 166 Miljø og bærekraftig utvikling mv., post

70 Ymse tilskudd til øvrige ODA-godkjente bevilgninger. Beslutning om bruk av midler utover dette og inntil 6 mill. kroner treffes av Kongen.

IV

Agio/Disagio

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning kursgevinst og -tap som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet og kap. 140/3140 Uten-

riksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen, post 89 Agio/Disagio.

V

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge til multi-bi-prosjekter, samarbeidsprosjekter, stat-til-stat-bistand, støtte til internasjonale og lokale ikke-statlige aktører, kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 kan gi tilsagn om:

1. støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
116		Deltaking i internasjonale organisasjoner	
	72	EØS-finansieringsordningen	2 405 mill. kroner
	73	Den norske finansieringsordningen	1 640 mill. kroner
	74	Bilaterale samarbeidsprogram med Bulgaria og Romania	158 mill. kroner
118		Nordområdetiltak mv.	
	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland	188 mill. kroner
161		Næringsutvikling	
	70	Næringsutvikling	550 mill. kroner
166		Miljø og bærekraftig utvikling mv.	
	73	Klima- og skogsatsingen	1 400 mill. kroner

2. tilskudd til globalt fond for fornybar energi og energieffektivitet (GEEREF) med inntil 80 mill. kroner over fire år i perioden 2008–2011 over kap. 166 Miljø- og bærekraftig utvikling mv., post 72 Internasjonale miljøprosesser og bærekraftig utvikling.
3. tilskudd til utvikling av en vaksine mot pneumokokkbakterien innenfor initiativet Advance Market Commitments for Vaccines (AMC) med inntil 57 mill. USD i perioden 2009–2017 over kap. 169 Globale helse- og vaksineinitiativ, post 70 Vaksine og helse.

VII

Garantifullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 kan gi garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar for inntil 50 mill. kroner for å minske norske importørers risiko ved direkte import fra utviklingsland, jf. omtale under kap. 161 Næringsutvikling i Prop. 1 S (2009–2010).

VIII

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2010 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en totalramme for nytt og gammelt ansvar som ikke må overstige 1 750 mill. kroner.

IX

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen og for regulært bidrag til FN.

X

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2010 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 Om gjelds-

lette for utvikling for inntil 500 mill. kroner under Garantiinstituttet for Eksportkreditts gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet.

XI

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre tilskudd til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas i henhold til regelverket til den enkelte organisasjon.
2. Utbetalinger innenfor ett budsjettår av tilskudd til utviklingsformål kan foretas én gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere, inklusive private og halvstatlige aktører, innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.

XII

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 kan:

1. fravike bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet, Den globale miljøfasiliteten og Det felles fond for råvarer.
2. fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 for å inngå avtale med mottakere om raskere trekk på gjeldsbrev enn utbetalingsbehovet tilsier ved kapitalpåfyllinger under Det internasjonale

utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Det asiatiske utviklingsfondet.

XIII

Deltakelse i International Finance Facility for Immunisation (IFFIm)

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2010 i forbindelse med utbetaling av det norske bidraget til GAVI Fund Affiliate på 5,4 mill. USD kan fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og å bruke tilskudd som sikkerhet for lån.

XIV

Deltakelse i IMF's låneordning til lavinntektsland som utsettes for økonomiske sjokk og kortsiktige betalingsbalanseproblemer

Stortinget samtykker i at Norge fra 2010 til 2012 kan delta i eksisterende og nye låneordninger under IMF rettet mot lavinntektsland med kortsiktige betalingsbalanseproblemer innenfor en totalramme på 14,1 mill. SDR.

XV

Deltakelse i den femte kapitaløkningen i Den asiatiske utviklingsbanken

Stortinget samtykker i at:

1. Norge deltar i den femte kapitaløkningen i Den asiatiske utviklingsbanken med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen USD 11 617 150. Innbetalingen foretas i løpet av årene 2010–2014, og belastes kap. 171 Multilaterale finansinstitusjoner, post 71 Regionale banker og fond.
2. Den norske garantikapitalen i Den asiatiske utviklingsbanken økes med 231,3 mill. SDR (Special Drawing Rights).

Rammeområde 8
(Forsvar)

I

På statsbudsjettet for 2010 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
1700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	319 823 000	
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	<u>17 794 000</u>	
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	24	Driftsresultat	-1 019 000 000	
	46	Ekstraordinært vedlikehold, <i>kan overføres</i>	<u>59 000 000</u>	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	<u>1 609 630 000</u>	
1716		Forsvarets forskningsinstitutt		
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	<u>158 847 000</u>	
1719		Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	335 189 000	
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	<u>18 000 000</u>	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	<u>64 854 000</u>	
	78	Norges tilskudd til NATOs driftsbudsjett, <i>kan overføres</i> ..	<u>265 000 000</u>	
1720		Felles ledelse og kommandoapparat		
	1	Driftsutgifter	<u>2 642 083 000</u>	
1723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet		
	1	Driftsutgifter	<u>112 074 000</u>	
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben		
	1	Driftsutgifter	1 715 903 000	
	50	Overføring Statens Pensjonskasse, <i>kan overføres</i>	<u>130 597 000</u>	
	70	Renter låneordning, <i>kan overføres</i>	<u>5 964 000</u>	
1731		Hæren		
	1	Driftsutgifter	<u>4 561 305 000</u>	
1732		Sjøforsvaret		
	1	Driftsutgifter	<u>3 158 848 000</u>	
1733		Luftforsvaret		
	1	Driftsutgifter	<u>3 725 002 000</u>	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
1734		Heimevernet		
	1	Driftsutgifter	1 001 921 000	
1735		Etterretningstjenesten		
	21	Spesielle driftsutgifter	913 339 000	
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon		
	1	Driftsutgifter	3 081 345 000	
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760 post 45</i>	1 027 627 000	
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonal-finansiert andel, <i>kan overføres</i>	80 000 000	
	45	Større utstysranskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i> .	7 668 947 000	
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	209 000 000	
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 44</i>	90 000 000	
1790		Kystvakten		
	1	Driftsutgifter	945 090 000	
1791		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsutgifter	478 322 000	
1792		Norske styrker i utlandet		
	1	Driftsutgifter	1 277 049 000	
1795		Kulturelle og allmenntilgittige formål		
	1	Driftsutgifter	274 023 000	
	60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	1 564 000	
	72	Overføringer til andre	1 766 000	
		Totale utgifter		34 930 906 000
Inntekter				
4700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsinntekter	216 000	
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	47	Salg av eiendom	150 000 000	
4720		Felles ledelse og kommandoapparat		
	1	Driftsinntekter	20 641 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
4723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet		
	1	Driftsinntekter	2 523 000	
4725		Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarsstaben		
	1	Driftsinntekter	30 113 000	
	70	Renter låneordning	36 000	
4731		Hæren		
	1	Driftsinntekter	3 625 000	
4732		Sjøforsvaret		
	1	Driftsinntekter	24 205 000	
4733		Luftforsvaret		
	1	Driftsinntekter	97 662 000	
4734		Heimevernet		
	1	Driftsinntekter	1 878 000	
4740		Forsvarets logistikkorganisasjon		
	1	Driftsinntekter	236 627 000	
4760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg		
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsinntekter	209 000 000	
4790		Kystvakten		
	1	Driftsinntekter	393 000	
4791		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsinntekter	434 997 000	
4792		Norske styrker i utlandet		
	1	Driftsinntekter	10 177 000	
4795		Kulturelle og allmennyttige formål		
	1	Driftsinntekter	2 369 000	
4799		Militære bøter		
	86	Militære bøter	500 000	
		Totale inntekter		1 224 962 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2010 kan:

1. benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:
 - a. inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
 - b. inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kap. 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.
2. ta med ubrukte merinntekter ved utregning av overførbart beløp.

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2010 kan:

1. foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben	
	1	Driftsutgifter	80 mill. kroner
1731		Hæren	
	1	Driftsutgifter	900 mill. kroner
1732		Sjøforsvaret	
	1	Driftsutgifter	800 mill. kroner
1733		Luftforsvaret	
	1	Driftsutgifter	1 440 mill. kroner
1734		Heimevernet	
	1	Driftsutgifter	150 mill. kroner
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon	
	1	Driftsutgifter	300 mill. kroner
1760		Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg	
	1	Driftsutgifter	125 mill. kroner
	44	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel	150 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	20 000 mill. kroner
	48	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel	230 mill. kroner
	75	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet	100 mill. kroner
1790		Kystvakten	
	1	Driftsutgifter	3 200 mill. kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter	90 mill. kroner
1792		Norske styrker i utlandet	
	1	Driftsutgifter	50 mill. kroner

2. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 60 mill. kroner ut over det som dekkes av egne avsetninger.

IV

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2010 kan gi tilsagn om økonomisk støtte ut over bevilgningen, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forskning og utvikling	26 mill. kroner

V

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2010 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 4760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg, post 45 Store nyanskaffelser og vedlikehold og kap. 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg, post 47 Salg av eiendom.

VI

Personell

Stortinget samtykker i at:

1. Forsvarsdepartementet i 2010 kan fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimevernstjenesten slik det går fram av Prop. 1 S (2009–2010).
2. enheter oppsatt med frivillig heimevernspersonell kan overføres til forsvarsgrener og fellesinstitusjoner, og benyttes i operasjoner i utlandet.
3. gjeldende befalsordning justeres i henhold til prinsippene som går fram av Prop. 1 S (2009–2010).

VII

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2010 kan:

1. starte opp nye investeringsprosjekter, herunder større bygg- og eiendomsprosjekter, som er presentert som nye prosjekter i Prop. 1 S (2009–

2010), innenfor de kostnadsrammer som der er omtalt.

2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i Prop. 1 S (2009–2010), herunder endrede kostnadsrammer.
3. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringer og byggeprosjekter av lavere kategori.
4. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg- og eiendoms kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i Prop. 1 S (2009–2010).
5. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
6. igangsette prosjektering av byggeprosjekter med en samlet utgift tilsvarende 5 pst. av bevilgningen på de respektive poster.

VIII

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2010 kan:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris når det ikke foreligger annet statlig behov for eiendommen. Eiendommene skal normalt legges ut for salg i markedet, men kan selges direkte til fylkeskommuner eller kommuner til markedspris, innenfor EØS-avtalens bestemmelser. Dersom eiendommene er aktuelle for friluft- eller kulturformål kan de selges på samme vilkår til Statskog SF hvis ikke fylkeskommuner eller kommuner ønsker å kjøpe eiendommene.
2. avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

IX

Tidspunkt for belastning av utgiftsbevilgninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2010 kan belaste utgiftsbevilgninger for bestillinger

gjennom NAMSA fra det tidspunkt materiell blir rekvirert, selv om levering først skjer senere i budsjettåret eller i et etterfølgende budsjettår.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 4. desember 2009

Ine M. Eriksen Søreide

leder

Rannveig Kvifte Andresen

ordf. for kap. 164, 1733 og 4733

Jan Arild Ellingsen

ordf. for kap. 1720, 1732, 4720 og 4732

Laila Gustavsen

ordf. for kap. 162, 163, 167, 168, 1735, 1791 og 4791

Eva Kristin Hansen

ordf. for kap. 140, 141, 144, 160, 1725, 1795, 4725 og 4795

Svein Roald Hansen

ordf. for kap. 116, 1700 og 4700

Morten Høglund

ordf. for kap. 118, 1760 og 4760

Dagfinn Høybråten

ordf. for kap. 150 og 169

Siv Jensen

ordf. for kap. 166 og 1716

Ivar Kristiansen

ordf. for kap. 170, 1790 og 4790

Janne Fardal Kristoffersen

ordf. for kap. 151, 1731 og 4731

Peter N. Myhre

ordf. for kap. 100, 103, 104, 1719 og 3100

Sverre Myrli

ordf. for kap. 171, 172, 1740 og 4740

Tore Nordtun

ordf. for kap. 152, 480, 1710 og 4710

Helga Pedersen

ordf. for kap. 115, 1723 og 4723

Trygve Slagsvold Vedum

ordf. for kap. 161, 1734 og 4734

Karin S. Woldseth

ordf. for kap. 153, 165, 1792 og 4792

Vedlegg

Ordninger tilknyttet verneplikten

I det etterfølgende gis en oversikt over de bestemmelser som gjøres gjeldende for verneplikten i 2010.

Førstegangstjenesten

Førstegangstjenesten er av tolv måneders varighet. Forsvaret kan forkorte denne tjenesten med inntil fire uker. Av hensyn til utdanning og arbeid, kan den enkelte vernepliktige førtidsdimittere inntil seks uker før fullført tolv måneders tjeneste. Det forutsettes at tjenestetidsreduksjonene ikke får konsekvenser for beredskap eller svekker rekrutteringsgrunnlaget for operasjoner i utlandet.

Særordninger

Personell med eneomsorg for barn gis utsettelse med førstegangstjenesten så lenge denne status vedvarer og inntil utløpet av det år den vernepliktige fyller 33 år.

Personell som driver selvstendig husdyrhold gis under særskilte vilkår utsettelse med førstegangstjenesten så lenge denne status vedvarer og inntil utløpet av det år den vernepliktige fyller 33 år.

Fellesbestemmelser

Til hjelpetjeneste i tilknytning til repetisjonstjeneste og etterutdanningskurs kan det kalles inn vernepliktige, som ikke er mobiliseringsdisponert til militær avdeling eller ved Forsvarets fellesinstitusjoner.

Vernepliktig personell (befal og menige) som er mobiliseringsdisponert ved staber eller avdelinger, og som det er påkrevet å trene eller å øve hvert år, kan kalles inn til kort repetisjonstjeneste/kurs hvert år.

Vernepliktig og utskrevet befal kan innkalles til etterutdanningskurs av inntil tolv dagers varighet. Hæren kan kalle inn vernepliktig og utskrevet befal som sier seg villige til sjefsstillinger og forutbestemte nøkkelstillinger på lavere og midlere nivå, til etterutdanningskurs av inntil fem ukers varighet.

Innkallinger for repetisjonstjeneste/-kurs skal skje innenfor rammen av det totale antall dager og antall ganger som er fastsatt for slik tjeneste.

Leger, tannleger, veterinærer, farmasøyter, psykologer, teologer og studenter i disse fag som har gjennomført tolv måneders førstegangstjeneste, kan innkalles til 90 dagers tjeneste ved stab eller avdeling. Leger kan alternativt gjøre tjeneste ved styrker i utlandet hvor Norge deltar.

Teologer som har gjennomført 15 måneders førstegangstjeneste kan pålegges repetisjonstjeneste tre ganger.

Vernepliktig personell som gis utsettelse med sin tjeneste, kan kalles inn til avtjening av resttjeneste ved andre avdelinger, uansett rulleførende enhet og om nødvendig i annen budsjettermin.

I tillegg til repetisjonstjenesten kan vernepliktig og utskrevet befal, menige spesialister og spesielle faggrupper for en mindre del av den enkelte avdelings organisasjonsplan i krig gis inntil ti dagers tjeneste.

I Heimevernet er den årlige tjenesteplikten inntil seks dager for korporaler/menige og ni dager for befal/spesialister. Innsatsstyrken er frivillig personell på tre års kontrakt, og har inntil 30 dager årlig tjenesteplikt i tillegg til den generelle tjenesteplikten i Heimevernet.

Felles øvre grense for samlet ordinær tjenesteplikt er 19 måneder eller 575 dager. Frivillig tjeneste i Heimevernets innsatsstyrke eller ifm. operasjoner i utlandet regnes ikke som en del av den ordinære tjenesteplikt.

Tjenesteplikt for kvinner

For kvinner som har undertegnet villighetserklæring til å gjøre tjeneste i Forsvaret, gjelder de samme forpliktelser i fred og i krig som for vernepliktige menn iht. gjeldende bestemmelser.